

2006.–2007. GADA PĀRSKATS PAR **RĪGAS** ILGTERMIŅA
ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS LĪDZ 2025. GADAM UN
RĪGAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2006.–2012. GADAM IEVIEŠANU

Es plānoju Rīgu

2008

**2006.–2007. GADA PĀRSKATS PAR RĪGAS ILGTERMIŅA
ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS LĪDZ 2025. GADAM UN
RĪGAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2006.–2012. GADAM IEVIEŠANU**

Es plānoju Rīgu

2008

Saturs

Ievads	3
Lietotie saīsinājumi un apzīmējumi	5
1. Vispārīgs Rīgas pilsētas attīstības raksturojums	5
2. Stratēģijas īstenošanas process	7
PM1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība	8
PM2 Uz austrumu – rietumu saikni balstīta ekonomika	13
PM3 Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamiem rajoniem (apkaimēm)	16
M4 Nodrošināta sabiedrība	21
M5 Veselīga un aktīva sabiedrība	23
M6 Ģimeniska sabiedrība	27
M7 Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība	29
M8 Garīgi bagāta sabiedrība	33
M9 Informēta sabiedrība	36
M10 Augstas pievienotās vērtības ekonomika	39
M11 Daudzveidīga un augoša ekonomika	41
M12 Partnerīga ekonomika	43
M13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta	44
M14 Tīra un zaļa pilsētvide	49
M15 Droša pilsētvide	53
M16 Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli	56
M17 Efektīvas pārvaldes pilsēta	59
3. Īstenoto Eiropas Savienības projektu analīze	63
Rīgas startēģijas pārskata sagatavošanā izmantotie materiāli	68

Ievads

Rīga jau vēsturiski ir bijusi nozīmīga pilsēta gan valsts, gan Baltijas jūras reģiona mērogā, kā vieta kur dzīvot, izglītoties, strādāt un pavadīt brīvo laiku. Mūsdienās pilsētas nozīmīgums Latvijā ir audzis un īpaši starptautiskā arēnā, jo ir pastiprinājušies pilsētu konkurences apstākļi un pašlaik pilsētām ir īpaši svarīgi nostiprināt savas pozīcijas metropoļu globālajā tīklā. Tomēr paralēli šo pozīciju nostiprināšanai, Rīgas pašvaldības viens no būtiskākajiem uzdevumiem ir rūpēties par rīdzinieku un viņa dzīves kvalitāti, kas arī ir uzsvērts Rīgas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentos.

Pilsētas līdzsvarotai un konkurētspējīgai izaugsmei ir būtiski pilsētas attīstību virzīt saskaņoti, konkrētu mērķu sasniegšanai. Par pamatu kopīgam skatījumam par Rīgas attīstību un tās politikas veidošanu kalpo 2005. gada nogalē Rīgas domē apstiprinātais Rīgas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentu kopums, kas sastāv no trim savstarpēji saistītiem dokumentiem un ir Rīgas iedzīvotāju, dažādu interešu un profesionālu grupu, pašvaldības politiķu un speciālistu iespēju, vēlmju un to īstenošanas veidu apkopojums. Minētie trīs plānošanas dokumenti ir:

Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam – Rīgas ilgtermiņa attīstības „jumta” dokuments. Rīgas ilgtermiņa attīstības pamatā ir cilvēks (rīdzinieks) un stratēģijas galvenais izaicinājums ir nodrošināt kvalitatīvu darba, dzīves un atpūtas vidi katram individuam, kas saista savu nākotni ar Rīgu. Tāpēc arī definētā Rīgas ilgtermiņa attīstības vīzija – **Rīga – Iespēja ikvienam** – ir pietiekami plaša un visaptveroša¹.

Rīgas pilsētas attīstības programma 2006–2012. gadam – vidēja termiņa attīstības dokuments, kurā, balstoties uz pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģiju, skaidri definēti uzdevumi, programmas, rīcības un rezultāti stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanai¹.

Rīgas teritorijas plānojums 2006.–2018. gadam – trešajām personām saistošs dokuments, kurā noteikta zemes izmantošanas politika pilsētā (plānojums sastāv no plaša kartogrāfiskā materiāla, kā arī no Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma).

Teritorijas attīstības plānošanas nepieciešamību Latvijā nosaka vairāki Latvijas Republikas normatīvie akti un starptautiskās saistības. Tomēr Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam izstrāde pamatoti ir uzskatāma nevis kā normatīvu izpilde, bet kā

¹ Pārskatā Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam un Rīgas pilsētas attīstības programma 2006.–2012. gadam, kopā tiek apzīmēti ar terminu Stratēģija.

Rīgas domes iniciatīva. Izstrādājot dokumentu kopumu, tika ņemti vērā dažāda līmeņa vietējā, nacionālā un starptautiskā mēroga saistošie dokumenti, nozaru analitiskās izpētes un sektoru attīstības dokumenti. Arī Rīgas iedzīvotāji un uzņēmēji aktīvi piedalījās savas dzīves, darba un atpūtas telpas veidošanā sabiedrības iesaistes kampaņas laikā, kas norisinājās 2005. gadā.

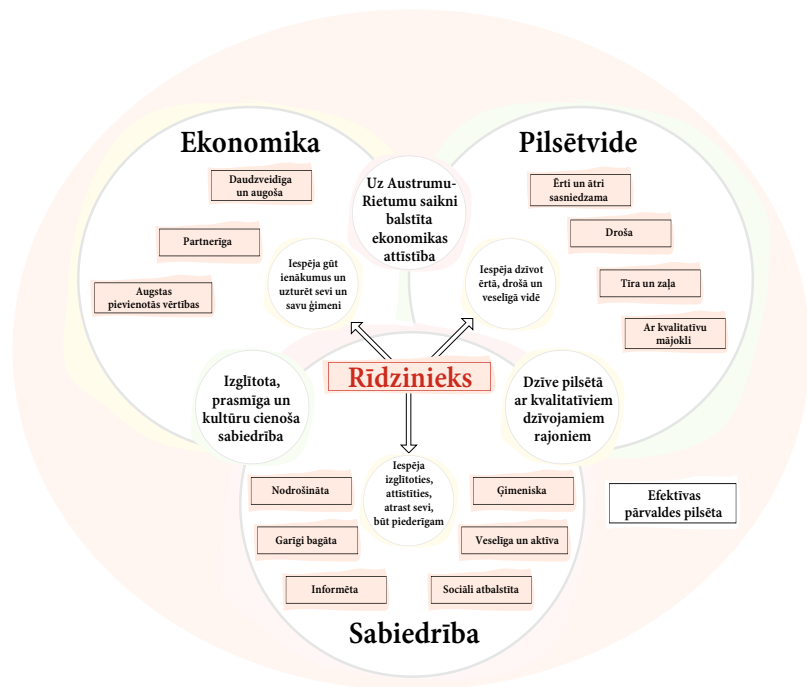
Rīgas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumenti ir galvenie pilsētas attīstības plānošanas dokumenti, kuri, kā norādīts Attīstības programmā, ir efektīvs instruments un pamats, pieņemot lēmumus par sekojošiem jautājumiem:

- Pilsētas budžeta sastādīšanu;
- Investīciju piesaisti no dažādiem Rīgas pilsētas, valsts, starptautiskajiem vai speciāli veidotiem sabiedriskajiem fondiem pilsētas attīstības problēmu risināšanai;
- Projektu izstrādi un to īstenošanu;
- Kopīgu pilsētas ilgtermiņa prioritāšu un mērķu integrēšanu atsevišķu nozaru attīstības stratēģijās, koncepcijās, plānos, programmās un rīcības plānos;
- Sabiedrības informēšanu, izglītošanu, sabiedrības aktivitāšu un apziņas paaugstināšanu attiecībā uz pilsētas attīstību un plānošanu.

Stratēģijas īstenošana notiek gan projektu, gan cita veida pasākumu un rīcību veidā, ko īsteno gan lēmējvara, gan nozaru departamenti un iestādes, aģentūras, Rīgas domes Centrālā administrācija un īpaša statusa institūcijas. *Stratēģijā* ir izvirzīti 17 mērķi (1. attēls) un to ietvaros definēti 112 uzdevumi. Pārskatāmības pēc mērķiem un uzdevumiem ir piešķirts kods un tos raksturo rezultatīvie rādītāji.

Stratēģisko plānošanu ir nepieciešams uztvert kā nepārtrauktu procesu, kura gaitā analīze, mērķu un uzdevumu precizēšana ir cieši saistīta ar stratēģijas īstenošanu, īpaši tāpēc, ka valstī notiek dinamiskas izmaiņas visās sabiedrības dzīves jomās. Rīgas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentos ir paredzēts, lai būtu iespējams izvērtēt *Stratēģijas* īstenošanas efektivitāti un veikt nepieciešamos labojumus. Ieviešanas process tiks regulāri uzraudzīts un pilnveidots atbilstoši visefektīvākajam vēlamā rezultāta sasniegšanas ceļam. Iespēju robežās šajā procesā tiks iesaistīts ikviens iedzīvotājs, lai Rīgu kopīgiem spēkiem veidotu tādu, kāda tā mums visiem būtu tikama gan dzīvošanai, gan darbam, gan mācībām, gan atpūtai un citai brīvā laika pavadīšanai. Lai to īstenotu, Rīgas domē ir izstrādāta, apstiprināta un ieviesta vienota *Stratēģijas* monitoringa sistēma (to paredz 28.08.2007. Rīgas domes instrukcija Nr.9: „Kārtība, kādā tiek īstenota Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2006.–2012. gadam izpildes uzraudzība”), kas ietver gan uzraudzību, gan novērtēšanu. Monitoringa sistēmas galvenās darbības ir regulāri un sistemātiski vākt, apkopot un analizēt kvantitatīvus un

1. attēls Rīgas stratēģiskie mērķi

kvalitatīvus rādītājus par situāciju pilsētā un pilsētas pašvaldības darbību. Monitoringa sistēmas uzdevumi ir:

- Identificēt pārmaiņas pilsētas sociālajā un ekonomiskajā situācijā;
- Identificēt, vai Stratēģija tiek ieviesta kā plānots;
- Demonstrēt pašvaldības darbības progresu un sasniegumus;
- Nodrošināt ar informāciju sabiedrību, politiķus un citas ieinteresētās puses;
- Identificēt jaunas problēmas un iespējas, kam veltīt tālāku izpēti un darbības;
- Pamatot Stratēģijas aktualizācijas nepieciešamību;
- Sekmēt pilsētas pašvaldības struktūrvienību koordinētu darbību;
- Nodrošināt pilsētas attīstības novērtēšanas iespējas.

Tomēr monitoringu nevar uztvert kā auditu vai revīziju, tam vairāk ir informatīvs un analītisks raksturs, un attiecīgi tas sniedz iespēju identificēt sasniegumus un pieļautās kļūdas, kā arī norādīt uz nepieciešamajām izmaiņām.

Monitoringa sistēmā Rīgas pilsētas pašvaldības speciālisti nav iekļāvuši Rīgas teritorijas plānojumu 2006.–2018. gadam, jo tas ir saistošs dokuments trešajam pusēm, kura neievērošanas gadījumos paredzētas sankcijas. Tātad Rīgas teritorijas plānojums 2006.–2018. gadam tiek uzraudzīts, izskatot iedzīvotāju vai investoru būvniecības ieceres Rīgā.

Uzraudzības sistēmas ietvaros šis ir pirmais sagatavotais pārskats, kas atspoguļo sasniegumus *Stratēģijas* īstenošanā par 2006. un 2007. gadu. Turpmāk pārskats tiks gatavots par vienu gadu.

Pirmais uzraudzības pārskats par *Stratēģijas* īstenošanu sastāv no ievada, trīs nodaļām, secinājumiem un priekšlikumiem. Pārskata pirmajā nodaļā ir dots vispārīgs Rīgas pilsētas attīstības raksturojums, kas pamatojas uz pamatrādītāju analīzi. Otrajā nodaļā atspoguļots stratēģijas īstenošanas progress. Šī nodaļa ir strukturēta sīkāk, atbilstoši *Stratēģijā* izvirzītajiem mērķiem. Katram mērķim ir veikta rādītāju analīze, norādītas būtiskākās uzdevumu ietvaros veiktās aktivitātes, sniegti galvenie secinājumi par sasniegtajiem rezultātiem, kā arī dots katram mērķim atbilstošu aktuālo valsts politikas plānošanas dokumentu uzskaitījums un pārskats par pieejamiem Eiropas Savienības struktūrfondu, Eiropas Ekonomiskās zonas/Norvēģijas finanšu instrumenta un Eiropas Kopienas iniciatīvu fondu līdzekļiem. Trešajā nodaļā ir dots īss ieskats Rīgas pašvaldības projektu aktivitātēs, kuru īstenošanai tika piesaistīts Eiropas Savienības fondu finansējums. Uzraudzības pārskata noslēdzošajā daļā ir doti secinājumi un priekšlikumi.

Pārskats ir visaptverošs dokuments, kas ietver dažādu datu un informācijas analīzi. Pārskata sagatavošanā ir izmantoti Centrālās Statistikas Pārvaldes un citu valsts institūciju dati, Rīgas pilsētas pašvaldības dati, kā arī uzraudzības sistēmas ietvaros ir veiktas divas iedzīvotāju aptaujas (2007. un 2008. gadā), kas arī turpmāk tiks organizētas katru gadu. Neskatoties uz to, ka pārskata periods ir 2006. un 2007. gads, jāatzīmē, ka ne visi dati ir precīzi par šo periodu, tā, piemēram, ne visi statistikas dati par 2007. gadu jau ir pieejami. Lai analizētu darbības rādītājus, Rīgas pašvaldības struktūrvienības sniedza informāciju par veiktajām aktivitātēm katrā mērķī izvirzīto uzdevumu ietvaros. Attiecībā uz pašvaldības darbībām un aktualitātēm, nav ignorēti arī 2008. gada sākuma notikumi. Pārskatā ir analizētas Rīgas pašvaldības veiktās aktivitātes, lai gan daudz būtiskas aktivitātes Rīgas pilsētā norit arī valsts veicamo funkciju ietvaros, kā arī liela nozīme ir privātā sektora veiktajām aktivitātēm.

Pārskatu sagatavoja Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments ciešā sadarbībā ar pārējām Rīgas domes institūcijām.

Uzraudzības sistēmas ietvaros Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldē ir sagatavota pilsētas rādītāju datu bāze, kas tiek regulāri papildināta ar jaunākajiem datiem.

Lietotie saīsinājumi un apzīmējumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
BCC	Baltijas kultūras centrs (Baltic Culture Centre)
BJC	Bērnu un jauniešu centrs
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EK	Eiropas Kopiena
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais Fonds
EUROCITIES	Eiropas lielo pilsētu sadarbības tīkls
ICLEI	vietējās pašvaldības ilgtspējīgai attīstībai (Local Governments for Sustainability)
IJSD	Izglītības, jaunatnes un sporta departaments
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKTIK	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izglītības kvalitāte
JL	Jaunais Laiks
LNNK	Latvijas Nacionālā neatkarības kustība
LR	Latvijas Republika
LU	Latvijas Universitāte
MBP	Mājsaimniecības budžeta pētījums
METREX	Eiropas metropoļu reģionu un apvidu sadarbības tīkls (The Network of European Metropolitan Regions and Areas)
MK	Ministru kabinets
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
NATO	Ziemeļatlantijas līguma organizācija (North Atlantic Treaty Organization)
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiska organizācija
OECD	Ekonomiskās attīstības un sadarbības organizācija (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PAD	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
RD	Rīgas dome
RIAC	Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs
RPIAS	Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģija
RVS	Regulārā vienotā socioloģiskā aptauja
SPP	Latvijas Republikas Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu pārvalde
TB/LNNK	Tēvzemei un brīvībai un Latvijas nacionālā neatkarības kustība

UBC	Baltijas Pilsētu Savienība (Union of Baltic Cities)
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, Zinātnes un Kultūras organizācija (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
VD	Vides departaments
VSMATA	Valsts statistikas un medicīnas tehnoloģiju valsts aģentūra

1. Vispārīgs Rīgas pilsētas attīstības raksturojums

Rīga ir lielākā pilsēta Latvijā, Baltijas valstīs un viena no lielākajām metropolēm Ziemeļeiropā. To pamato virkne statistisko rādītāju. Nevar noliegt Rīgas nozīmīgo ietekmi uz Latvijas ekonomisko attīstību, kā arī globālās un Latvijas ekonomiskās situācijas ietekmi uz dažādiem procesiem pilsētā, ko attēlo 2007. un 2008. gada notikumi.

Iedzīvotāji

Saskaņā ar CSP datiem 2007. gadā Rīgā bija 722 485 iedzīvotāji. Pēc iedzīvotāju skaita Rīga ir lielākā no trīs Baltijas valstu galvaspilsētām, Rīgā dzīvo gandrīz trešā daļa valsts iedzīvotāju (2007. gadā – 31,7%), bet diemžēl iedzīvotāju skaits pilsētā sarūk. Iedzīvotāju skaita samazināšanās vērojama visā Latvijā, taču Rīgā tā notiek straujāk nekā valstī kopumā. Tā, piemēram, 2008. gadā valstī iedzīvotāju skaits samazinājās par 0,5%, bet Rīgā – par 0,7%.

Iedzīvotāju skaits samazinās gan dabiskās kustības, gan arī migrācijas rezultātā (šo faktoru ietekmes sadalījums ir visai līdzīgs). Lai arī dabiskā kustība joprojām ir negatīva, pilsētas demogrāfiskajā situācijā kā pozitīvs moments jāatzīmē tas, ka ar katru gadu paliek mazāka starpība starp mirušo un piedzimušo skaitu. Pie tam pēdējos gados Rīgā palielinās arī dzimstība – pieaudzis dzimušo skaits un arī dzimstības koeficients², 2004. gadā Rīgā piedzima 6707 bērni, 2005. gadā – 7050 bērni, 2006. gadā – 7458 bērni, bet dzimstības koeficients¹ attiecīgi palielinājies no 1,24 (2004. gadā) līdz 1,36 (2006. gadā). Tomēr dzimstības koeficients Pierīgas reģionā un Kurzemē ir augstāks.

Būtisks iedzīvotāju skaita samazinājuma iemesls ir iedzīvotāju aizplūšana dzīvot uz Pierīgas pašvaldībām, Rīgu saglabājot kā darba, lietišķo darījumu, mācību, atpūtas un brīvā laika pavadīšanas vietu. Pie tam no pilsētas izbraukušo iedzīvotāju skaits pēdējos gados ir ļoti strauji palielinājies.

² Dzimušo skaits uz 1000 sievietēm vecumā virs 15 gadiem

Rīgas pilsētā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju³ īpatsvars 2006. gadā bija 69,4%, pēdējos gados tas ir palielinājies un ir augstākais starp Latvijas reģioniem. Nodarbinātības līmenis Rīgā 2006. gadā bija 72,0% (15-64) un 2007. gadā – 73,3% (15-64), bet bezdarba līmenis – 3,8% (Latvijā – 6,5%), kas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem krities.

Pēdējos gados ievērojami palielinājies iedzīvotāju ienākumu apjoms. To apliecina tādi rādītāji kā vidējā darba alga, vidējā darba alga sabiedriskajā sektorā strādājošiem, kā arī iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju⁴. Tā, piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju Rīgā 2005. gadā bija 305 lati, 2006. gadā – 392 lati, 2007. gadā – 526 lati. Latvijā vidēji iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju 2007. gadā – 389 lati. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Rīgā 2007. gadā – 452 lati.

Tautsaimniecība

Rīga ir Latvijas tautsaimniecības attīstības dzinējspēks. Iekšzemes kopprodukts (IKP) Rīgā 2005. gadā bija 5,2 miljardi latu, tas ir 57,3% no Latvijas IKP. Salīdzinājumā ar 2000. gadu attiecība ir lielāka (2000. g. – 55,4%), bet salīdzinājumā ar 2004. gadu Rīgas daļa nedaudz sarukusi (2004. g. – 58,1%).

Rēķinot uz vienu iedzīvotāju, IKP 2005. gadā Rīgā bija 7114 Ls, tas ir ievērojami augstāks rādītājs par vidējo valstī (3938 Ls). Salīdzinājumam ES (25) vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju 2005. gadā bija 16,5 tūkstoši latu (23 460 EUR). Pie tam jāatzīmē, ka 2005. gads ir pirmais gads, kad Rīgas IKP pieauguma tempi nav bijuši tik strauji kā valstī kopumā (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, Rīgā – 20%, Latvijā – 23%).

9,1% Rīgas pievienotajā vērtībā veido rūpniecības nozare, 6,7% – būvniecība, 84,2% – pakalpojumi. Ar katru gadu samazinās rūpniecības īpatsvars (2000. gadā tas bija 12% no pievienotās vērtības), bet pieaug pakalpojumu daļa.

Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību skaits⁵ tirgus sektorā Rīgā 2006. gadā bija 44445, tas veido 37,2% no Latvijas ekonomisko statistikas vienību kopskaita, īpatsvars pēdējos gados ir praktiski nemainīgs (2005. gadā – 37,1%). Komercsabiedrību skaits Rīgā arī ir pieaudzis. 2004. gadā to bija 28 602, 2005. gadā 30499, 2006. gadā – 32 631.

³ Nodarbinātie un nestrādājošie iedzīvotāji, kuri aktīvi meklē darbu.

⁴ Aprēķins par visiem (100%) iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem Rīgā, nevis tikai par pašvaldības budžeta daļu (2005. g. –73%, 2006. g. –75%, 2007. g. –79%, 2008. g. –80%).

⁵ Juridiskas un fiziskas personas, kas ražo produkciju, sniedz pakalpojumus vai nodarbina cilvēkus.

Laikā no 2005.–2007. gadam kredītaģentūras „Standard&Poor’s” Rīgai piešķirtais kredītreitings nav mainījies – ne krities, ne arī paaugstinājies, neskatoties uz to, ka Latvijas kredītreitings ir samazināts. Rīgai – ilgtermiņa saistībām BBB, īstermiņa saistībām A-3 un attīstības perspektīva noteikta stabila. Tāpat arī kredītaģentūras „Moody’s” kopš 2006. gada veiktais vērtējums Rīgai 2007. gadā nav mainījies, saistībām vietējā un ārvalstu valūtā piešķirts relatīvi augstais kredītreitings A2. Salīdzinājumam var minēt, ka Tallinas kredītreitings ir A3 (Moody’s, 2007), Viļņas kredītreitings ir BB+/Stable/- (Standard&Poor’s, 2006) un Helsinku kredītreitings ir AAA (Standard&Poor’s, 2008).

Pārvaldība

Rīgas pašvaldības lēmējinstīcijā – domē – ir ievēlēti 60 deputāti. Pēdējās vēlēšanas notika 2005. gada martā un vēlēšanu aktivitāte pilsētā bija 52,87%. Nākošās pašvaldību vēlēšanas būs 2009. gada jūnijā.

Laikā no 2005. gada līdz 2007. gada 19.februārim Rīgas domes priekšsēdētājs bija Aivars Aksenoks, bet 2007. gadā domes deputāti par priekšsēdētāju ievēlēja Jāni Birku. Šis ir pirmais sasaukums, kura darbības laikā deputāti atsaukuši no amata domes priekšsēdētāju un ievēlējuši jaunu. Rīgas domes priekšsēdētājam ir trīs vietnieki, deputāti darbojas 10 komitejās.

Rīgas pilsētas pamatbudžeta ieņēmumi 2006. gadā bija 338,77 miljoni latu, no kuriem 73% ir nodokļu ieņēmumi, pamatbudžeta izdevumi bija 319,63 miljoni latu. Speciālā budžeta ieņēmumi 2006. gadā bija 36,26 miljoni latu, izdevumi – 27,13 miljoni latu. 2007. gadā pašvaldības budžeta līdzekļi bija ievērojami lielāki. Pamatbudžeta ieņēmumi – 666,38 miljoni latu, no kuriem 73% nodokļu ieņēmumi, pamatbudžeta izdevumi 455,06 miljoni latu. Speciālā budžeta ieņēmumi 47,91 miljons latu, izdevumi – 39,53 miljoni latu.

Pašvaldības funkciju izpildi nodrošina pašvaldības nozaru departamenti, iestādes, centrālā administrācija, aģentūras, īpaša statusa institūcijas un kapitālsabiedrības. Pavisam pilsētas struktūrvienībās nodarbināti 16 412 darbinieki (šajā skaitā nav iekļauti pedagogi un skolu direktori, kuriem darba algu nosaka MK noteikumi). 2006. gadā pilsētas pamatbudžetā un speciālajā budžetā atalgojumam un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, pabalstiem, kompensācijām bija atvēlēti 103,9 miljoni latu, 2007. gadā – 178,4 miljoni latu, tas ir 51,4% no pamatbudžeta un speciālā budžeta izdevumu kopsomas⁶.

⁶ Aprēķini pēc 2007. gada decembra pārskatiem

Iedzīvotāju viedoklis

2007. gadā Rīgas pilsētas pašvaldība uzsāka regulāru ikgada pilsētas iedzīvotāju aptauju par apmierinātību ar pašvaldības darbību un sniegtajiem pakalpojumiem. 2008. gadā veikta jau otrā aptauja. Līdz ar to ir iespēja gan saturiski analizēt iedzīvotāju viedokli, gan arī redzēt tā izmaiņu dinamiku nepilna gada laikā.

Rīgu kā vietu, kur dzīvot un strādāt, kopumā 2007. gadā 85,5% aptaujāto vērtēja pozitīvi, 2008. gadā – 84,8%. Rīgas pašvaldības darbu kopumā pozitīvi 2007. gadā vērtēja 48,4% respondentu, bet 2008. gadā 39,8%. Līdzīgi arī 2007. gadā veiktajā starptautiskajā iedzīvotāju aptaujā 75 Eiropas valstīs⁷ rezultāti par Rīgu liecina, ka apmēram 90% respondentu ir apmierināti un 10% iedzīvotāju ir neapmierināti ar dzīvi pilsētā. Kā arī 2008. gadā veiktā dažādu Latvijas pilsētu iedzīvotāju aptauja liecina, ka Rīga ir pilsēta, kur aptaujātie vislabprātāk gribētu dzīvot.⁸

Gan iepriekšminētie rezultāti, gan atsevišķu jomu vērtējuma rezultāti liecina, ka iedzīvotāju vērtējums 2008. gadā salīdzinājumā ar 2007. gadu nav būtiski mainījies – Rīgas pašvaldības darbība un procesi pilsētā vairāk apmierina nekā neapmierina pilsētniekus. Salīdzinot pašvaldības organizētajā aptaujā ietvertās dažādās nozares, jomas, augstāko vērtējumu saņēmusi kultūras joma, nodarbinātības iespējas pilsētā, bet viszemākais vērtējums ir sabiedrības informēšanai, zems vērtējums arī ir nodrošinājumam ar kvalitatīviem mājokļiem.

Salīdzinot 2008. gadā un 2007. gadā veikto pētījumu datus, var konstatēt, ka šogad respondenti biežāk minējuši problēmas, kas saistītas ar dzīves dārdzību, pilsētas labiekārtošanu, sociālajiem jautājumiem, kā arī ar pašvaldības darbu. Jāpiebilst, ka 2008. gadā retāk par prioritāriem atzīti ar sabiedrisko kārtību un drošību saistīti jautājumi.

⁷ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions.

⁸ L.Rozentāle. Arī skaistā pilsētā dzīvo nelaimīgi cilvēki. Diena, 2008. gada 24.maijs.

2. Stratēģijas īstenošanas process

Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2025. gadam un no tās izrietošajā *Rīgas pilsētas attīstības programmā 2006.–2012. gadam* pašvaldība ir izvirzījusi un apstiprinājusi septiņpadsmit stratēģiskos mērķus, pie tam pirmie trīs ir noteikti kā prioritārie mērķi (1. tabula).

1. tabula Mērķi, to nosaukumi

PM1	Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība
PM2	Uz austrumu – rietumu saikni balstīta ekonomikas attīstība
PM3	Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)
M4	Nodrošināta sabiedrība
M5	Veselīga un aktīva sabiedrība
M6	Ģimeniska sabiedrība
M7	Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība
M8	Garīgi bagāta sabiedrība
M9	Informēta sabiedrība
M10	Augstas pievienotās vērtības ekonomika
M11	Daudzveidīga un augoša ekonomika
M12	Partnerīga ekonomika
M13	Ērti un ātri sasniedzama pilsēta
M14	Tīra un zaļa pilsēta
M15	Droša pilsētvide
M16	Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli
M17	Efektīvas pārvaldes pilsēta

Turpinājumā šajā pārskata nodaļā pēc vienotas struktūras tiek analizēta katra mērķa izpilde, izmantojot statistikas datus, pašvaldības rīcībā esošus datus un jau sagatavotos pārskatus, pašvaldības struktūrvienību speciāli šim pārskatam gatavotu informāciju par mērķu ietvaros izvirzīto uzdevumu izpildi, iedzīvotāju aptaujas rezultātus, kā arī citu informāciju.

Katra mērķa analizē veikti secinājumi un sniegti priekšlikumi par nepieciešamajām izmaiņām. Katra mērķa analīzes noslēgumā tabulā atspoguļota mērķa rādītāju dinamika un salīdzinājums ar iepriekš plānoto attīstības gaitu. Pie katra mērķa kā pielikums dots atbilstošo nacionālo plānošanas dokumentu un atbilstošo ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu uzskaitījums.

PM1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība

Stratēģijā izvirzītais mērķis ir veicināt interesi par izglītību, kā arī izglītības pieejamību, piemērotību tirgus vajadzībām un kvalitāti. Mērķis ir vērsts uz visu vecuma grupu Rīgas iedzīvotājiem.

Stratēģijā dotais šī mērķa pamatojums un izvirzītie uzdevumi liecina, ka mērķis ir šaurāks nekā dotais formulējums – tas ietver izglītības aspektus, bet neietver ar kultūru saistītos jautājumus. Tāpēc tiek ierosināts precīzāk formulēt šo mērķi „Izglītota un prasmīga sabiedrība”, bet savukārt mērķa M8 formulējumu „Garīga sabiedrība” vajadzētu paplašināt „Garīgi bagāta un kultūru cenoša sabiedrība”, jo tas savukārt atbilstu dotajam mērķa skaidrojumam un uzdevumiem.

Izglītības institūciju infrastruktūru Rīgas pilsētā veido gan valsts, gan Rīgas pašvaldības, gan arī privātu institūciju tīkls.

Rīgas pilsētas pašvaldība ir dibinājusi un nodrošina vairāk kā trīssimts izglītības iestāžu darbību. 2007. gadā pilsētā darbojās šādas pašvaldības iestādes:

- 154 pirmsskolas izglītības iestādes, tai skaitā 143 vispārēja tipa, 11 speciālās pirmsskolas izglītības iestādes;
- 141 vispārīzglītojošā skola, no kurām 107 vidusskolas, 24 pamatskolas, 10 sākumskolas (šajā kopskaitā arī 12 speciālās skolas, 6 vakarskolas un 11 internātskolas);
- 14 interešu izglītības iestādes;
- 17 sporta izglītības iestādes⁹.

Bez tam pilsētā darbojas arī 27 privātas izglītības iestādes ar pirmsskolas izglītības grupām un 22 privātskolas.

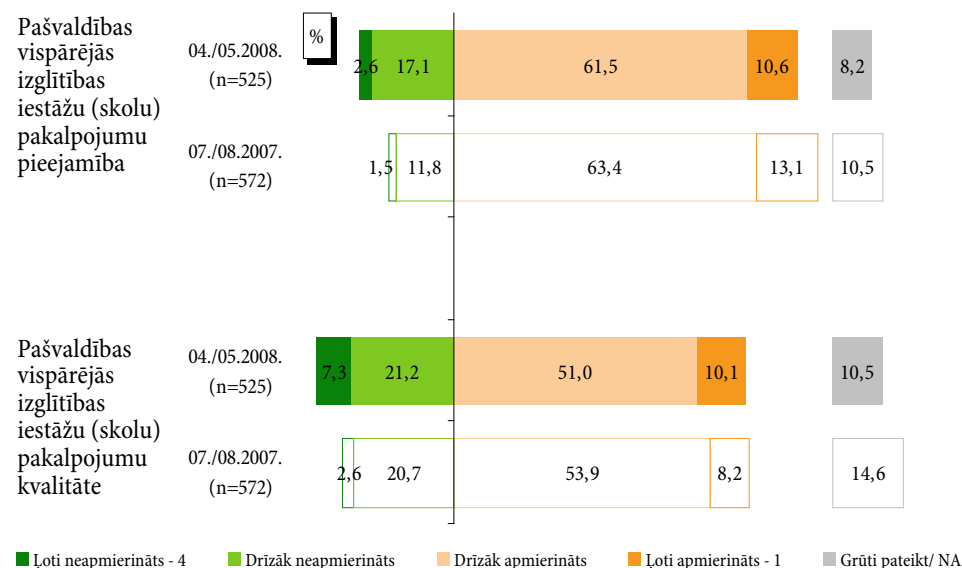
Salīdzinājumā ar 2006. gadu, pirmsskolas izglītības iestāžu skaits ir palielinājies un pašvaldība pieņēmusi lēmumu par jaunu iestāžu dibināšanu, savukārt vispārīzglītojošo skolu skaits ir samazinājies.

Gan 2007. gadā, gan 2008. gadā veiktajā iedzīvotāju aptaujā Rīgas iedzīvotāji pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (skolu) pakalpojumu pieejamību un kvalitāti vērtē atzinīgāk nekā pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu (bērnodārzu) pakalpojumu pieejamību un kvalitāti. Kopumā 2008. gada vērtējums par izglītības jomu ir kritiskāks nekā iepriek-

⁹ Rīgas pilsētas pašvaldības 2007. gada publiskais pārskats

šējā gadā. 2007. gadā 76,5% respondentu ir apmierināti ar vispārējo izglītības iestāžu pakalpojumu pieejamību, 2008. gadā – šādu respondentu īpatsvars ir samazinājies un ir 72,1%. Savukārt pieaudzis neapmierināto īpatsvars no 13,3% līdz 19,7%. Par skolu pakalpojumu kvalitāti pozitīvu vērtējumu 2007. gadā devuši 62,1% respondentu, 2008. gadā – 61,1% (1.1. attēls).

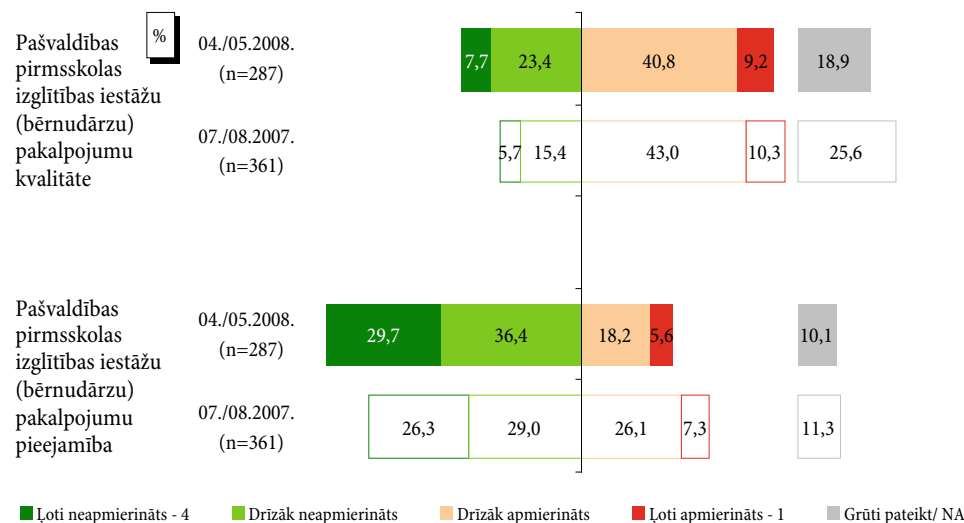
1.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (skolu) pakalpojumu pieejamību un kvalitāti

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Pirmsskolas izglītības iestāžu pakalpojumu kvalitāte aptaujā 2007. gadā saņēma 53,3% pozitīvu vērtējumu, bet 2008. gadā – kvalitātei pozitīvu vērtējumu sniedza 50% aptaujāto. Savukārt šo iestāžu pieejamība vērtēta negatīvi, tā 2007. gadā 55,3% respondentu sniedza negatīvu vērtējumu, bet 2008. gadā negatīvu vērtējumu atzīmējuši 66,1% respondentu. Jāatzīmē, ka šī ir viena no viskritiskāk vērtētajām jomām pilsētā.

1.2. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu (skolu) pakalpojumu kvalitāti un pieejamību

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru”, 2008. gads

2007. gadā tikai 2,3% respondentu, nosaucot 3 „labas lietas” – panākumus, situācijas uzlabošanu kādās jomās, kas novērotas Rīgā pēdējā gada laikā, ir atzīmējuši izglītības jomu, 2008. gadā – 1,1%. Lai arī izglītības joma aptaujā nav novērtēta kā problemātiska, tomēr 2007. gadā 11% respondentu norādīja uz problēmām izglītības jomā, un te visbiežāk uzsvērts bērnodārzu trūkumu pilsētā.

Arī ekspertu vērtējums apkaimju griezumā liecina, ka bērnodārza problēmas aktuālas visā pilsētas teritorijā, tas ir, visās pilsētas apkaimēs. Attiecībā uz skolām ekspertu vērtējums kopumā ir augstāks, bet problemātiskākās apkaimes Rīgā ir Dreilīņi, Brekši, Bukulti, Suži, Beberbeķi, Salas, Bišumuiža, Katlakans, Ķīpsala, Kleisti, Spilve, Voleri, Vecāķi, Mangaļsala, Vecdaugava, Trīsciems un Kundziņsala.

Pašvaldības rīcībā esošā informācija liecina, ka pirmsskolas vecuma bērnu īpatsvars, kas apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes, 2007. gadā bija 60%. Pēdējo gadu datu analīze liecina, ka situācija ar katru gadu ir pasliktinājusies un līdz ar to pašvaldība attālinājusies no uzstādītā mērķa rādītāja. Pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kuri stāv rindā un kuriem pašvaldība nevar

nodrošināt vietas pirmsskolas izglītības iestādēs, 2007. gadā bija 3938, tas ir divas reizes vairāk nekā 2004. gadā, turklāt Rīgas bērnodārzus nereti apmeklē citās pašvaldībās reģistrēti bērni. 2006. gadā Rīgā bija 1540 bērnodārzu audzēkņu – „neredzinieku”, kas veidoja 7% no kopējā bērnodārzu audzēkņu skaita. Pie tam jāņem vērā, ka pēdējos gados dzimstība ir palielinājusies, tātad pieprasījums vēl pieaugs. Tai pašā laikā pozitīvi jāvērtē Rīgas pašvaldības atbalsts ģimenēm, kam nevar nodrošināt vietas pašvaldības bērnodārzos. 2006. gadā tika izmaksāti 610 pabalsti par summu 20 568 Ls tiem vecākiem, kuru bērnam netika nodrošināta vieta pirmsskolas bērnu iestādē (2007. gadā bija 2785 pabalsti par kopējo summu 735 314 Ls).

Skolas vecuma bērnu īpatsvars, kas 2007. gadā neapmeklēja skolu, Rīgā bija 0,74%. Tas ir ievērojami samazinājies un sasniedz programmā noteikto mērķi. Svarīgi, lai nākotnē situācija nepasliktinātos. Būtiska problēma, kas katru gadu izezimējas arvien asāk, ir arī nevienmērīgais pieprasījums uz vietām vispārīzglītojošās skolās. Pastāv virkne skolu, kur mācīties gribētāju skaits ievērojami pārsniedz uzņemšanas iespējas. Rīgas domes noteiktais regulējums, ka pirmām kārtām tiek uzņemti bērni, kuriem dzīvesvieta deklarēta attiecīgās skolas mikrorajonā, problēmu vairs nerisina. Tā kā deklarēšanās process ir ļoti vienkāršs, mikrorajonos ap pieprasītākajām skolām savu dzīves vietu deklarē arī citu apkaimju un citu pašvaldību iedzīvotāji. Un tāpēc rodas ne tikai lielas rindas, lai tiktu šajās skolās, bet rezultātā arī veidojas situācija, ka tie bērni, kas tiešām dzīvo mikrorajonā, skolā nemaz netiek.

2007. gadā 9.klašu beidzēju īpatsvars, kas saņēma tikai licību atestāta vietā, bija 5,2%. Salīdzinot ar situāciju 2004. gadā, tā ir uzlabojusies, bet salīdzinot ar 2005. un 2006. gadu, situācija ir pasliktinājusies. 12.klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai licību atestāta vietā, bija 2,2%. Šajā jomā situācija pēdējos gados ar katru gadu ir uzlabojusies. Neskatoties uz situācijas uzlabošanu, stratēģijā noteiktais mērķis vēl nav sasniegts. Tāpēc izglītības kvalitātes uzlabošanas pasākumu nozīmīgumu nevar mazināt.

Pozitīvi vērtējams fakts, ka pēdējos gados palielinās to vidusskolas skolēnu īpatsvars, kas kārtā centralizētos eksāmenus eksakto zinātņu mācību priekšmetos. Tā matemātikā eksāmenu kārtotāju īpatsvars pieaudzis no 70,3% 2004. gadā līdz 78,4% 2007. gadā, fizikā no 10,4% līdz 13,7%, ķīmijā no 4,9% līdz 6,9%. Tomēr, ņemot vērā pieaugošo farmakoloģijas un medicīnas nozaru nozīmību valsts tautsaimniecības attīstībā, ķīmijas rādītājs vērtējams kā zems. Bioloģijā šis rādītājs ir samazinājies no 12,9% (2004. gads) līdz 12,5% (2007. gads), pie tam 2005. un 2006. gadā tas bija vēl zemāks.

Pilsētas attīstības programmā mērķa „Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība” sasniegšanai ir noteikti 12 uzdevumi. Pārskata sagatavošanas laikā atbildīgās pašvaldības struktūrvienības norādījušās, ka visu uzdevumu izpildes ietvaros gan 2006. gadā, gan 2007. gadā pašvaldība ir veikusi virkni darbību.

U1.1. *Atbilstoši tirgus prasībām un izmaiņām veicināt tirgū pieprasīta kvalificēta darbspēka sagatavošanu*

Uzdevuma ietvaros notikusi pedagogu un izglītības darbinieku tālākapmācība. Tā, piemēram, 2006. gadā kopumā apmeklētas 163 tālākizglītības programmas, kuras pabeidza 3448 pedagogi, 2007. gadā – 289 programmas, kuras pabeidza 5790 pedagogi. Arī nākotnē aktuāli ir nodrošināt pedagogu zināšanu paaugstināšanas un pilnveidošanās iespējas.

U1.2. *Veicināt zinātnietilpīgas ekonomikas veidošanai nepieciešamo zināšanu un prasmju apgušanu*

Uzdevuma ietvaros gan 2006. gadā, gan 2007. gadā noorganizētas 6 skolēnu konferences. Dalībnieku skaits 2006. gadā bija 1300, 2007. gadā – 1200. 2006. gadā notika 11 mācību olimpiādes, 2007. gadā tika organizētas 186 rajonu/priekšpilsētu olimpiādes un 6 pilsētas olimpiādes. Rīgas skolēni piedalījās 18 valsts mācību olimpiādēs.

U1.3. *Veicināt pētniecības ideju komercializāciju*

Uzdevuma ietvaros 2006. gadā tika atvērts un uzsācis savu darbību „Rīgas Biomateriālu inovāciju un attīstības centrs” (Pulka ielā 3), kurā ieguldījumu veikusi arī Rīgas pašvaldība. Šī uzdevuma ietvaros pašvaldībai būtu jāatrod vēl efektīvākas aktivitātes. Jau šobrīd ISJD norāda, ka turpmāk aktuāla būs starptautiska projekta īstenošana par uzņēmējprasmju mācīšanu skolās un pirmskolās.

U1.4. *Veicināt eksakto zinātņu aktualitāti*

2006. gadā un 2007. gadā realizēts ESF projekts par dabas zinību kabinetu remontu 8 Rīgas vispārīgizglītojošās skolās, veikta pedagogu un darbinieku apmācība dabas zinību priekšmetos. Šīs aktivitātes vajadzētu turpināt un stiprināt, jo mērķa rādītāji liecina, ka interese par eksaktajām zinātnēm nav pietiekoša. Savukārt valsts tautsaimniecībā plānots atbalsts jomās, kurās svarīgas ir šīs zināšanas.

U1.5. *Veidot jauniešu interešu centrus*

2006. gadā izveidoti 3 brīvā laika centri, 2007. gadā – 2 jauni centri. Pavisam Rīgā ir 14 brīvā laika centri. Tomēr arī nākotnē aktuāla vēl jaunu centru izveide, kā arī esošo centru uzturēšana un darbības nodrošināšana.

U1.6. *Veicināt izglītību mūža garumā*

Pie uzdevuma izpildes 2006. un 2007. gadā norādītās pašvaldības darbības saistītas ar pedagogu, izglītības iestāžu darbinieku (t.sk. medicīnas personāla) tālākizglītību. Daļēji šīs darbības jau attiecinātas uz U1.1. uzdevuma izpildi. Bet šī uzdevuma ietvaros vajadzētu lielāku uzmanību vērēt uz visu iedzīvotāju mūžizglītības iespējām pilsētā. Tā kā šajā sektorā lielu lomu spēlē arī valsts institūcijas un privātās izglītības institūcijas, tad pašvaldībai svarīgi

apzināties trūkstošos posmus, kā arī nodrošināt šī tīkla koordināciju. Šajā sakarā atzīmējama uzsāktā aktivitāte – ar uzdevumu izpildi tieši saistīta PAD „Rīgas mūžizglītības atbalsta sistēmas veidošana un kapacitātes stiprināšana Mūžizglītības stratēģijas ieviešanai”.

U1.7. *Nodrošināt pirmsskolas bērnu iesaisti pirmsskolas izglītības iestādēs*

Šī uzdevuma ietvaros pašvaldības darbība 2006. un 2007. gadā saistīta ar bērnodarzu teritoriju labiekārtošanu, iekārtu un inventāra iegādi. Pašvaldība sniegusi arī finansiālu atbalstu privātām pirmsskolas izglītības iestādēm. Tomēr ņemot vērā kritiskos mērķa rādītājus par šo jautājumu, kā arī iedzīvotāju aptaujas rezultātus, jāatzīst, ka šī uzdevuma izpilde vērtējama negatīvi. Pašvaldība 2007. gadā pieņēmusi lēmumus par jaunu pirmsskolas izglītības iestāžu dibināšanu (sākot ar 2008. gadu, tuvāko piecu gadu laikā Rīgā paredzēta 5 jaunu pirmsskolas izglītības iestāžu ēku būvniecība).

U1.8. *Veicināt interešu izglītības un kultūras daudzveidību un programmu īstenošanas kvalitāti, šo programmu pieejamību un popularitāti*

2006. gadā interešu izglītības programmās bija iesaistīti 71327 bērni, savukārt 2007. gadā jau 74345 bērni.

U1.9. *Organizēt un atbalstīt bērnu un jauniešu pasākumus un nometnes*

2006. gadā Rīgas pašvaldības iestādes noorganizēja 309 nometnes un 2007. gadā – 287 nometnes. Bērnu skaits, kuri piedalījušies nometnēs, ir palielinājies no 10450 līdz 12975. Bez tam notikušas arī nevalstisko organizāciju nometnes, kuras pašvaldība atbalstījusi.

U1.10. *Īstenot projektu konkursus un sniegt finansiālu atbalstu jauniešu iniciatīvām*

2007. gadā jauniešu mēneša ietvaros notika 5 publiski pasākumi ar 10 tūkstošiem dalībnieku, tika atbalstīti 33 skolēnu pašpārvalžu, interešu grupu un NVO projekti, notika 48 semināri un tika atbalstīti 80 starptautiski bērnu un jauniešu pasākumi ar 1600 bērnu piedalīšanos. RIAC „Agenda 21” organizēja studentu zinātnisko darbu konkursus.

U1.11. *Veicināt izglītības un kultūras iestāžu celtniecību un rekonstrukciju*

2006. gadā veiktas 20 izglītības iestāžu renovācijas un rekonstrukcijas, 2 iestāžu būvniecības un 2007. gadā – 21 iestādes renovācija un rekonstrukcija un 1 iestādes būvniecība. IJSD informācija liecina, ka šim mērķim 2006. gadā atvēlēti 13,2 miljoni Ls, savukārt 2007. gadā – 20,3 miljoni Ls. Lai atvieglotu, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ieeju Nacionālajā teātrī tiek plānots ierīkot stacionāro pacelēju. Notiek projekta izstrāde Multifunkcionālam kultūras, izglītības un sporta centram Graudu ielā 59. 2007. gadā IJSD ir izstrādājusi izglītības iestāžu prioritāro sarakstu renovācijas un rekonstrukcijas nepieciešamībai, kas tiks izskatīts nozares komitejā un iesniegts RD Īpašuma departamentā.

U1.12. *Nodrošināt mācību iestādes ar mācību procesam izvirzītajām prasībām atbilstošu materiāltehnisko bāzi*

Saskaņā ar IJSD sniegto informāciju, 2007. gadā Rīgas pašvaldība atvēlējusi 1,75 miljonus latu dažādiem materiāltehniskās bāzes uzlabojumiem, piemēram, datortehnikas iegādei skolām, mājturības kabinetu materiālās bāzes atjaunošanai u.c.

2007. gada Rīgas pilsētas pašvaldības publiskajā pārskatā domes priekšsēdētājs uzrunas sadaļā norāda, ka: „2007. gadā izglītība bija pašvaldības budžeta izdevumu prioritāte. Pārskata gadā šīs jomas attīstībai no pašvaldības budžeta tika novirzīti 158,4 miljoni latu, kas ir gandrīz viena trešdaļa no kopējiem pašvaldības budžeta izdevumiem”. Jāpiebilst, ka šāda budžeta izdevumu struktūra ir raksturīga gandrīz visām pašvaldībām un arī pašvaldību kopbudžetam, jo izdevumos iekļauta arī pedagoga alga, kas galvenokārt mērķdotācijas veidā no valsts budžeta tiek ieskaitīta pašvaldību budžetos (2007. gadā Rīgas pašvaldība sniedza līdzfinansējumu 8,7% apmērā). Par nozares prioritāti vairāk liecina kapitālie izdevumi – tie izglītībai 2007. gadā bija 13,7 mlj.Ls, t.sk. 10,8 mlj.Ls investīcijas, kopumā tie veido 14% no Rīgas pašvaldības kopējiem kapitālajiem izdevumiem, t.sk. investīcijām.

Rīgas pašvaldības vadošā iestāde, kas īsteno pašvaldības politiku izglītības, jaunatnes un sporta jomā, ir RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments. Taču stratēģijā izvirzītā mērķa sasniegšanā piedalās arī citas domes struktūrvienības un institūcijas: RD Labklājības departaments, RD Pilsētas attīstības departaments, RD Kultūras departaments, Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centrs, RD Centrālās administrācijas Sabiedrisko attiecību nodaļa, Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”, Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija, Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas centra rajona izpilddirekcija un Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija.

Kopsavilkums:

- Stratēģijā mērķis ir formulēts plašāk nekā dotais saturs, tāpēc ieteikums ir mērķi PM1 formulēt „Izglītota un prasmīga sabiedrība”, un attiecīgi paplašināt mērķa M8 formulējumu „Garīgi bagāta un kultūru cenoša sabiedrība”.
- Galvenā problēma izglītības nozarē ir nepietiekams nodrošinājums ar vietām pirmsskolas izglītības iestādēs. Par to liecina gan faktiskie dati, gan arī iedzīvotāju negatīvais viedoklis. Ņemot vērā, ka pēdējos gados dzimstība palielinās, problēma varētu samiltz vēl lielāka, ja netiks rasti tās risinājumi.
- Būtiska problēma, kas katru gadu iezīmējas arvien asāk, ir arī neviendabīgais pieprasījums uz vietām vispārīzglītojošās skolās. Pašvaldībai nepieciešams īstermiņā risinājumam ieviest stingrākus noteikumus, lai mikrorajonā reāli dzīvojošiem

bērniem būtu iespējas mācīties tuvākajās skolās, bet ilgtermiņā jānodrošina augsta kvalitāte un prestižs visām vispārīzglītojošām mācību iestādēm.

- Lai arī pašvaldība daudz dara savu iestāžu pedagogu un izglītības darbinieku izglītošanā, nepietiekama vērība ir pievērsta tādiem uzdevumiem, kas saistīti ar *pētniecības ideju komercializācijas veicināšanu (U1.3.)*, *eksakto zinātņu aktualitātes veicināšanu (U1.4.)* un *izglītības mūža garumā veicināšanu (U1.6.)*.

Nozaru ekspertu viedokļi:

K. Sedlenieks, Mg.phil., sociālantropologs, RSU lektors: *Ir jāpieliek pūles, lai atbalstītu un veicinātu iedzīvotāju interesi par izglītību un zinātņi (ne tikai pielietojamo un ne tikai eksakto, bet zinātņi un izpēti kopumā). Tāpēc īpaša vērība jāpievērš ne tikai skolu renovācijai, bet arī Rīgas pilsētas atbalstam uz zinātņi un mācībām vērstām aktivitātēm.*

M. Pūķis, Dr.oec., Latvijas Pašvaldību savienības vecākais padomnieks: *Stratēģijā noteiktie indikatori tikai daļēji raksturo mērķi, jo vairāk saistīti ar formāla izglītības līmeņa sasniegšanu, nekā prasmes iegūšanu, īpaši, ja ievērojam Lisabonas stratēģijā izvirzīto virzību uz zinātņu ietilpīgas un inovatīvas ekonomikas attīstību. Vēlams šos indikatorus papildināt ar indikatoriem, kas raksturotu izcilību reģionālā un starptautiskajā mērogā (skolēnu panākumi pasaules matemātikas olimpiādes, zinātnieku starptautiski atzīts vērtējums).*

Vēlams izvērtēt, vai turpmāk modernizējot izglītības sistēmu Rīgā, nevajadzētu dažādot izglītības iespējas, lielāku uzsvāru likt uz konkurences veicināšanu starp skolēniem un pedagogiem.

1.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu (bērnudārzu) pakalpojumu kvalitāte									
				53,3%	50,0%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu (bērnudārzu) pakalpojumu pieejamība									
				33,4%	23,8%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (skolu) pakalpojumu kvalitāte									
				62,1%	61,1%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (skolu) pakalpojumu pieejamība									
				76,5%	72,1%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Pirmsskolas vecuma bērnu īpatsvars, kas apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes									
66 (80%)	77,2%	72,2%	62,1%	60,10%		↓	↓	Pieaug	RD IJSD dati
Pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kuri stāv rindā un kuriem pašvaldība nevar nodrošināt vietas pirmsskolas izglītības iestādēs									
2000			1607	3938		↑		Samazinās	RD IJSD dati
9. klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai licību atestāta vietā									
6,2	6,2	4,6	4,7	5,2		↑	↑	Samazinās	RD IJSD dati
12. klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai licību atestāta vietā									
3,3	3,3	2,2	2,3	2,9		↑	↑	Samazinās	RD IJSD dati
Eksakto zinātņu centralizēto eksāmenu kārtotāju īpatsvars vidusskolās									
matemātikā									
	70,3	74,3	78	78,4		↑	↑	Pieaug	RD Izglītības departamenta dati
fizikā									
	10,4	11,8	13,6	13,7		↑	↑	Pieaug	RD Izglītības departamenta dati
ķīmijā									
	4,9	6,1	5,8	6,9		↑	↑	Pieaug	RD Izglītības departamenta dati
bioloģijā									

	12,9	11	11,6	12,5		↑	↑	Pieaug	RD Izglītības departamenta dati
Iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars, % (15-64)									
CSP	21,20	25,8	27,1	27	27,7	↑	↑		CSP (MBP)
Nodarbināto iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars, % (15-64)									
CSP	32	31,4	33,1	32,2	32,4	↑	↑		CSP (Darbaspēka apsekojums)
Iedzīvotāju īpatsvars ar vidējo profesionālo izglītību (pēc pamatskolas un pēc vidusskolas), % (15-64)									
CSP	24,50	32,5	31,9	31,5	29,9	↓	↓		CSP (MBP)
Nodarbināto iedzīvotāju ar vidējo profesionālo izglītību īpatsvars, % (15-64)									
CSP		37,1	35,5	35,2	32,3	↓	↓		CSP (Darbaspēka apsekojums) pēc speciāla pieprasījuma

Tendence				
	↑	↓	↑	↓
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Izglītības sistēmas informatizācijas programmas “Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas izglītības kvalitātei” īstenošanas rīcības plāns 2007.–2009. gadam
- Pedagogu darba samaksas paaugstināšanas programma 2007.–2014. gadam
- Mūzikas izglītības politikas pamatnostādnes 2007.–2013. gadam
- Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izglītības kvalitātei (IKTIK) programma 2007.–2013. gadam
- Valsts valodas politikas programma 2006.–2010. gadam
- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2006.–2013. gadam
- Konceptija “Priekšlikumi centralizēto eksāmenu sistēmas pilnveidošanai”
- Pedagogu (izņemot pirmsskolas izglītības pedagogu, kas nav nodarbināti piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanā skolai) darba samaksas paaugstināšanas programma 2006.–2010. gadam
- Jaunatnes politikas valsts programma 2005.–2009. gadam
- Konceptija par augstākās izglītības un zinātnes nozares valsts institūciju juridisko statusu
- Augstākās izglītības finansēšanas sistēmas attīstības plāns
- Valsts valodas aģentūras izveidošanas koncepcija
- Valsts programma “Jaunatnes politikas valsts programma”
- Valsts jaunatnes politikas koncepcija

- Rīcības programma “Mūzizglītības politikas pamatnostādņu 2007.–2013. gadam” ieviešanai 2008.–2010. gadam
- Pasākumu plāns ārvalstīs dzīvojošo latviešu izcelsmes jauniešu vasaras nodarbinātībai
- Konceptija “Karjeras attīstības atbalsta sistēmas pilnveidošana”

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenti	EK programmas
3.1.1.1. Mācību aprikojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai.	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta prioritāte “Eiropas kultūras mantojuma saglabāšana” - 2 -.	Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 1. prioritātes “Lielāka Programmas teritorijas kohēzija” 1. atbalsta virziens “Izolācijas samazināšana, uzlabojot iekšēju un ārēju Programmas teritorijas pieejamību” (attiecas uz vairākiem RD programmas mērķiem un uzdevumiem). Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas 3. prioritāte “Pievilcīgas un dinamiskas sabiedrības” 2. atbalsta virziens “Pieaugoša kultūras apmaiņa”.
3.1.2.1.1. Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem.		Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2. prioritātes “Kopējie izaicinājumi” aktivitāte 2.2. “Kultūras un vēsturiskā mantojuma saglabāšana un vietējo tradicionālo prasmju atbalstīšana”.
3.1.2.1.2. Jaunu koledžas studiju programmu attīstība vai jaunu koledžu izveide.		Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 3. prioritātes “Sadarbības veicināšana „cilvēks-cilvēkam”” aktivitāte 3.2. “Sadarbība kultūras, sporta, sociālās un veselības sfērās”.
3.1.3.1. Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana.		
3.1.3.2. Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai.		
3.1.3.3.1. Speciālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprikojuma uzlabošana.		
3.1.3.3.2. Vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana izglītojamiem ar funkcionāliem traucējumiem.		
3.1.4.3. Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros.		
3.4.3.1. Daudzfunkcionālu koncertzāļu tīkla izveide nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros.		
1.2.2.1. Mūzizglītības attīstība.		
1.2.2.2. Profesionālās orientācijas un karjeras izglītības attīstība, profesionāli orientētās izglītības attīstība.		
1.2.2.4. Izglītības pieejamības nodrošināšana sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem un iekļaujošas izglītības attīstība.		

PM2 Uz austrumu – rietumu saikni balstīta ekonomika

Stratēģiskais mērķis ir nostiprināt Rīgas pašreizējās pozīcijas un attīstīt neizmantojamo potenciālu transporta un komunikāciju jomā valsts un starptautiskā mērogā, kā arī veicināt preču un pakalpojuma eksportu. Mērķis ir akcentēts arī uz pilsētas konkurētspējas un pilsētas atpazīstamības veicināšanu starptautiskā mērogā.

Jau izsenis Rīga ir bijusi tirdzniecības pilsēta, kurā krustojās dažādu valstu intereses, īpaši tirdzniecības un loģistikas jomā. Mūsdienās Rīga turpina pildīt šīs funkcijas un uzlabot infrastruktūras un transporta pakalpojumu kvalitāti. Rīgā atrodas otra lielākā osta Latvijā, kuras terminālu kravu pārkraušanas jauda ir 45 milj. tonnas gadā. Brīvostas pārvaldišanu veic Rīgas Brīvostas pārvalde, kuras valdē ir astoņi valdes locekļi, no kuriem četri ir Rīgas pašvaldības pārstāvji. Valsts akciju sabiedrības „Starptautiskā lidosta „Rīga”” pārziņā atrodas Rīgas pievārtē esošā Baltijā lielākā lidosta, kas turpina attīstīties un 2013. gadā plāno apkalpot 10 miljonus pasažieru. Rīgā atrodas arī koncerna „Latvijas dzelzceļš” (koncerna sastāvā vadošais uzņēmums ir valsts akciju sabiedrība „Latvijas dzelzceļš”) pārziņā esošais dzelzceļš, kas ir labi savienots ar Krieviju. Rīgā atrodas arī starptautiskā autoosta, ko pārvalda publiskā akciju sabiedrība Rīgas Starptautiskā autoosta. Kā arī Rīgu šķērso galvenie valsts un starptautiskā mēroga transporta koridori. Arvien ērtākā pieeja un pakalpojumu attīstība padara Rīgu par populāru tūrisma vietu.

Mērķis ir tieši saistīts ar Rīgas pozīciju starptautiskā arēnā, ko raksturo dažādi indikatori transporta, tūrisma, ekonomikas u. c. jomās. Pēc vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijas transporta nozares īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā 2005. gadā bija 14%, kas ir samazinājies salīdzinājumā ar 2004. gadu (17%), kas norāda vien uz pārējo nozaru straujāku attīstību, jo absolūtās vērtībās visas nozares ir augušas. Galvenā kravu apgrozība notiek Rīgas Brīvostā, kurā nosūtītās kravas 2006. un 2007. gadā bija vairāk nekā 22 milj. tonnas gadā, savukārt saņemtās kravas 2006. gadā un 3,3 milj. tonnas 2007. gadā. Rīgas lidostā nosūtītās un saņemtās kravas 2006. un 2007. gadā attiecīgi bija 9749 tonnas un 8130 tonnas un salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu to apjoms ir samazinājies. Šī tendence diemžēl ir pretēja plānotajai attīstībai.

Tūristu skaits Rīgā pieaug. Tūrisma mītnēs apkalpoto cilvēku skaits 2006. gadā bija 734 tūkstoši, savukārt Rīgu apmeklējušo tūristu skaits 2006. gadā bija 2,2 miljoni (vislielākais tūristu skaits bija no Lietuvas un Igaunijas), kas liecina par Rīgas kā tūrisma vietas popularitātes pieaugumu ārvalstīs. Ar katru gadu ievērojami pieaug arī pasažieru apgrozījums Rīgas lidostā, kas 2006. gadā bija 2,5 milj. un 2007. gadā 3,2 milj. 2006. gadā no Rīgas lidostas regulāro reisu virzienu

skaitis bija 46, savukārt 2007. gadā tas sasniedza jau 60. Ar pasažieru kuģiem 2006. gadā tika pārvadāti 247 tūkstoši pasažieru un 2007. gadā 442 tūkstoši pasažieru. 2006. gadā Rīgā notika 30 lielas starptautiskas asociāciju sanāksmes (Rīga ieņem 38. vietu pasaules pilsētu rangā, 2005. gadā tikai 12, vieta rangā – 87.), kas ir vairāk nekā tādās ASV un Krievijas pilsētās kā Ņujorka, Vašingtona, Bostona, Maskava, Sanktpēterburga, arī Oslo, Varšava u. c. Šie rādītāji norāda uz Rīgas popularitātes pieaugumu darījumu tūrisma sfērā. 2007. gadā veiktajā starptautiskajā iedzīvotāju aptaujā 75 Eiropas valstīs¹⁰ rezultāti par ārzemnieku integrētību Rīgā liecina, ka ~50% uzskata, ka ārzemnieki ir labi integrēti pilsētā un ~20% uzskata, ka ārzemnieki nav labi integrēti pilsētā. Tas norāda uz Rīgas atvērtību citu tautu pārstāvjiem.

Rīgā katru gadu pieaug ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) apjomi un Rīgā koncentrējas aptuveni 77% no Latvijas veiktajām ĀTI. Kā liecina Lursoft dati, ĀTI kopš 2006. gada ir augušas par 24% un 2008. gada 16. maijā bija 1,5 miljardi Ls. Izvēloties investīciju vietu, būtiska nozīme ir arī pilsētas kredītreitingam. 2006. un 2007. gadā starptautiskā kredītreitingu aģentūra Moody's Rīgai piešķīra kredītreitingu saistībām vietējā un ārvalstu valūtā "A2", nosakot pilsētas finanšu un ekonomikas jomas stabilu attīstības perspektīvu.

Mērķa „Uz austrumu – rietumu saikni balstīta ekonomika” ietvaros ir izvirzīti pieci uzdevumi, 2006. un 2007. gadā tika veiktas aktivitātes visu uzdevumu ietvaros.

U2.1 Veidot un veicināt ārējos sakarus

2006. gadā un 2007. gadā uzdevuma ietvaros RD institūcijas piedalījās dažādos starptautiskos kongresos, semināros, konferencēs, ekspertu sanāksmēs, pieredzes apmaiņas braucienos u. c. kā arī organizēja dažādus pasākumus Rīgā. 2006. gadā Rīgas domē tika uzņemtas 64 oficiālas delegācijas (2007. gadā – 49). Abus gadus nemainīgs ir saglabājies Rīgas sadraudzības pilsētu skaits – 29 (Amsterdama, Bordo, Florence, Maskava, Santjago, Taipeja, Tallina, Viļņa u. c.) un Rīgas pašvaldības starptautiskās sadarbības organizāciju/institūciju skaits – 17 (UBC, BCC, ICLEI, UNESCO, METREX, EUROCITES u. c.). Rīgā tika īstenoti vai arī tika nodrošināta pilsētas līdzdalība vairākos vērienīgos pasākumos: Sanktpēterburgas dienās Rīgā, Rīgas dienās Hamburgā, festivālā „Pārsteidzošā Latvija” Francijā, Starptautiskajā folkloras festivālā „Baltica 2006” – „Rīgas dienas”, Eiropas tautas mākslas un kultūras forumā EUROPEADE, u. c. (2006. gadā) un „Francijas pavasaris Latvijā 2007”, 27. Starptautiskajās Hanzas dienās, „Rīgas dienas Pēterburgā”, Latvijas – Krievijas arhitektūras seminārā un Krievijas arhitektūras izstādē, Eiropas un Āzijas uzņēmēju izstādē – kontaktbiržā u. c. (2007). Kā arī katru gadu tiek izdoti dažādi informatīvi izdevumi par sociālekonomisko situāciju Rīgā, arhitektūru, būvniecību u. c.

¹⁰ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

U2.2 Attīstīt tranzīta infrastruktūru un veicināt loģistikas pakalpojumu sniegšanu.

Uzdevuma ietvaros 2005. gada nogalē tika uzsākts darbs pie Rīgas Ziemeļu transporta koridora – pēdējās desmitgadēs lielākā Rīgas transporta infrastruktūras projekta. Projektu paredzēts īstenot līdz 2018. gadam. Koridora izbūve ievērojami atslogos pilsētas centru no transporta radītās slodzes un starptautiskā mērogā palielinās Latvijas piedāvātā austrumu – rietumu transporta koridora un Rīgas ostas konkurētspēju. 2007. gadā projekta ietvaros tika noslēgti vairāki nozīmīgi sadarbības līgumi. Detālpilnplānojuma izstrāde Ziemeļu transporta koridora 3. un 4. posmam, gar Rīgas pilsētas un Babītes pagasta robežu, tai piegulošo teritoriju (platība aptuveni 137 ha) Šī mērķa īstenošanā būtiskas ir arī mērķa M13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta uzdevuma U13. 2 Optimizēt un attīstīt pilsētas transporta infrastruktūru ietvaros veiktās aktivitātes, kā, piemēram, Dienvidu tilta būvniecība.

U2.3 Atbalstīt daudz kultūru vidi

Atbilstoši uzdevumam Rīgā darbojas 7 mazākumtautību vispārīgizglītojošās skolas kā arī 2006. gadā tika sniegts atbalsts mazākumtautību kolektīvu darbībai, tika organizēti 55 pasākumi par dažādu tautu tradīcijām, paražām, kulināriju, svētkiem un 22 bilingvāli pasākumi.

U2.4 Veicināt valodu apgušanu

Uzdevuma ietvaros 2006. un 2007. gadā tika nodrošinātas interešu izglītības programmas angļu, vācu, itāļu, krievu un latviešu valodu apguvei.

U2.5 Popularizēt Rīgu un Latviju kā iecienītu tūrisma objektu un attīstīt tūrisma infrastruktūru

Pildot uzdevumu, tika īstenotas dažādas aktivitātes: Rīgas tūrisma iespējas tika popularizētas 36 starptautiskajos tūrisma gadatirgos, forumos, vizītēs un valsts mēroga pasākumos. 2006. gadā TV kanālā „BBC World” un TV kanālā „Liberty” tika rādīts reklāmas klips „Rīga” 45 sekunžu garumā, 2007. gadā tika izveidots jauns reklāmas videoklips un CD prezentācija. Gadu no gada tiek uzturēti un modernizēti esošie 6 (2007. gads) informācijas centri un gan 2006. gadā, gan 2007. gadā tika atklāts pa vienam jaunam Tūrisma informācijas centram. Regulāri tiek sagatavoti un izdoti tūrisma informatīvie un prezentācijas materiāli, kā arī tiek nodrošināta pilsētas dalība tūrisma veicinošajos projektos („Reģionālie produkti Hanzas reģionā”, „Eiropas ķieģeļu gotikas maršruts II”, „Baltijas kruīza projekts 2004.–2007. gads” un 2007. gadā uzsākts jauns projekts „Experience Design in City Tourism”). 2006. gadā tika izveidotas 10 īslaicīgas autobusu stāvvietas un 2007. gadā tika pabeigti projektēšanas darbi pie vēl vienas tūristu autobusu īslaicīgās stāvvietas.

Mērķa ietvaros veiktās aktivitātes tika finansētas gan no Rīgas domes budžeta līdzekļiem, gan no ES fondu līdzekļiem. Pilsētas reprezentācijas pasākumu izdevumi pārsvarā ir integrēti Rīgas domes institūciju budžetos. Lielajiem projektiem līdzekļi tika piesaistīti arī no ES fondiem.

Rīgas domes institūcijas, kas piedalījās mērķa un tā pakārtoto uzdevumu īstenošanā 2006. un 2007. gadā bija RD Pilsētas attīstības departaments, RD Satiksmes departaments, Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centrs, RD Kultūras departaments, RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments, Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”, RD Centrālās administrācijas Ārlietu pārvalde, Uzņēmējdarbības koordinācijas centrs un Sabiedrisko attiecību nodaļa.

Kopsavilkums:

- Pakāpeniski tiek īstenotas Rīgas ilgtermiņa attīstības dokumentos iestrādātās ielu tīkla attīstības koncepcijas, tostarp viens no būtiskākajiem projektiem – Rīgas Ziemeļu transporta koridors.
- Tiek īstenota vesela virkne aktivitāšu tūrisma jomā, tomēr trūkst sistemātiska un vienota darbība tūrisma popularizēšanā. Būtisku ieguldījumu varētu sniegt Pilsētas mārketinga stratēģija: Apmeklētāju (viessu) piesaistei.
- Rīgas attīstība lielā mērā saistāma ar transporta un loģistikas pakalpojumiem. It īpaši, ja tiek akcentēta Rīgas ostas attīstība. Tomēr, joprojām tranzīta infrastruktūra nav sasniegusi savu optimumu. Smagajām kravām automašīnām, lai sasniegtu Rīgas ostu, jāšķērso pilsētas vēsturiskais centrs, kā arī jāieklaujas pilsētas ielu plūsmā. Tas nav pieļaujami gan no bīstamo kravu gan, no sastrēgumu, gan arī gaisa piesārņojuma aspektiem. Turklāt lidostā „Rīga” vērojams kravu apjoma samazinājums. Minēto apstākļu dēļ īpaši nozīmīgi ir turpināt īstenot projektus uzdevuma U2. 2 Attīstīt tranzīta infrastruktūru un veicināt loģistikas pakalpojumu sniegšanu ietvaros.
- Pildot aktivitātes, kas attiecas uz uzdevumiem U2. 4 Popularizēt Rīgu un Latviju kā iecienītu tūrisma objektu un attīstīt tūrisma infrastruktūru un U2. 1 Veidot un veicināt ārējos sakarus būtu lietderīgi sekot līdzī topošajai Rīgas mārketinga stratēģijai (un tās nākamajiem posmiem), sniedzot vienotu ziņu par pilsētu, kā arī veidot pilsētas korporatīvu reprezentācijas dizainu.

Nozaru ekspertu viedokļi:

P. Strautiņš, Mg. pol., MBA, AS „Hansabanka” vadošais sociālekonomikas eksperts: *Vienai no domes prioritātēm austrumu-rietumu sakaru attīstīšanā jābūt pilsētas zīmola nostiprināšanai pasaulē. Ir konstatēts, ka Rīgas atpazīstamība ārzemju mērķauditorijās var būt pat spēcīgāka nekā Latvijai un šī iespēja ir jāizmanto.*

A. Kublačovs: Mg. geogr., Latvijas Teritoriālplānotāju asociācijas valdes loceklis: *Rīgas pašvaldības tiešās darbības devums šo rādītāju izaugsmē būtu jāvērtē piesardzīgi, jo, piemēram, pieaugošais ārvalstu investīciju apjoms, lidostā apkalpoto pasažieru skaits, kravu apgrozījums ostā u. c. rādītāji, ļoti lielā mērā ir atkarīgi no nacionālā līmeņa politikas un sociāli ekonomiskās situācijas valstī (nereti arī starptautiskajā telpā) kopumā.*

Pozitīvi atzīmējama Rīgas pašvaldības darbība U2. 2. Attīstīt tranzīta infrastruktūru un veicināt loģistikas pakalpojumu sniegšanu uzdevuma īstenošanā, lai caur tranzīta infrastruktūras attīstību tīktu veicināta loģistikas pakalpojumu attīstība, vienlaicīgi nepazeminot pilsētvides kvalitāti. Viennozīmīgi darbs pie šī uzdevuma īstenošanas ir izteikti finanšu ietilpīgs, taču tā turpināšana ir kritiski svarīga PM2 mērķa īstenošanā.

2.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Uz austrumu – rietumu saikni balstīta ekonomika” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijas NACE 1. 1. red. I sekcijas “Transports, glabāšana un sakari” īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %								
16,30%	17%	14%			↓		Pieaug	CSP
Ārvalstu tiešās investīcijas (ĀTI) (atlikumi perioda beigās), milj. LVL								
949,5	973,4	1031,1	1248,8	1434,8	↑	↑	Pieaug	Latvijas Banka
Nosūtītās kravas Rīgas ostā, milj. t								
	22 158	22 046	22 523	22 559	↑	↑	Pieaug	Rīgas ostas pārvalde
Saņemtās kravas Rīgas ostā, milj. t								
	1 833	2 384	2 834	3 374	↑	↑	Pieaug	Rīgas ostas pārvalde
Saņemtās un nosūtītās kravas Rīgas lidostā (t)								
	8751	15896	9749	8130	↓	↓	Pieaug	Starptautiskā lidosta „Rīga”
Tūrisma mitnēs apkalpoto cilvēku skaits (tūkst)								
663,8		663 770	733 535	825419	↑	↑	Pieaug	CSP
Ar pasažieru kuģiem un prāmjiem iebraukušo pasažieru skaits Rīgas ostā								
	113 155	93 516	121 400	218 261	↑	↑	Pieaug	CSP
Ar pasažieru kuģiem un prāmjiem izbraukušo pasažieru skaits no Rīgas ostas								
	116 259	101 679	125 485	223 653	↑	↑	Pieaug	CSP

Rīgas lidostā iebraukšu pasažieru skaits								
	526 611	939 081	1 242 934	1 577 640	↑	↑	Pieaug	CSP
No Rīgas lidostas izbraukšu pasažieru skaits								
	533 773	938 380	1 251 901	1 582 895	↑	↑	Pieaug	CSP
Tiešos regulāro reisu galapunktu skaits no Rīgas lidostas (kopā)								
	30	37	46	60	↑	↑	Pieaug	Lidosta „Rīga”
Pilsētas kredītreitings								
	BBB-/ Stable/ A3	BBB/ Stable/ A3	BBB/ Stable/ A3	BBB/ Stable/ A3	→	→	Paaugstinās, nav zemāks kā Latvijā	Standard & Poor's
	**	**	A2	A2	→	→	Paaugstinās, nav zemāks kā Latvijā	Moody's
Tendence								
	↑	↓	↑	↓	→			
Novērtējums								
	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas			

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Konceptija par dzelzceļa pasažieru pārvadājumu valsts pasūtījuma konceptija 2007.–2016. gadam
- Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas projekts 2007.–2013. gadam
- Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programma 2007.–2013. gadam
- Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programma 2007.–2013. gadam
- Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programma 2007.–2013. gadam
- Programma komunikācijai ar sabiedrību Eiropas Savienības jautājumos 2007.–2011. gadam
- Valsts programma “Čigāni (romi) Latvijā 2007.–2009.”
- Latviešu diasporas atbalsta programma 2004.–2009. gadam
- Latvijas Tūrisma attīstības programma 2006.–2008. gadam
- Latvijas Tūrisma attīstības politikas pamatnostādnes
- Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes 2006.–2010. gadam
- Latvijas Republikas Attīstības sadarbības politikas programma 2006.–2010. gadam
- Konceptija par bīstamo kravu pārvadājumu koordinēšanas, uzraudzības, drošības un aizsardzības jautājumu risināšanu
- Pamatnostādnes Latvijas līdzdalībai Eiropas kaimiņu politikas īstenošanā
- Latvijas Republikas un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) sadarbības politikas pamatnostādnes

- Latvijas Republikas Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes
- Pamatnostādnes komunikācijai ar sabiedrību Eiropas Savienības jautājumos 2006.–2011. gadam
- Konceptija “Par jauna konferenču centra būvniecību”
- Konceptija par starptautisko privāttiesību nacionālo regulējumu

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

EK programmas
Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 1. prioritātes “Ekonomiskā un sociālā attīstība” aktivitāte I.3. “Tūrisma attīstība”.

PM3 Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)

Stratēģiskais mērķis ietver sevī pilsētas decentralizācijas ideju, attīstot pilsētas apkaimes, tādējādi samazinot slodzi pilsētas centram, un teritoriju ilgtspējīgas attīstības ideju. Par prioritāti tiek virzīta degradēto teritoriju revitalizācija un pilsētvides kvalitātes uzlabošana, kā arī tiek akcentēta ūdensmalu teritoriju attīstība.

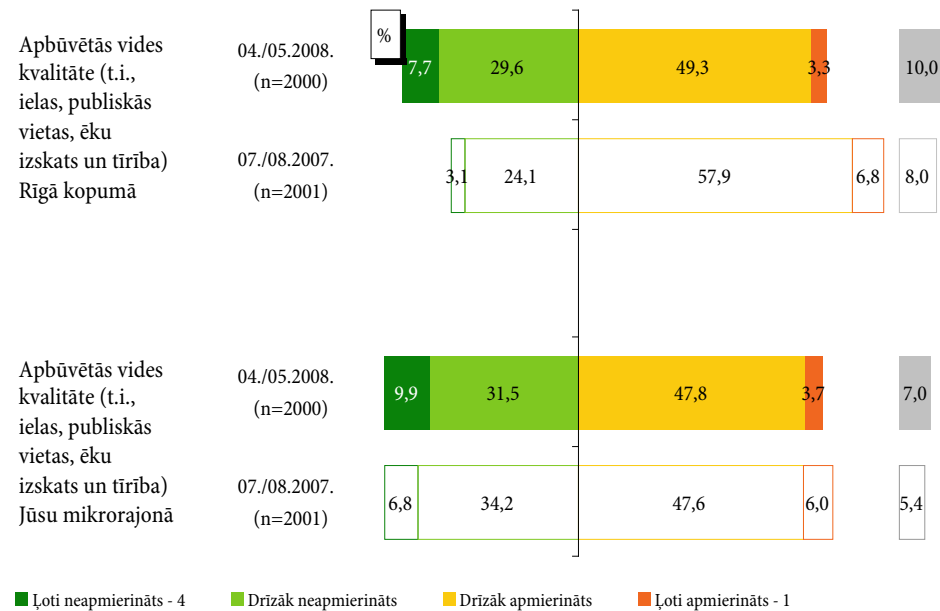
Rīgā galvenās ekonomiskās aktivitātes norit pilsētas centrālajā daļā, radot ievērojamu slodzi infrastruktūrai, kas atspoguļojas ikdienas transporta sastrēgumos. Arvien būtiskāka kļūst aktivitāšu decentralizācijas nepieciešamība, ko varētu īstenot, uzlabojot infrastruktūras un teritorijas kvalitāti apkaimēs un dekoncentrējot pilsētas pakalpojumus.

2007. un 2008. gadā veiktās iedzīvotāju aptaujas parāda, ka ir nedaudz samazinājusies respondentu apmierinātība ar apbūvētās vides kvalitāti Rīgā no 64,7 % 2007. gadā līdz 52,6% – 2008. gadā (3. 1. attēls). Savukārt 2007. gadā neapmierināto bija 27,2 % un 2008. gadā jau 37,3%. Salīdzinot ar 2004. gadu,¹¹ apmierinātības līmenis ir pieaudzis, toreiz apmierināti ar apbūvētās vides kvalitāti bija tikai 10% respondentu. Tomēr, ja respondentiem jāvērtē apbūvētās vides kvalitāte savā mikrorajonā, tad apmierināto iedzīvotāju skaits jau ir mazāks – 53,6% 2007. gadā un 51,5% 2008. gadā, savukārt neapmierināto respondentu

¹¹ 2004. gadā veiktā aptauja „Iedzīvotāju vidējā vispārējā apmierinātība un apmierinātība ar atsevišķām jomām”, izmantojot Eiropas vienoto rādītāju sākotnēji izstrādāto metodoloģiju iedzīvotāju apmierinātības noteikšanai.

skaitis sasniedz 41% 2007. gadā un 41,4% 2008. gadā. Tāpēc būtu svarīgi paaugstināt tieši apkaimju daudzfunkcionalitāti un pilsētas publiskās ārtelpas kvalitāti.

3.1. attēls Apbūvētās vides kvalitāte Rīgā kopumā un mikrorajonos

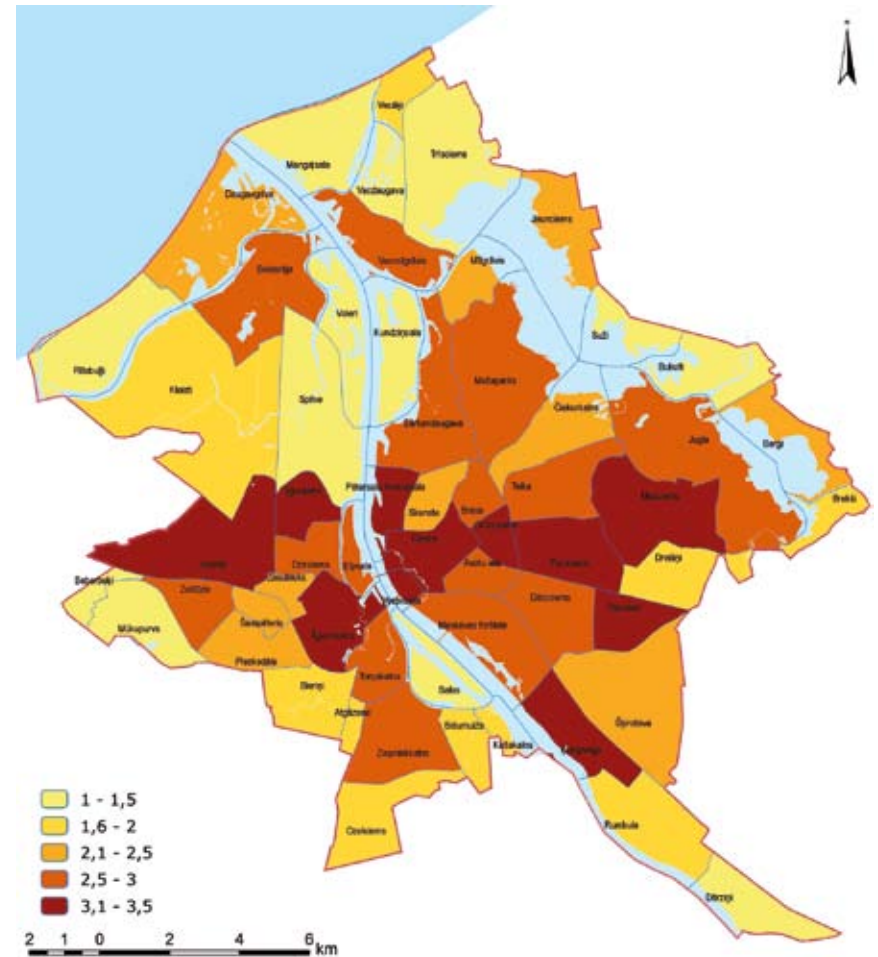
Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikators par dzīvi pilsētā ar kvalitāti- viem dzīvojamiem rajoniem (apkaimēm) kopumā veido 2,49 punktus¹². Visapmierinātākie iedzīvotāji ar apkaimēm ir no Mangaļsalas, Vecdaugavas, Mūkupurva, Mežciema, Bierīņiem, Pleskodāles, Bišumuižas, Bergiem un Dzirciema (1,83–2,19 punkti). Savukārt visneapmierinātākie iedzīvotāji ar apkaimēm ir no Mīlgrāvja, Ķīpsalas, Bolderājas, Dreiliņiem, Daugavgrīvas, Maskavas forštates, Dārziņiem, Brasas, Torņakalna un Mežaparka (3,67–2,67 punkti).

¹² vērtējumu vidējie rādītāji 4 punktu skalā, kur “1” nozīmē “ļoti apmierināts”, bet “4” – “ļoti neapmierināts”.

Vērtējot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas apkaimēs, visatzinīgāk eksperti ir novērtējuši tādas apkaimes kā Centrs, Imanta, Mežciems, Ilūgciems, Vecpilsēta u. c. un viszemāk tika novērtētas tādas apkaimes kā Mūkupurvs, Beberbeķi, Voleri, Salas, Kundziņsala u. c. (3. 2. attēls).

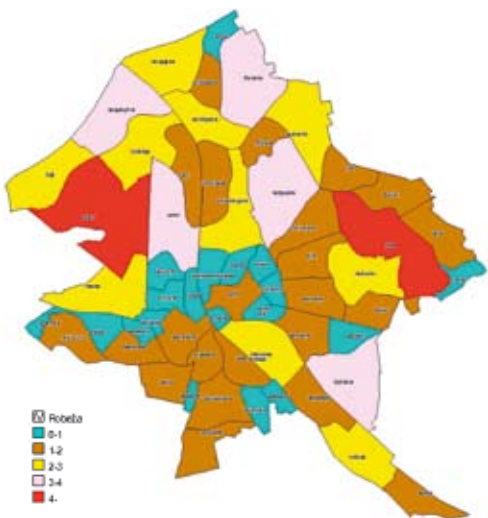
3.2. attēls Ekspertu vērtējums par pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas apkaimēs (2007. gads)

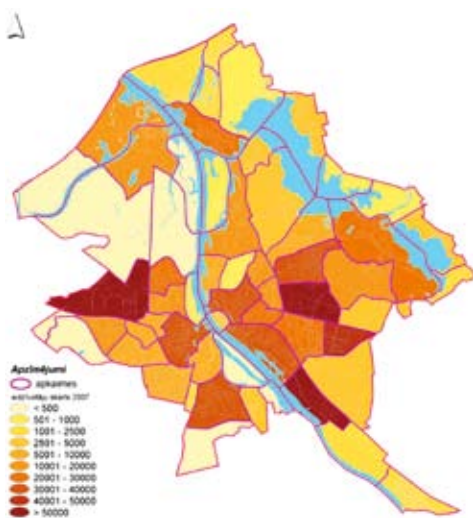
Avots: RD PAD

Platības ziņā vislielākās apkaimes ir Kleisti un Jugla, katra no tām aizņem vairāk kā 4% no pilsētas teritorijas. Iedzīvotāju blīvums uz visu Rīgas teritoriju 2006. gadā bija 2393 cilv./km² un 2007. gadā – 2376 cilv./km², savukārt uz sauszemes teritoriju attiecīgi 2828 un 2808 cilv./km². Visvairāk iedzīvotāju dzīvo Purvciema apkaimē – 60 tūkstoši jeb 8,4% no pilsētas iedzīvotāju kopskaita, kam seko Ķengarags, Imanta un Pļavnieki. Vidējais iedzīvotāju skaits apkaimē ir 12 tūkstoši (Bolderāja, Brasa un Dzirciems) un vismazāk iedzīvotāju ir Ozolciemā, Spilvē un Salās (3.3. attēls). Rīgā arvien turpina samazināties iedzīvotāju skaits. 2007. gadā, salīdzinot ar 2006. gadu tas ir samazinājies par 5 tūkstošiem un kopā veido 722 tūkstošus. Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem 2006. gadā bija -3,35, 2007. gadā -3,94.

3.3. attēls **Apkaimju teritoriju platību īpatsvars Rīgas teritorijā**

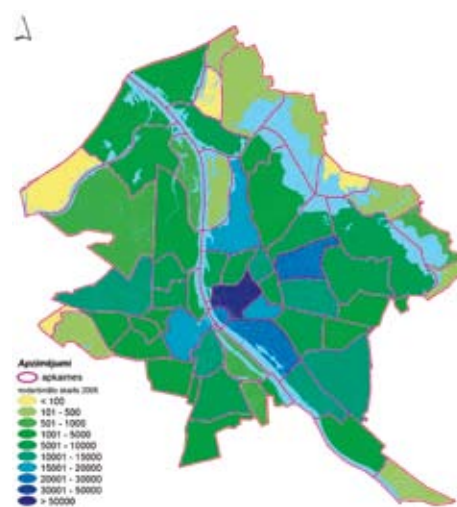
Iedzīvotāju skaits apkaimēs

Avots: Analītisks pārskats par nekustamā īpašuma tirgus tendencēm Rīgas pilsētā – Rīgas apkaimju nekustamā īpašuma tirgus tendenču analīze. Rīga: SIA „Latvio”, 2007; RD PAD

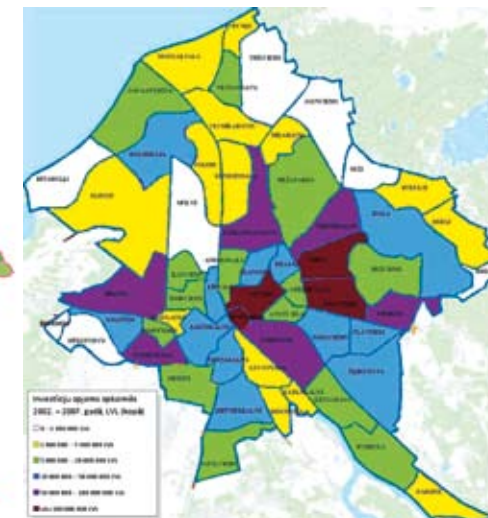
Visvairāk nodarbināto ir Centra apkaimē (70 tūkstoši jeb 18% no kopskaita), kam seko Maskavas forštate, Teika un Vecpilsēta, savukārt vismazāk nodarbināto ir Vecdaugavā, Beberbeķos un Sužos. Tirdzniecības platības ir izvietotas galvenokārt 6 km rādiusā no Rīgas centrālās daļas. Vislielākais investīciju apjoms ir Centra apkaimē (kopš 2002. gada – 2007. gadam) tas sastāda vairāk nekā 200 milj. Ls, kam seko Vecpilsēta, Purvciems un Teika ar vairāk nekā 100 milj. Ls (3. 4. attēls).

3.4. attēls **Nodarbināto skaits**

Avots: RD PAD

Investīciju apjoms apkaimēs (2002-2007)

Mērķa ietvaros ir izvirzīti astoņi uzdevumi, 2006. gadā tika veiktas aktivitātes septiņu uzdevumu ietvaros, izņemot uzdevumu U3. 3. *Nodrošināt kvalitatīvu dzīvojamo rajonu (apkaimju) sasniedzamību no un uz pilsētas centru un galvenajiem pilsētas transporta mezgliem*, savukārt 2007. gadā tika veiktas aktivitātes visu uzdevumu ietvaros.

U3.1 *Attīstīt esošajam pilsētas centram pakārtotus daudzfunkcionālus vietējos centrus*
Uzdevuma ietvaros 2006. gadā tika uzsākta un 2007. gadā turpinājās Maskavas forštates degradētās vides izpēte, veikta degradētās teritorijas apbūves kultūrvēsturiskā izpēte – inventarizācija. 2007. gadā tika uzsākta un 2008. gadā turpinās Jaunā Rīgas domes administratīvā centra Torņakalnā teritorijas detālplānojuma izstrāde (platība ~ 32 ha).

U3.2 *Saglabāt un attīstīt kultūrvēsturiskos objektus pilsētas centrā un citās vēsturiskās apbūves teritorijās*

Pārskata periodā uzdevuma ietvaros tika rekonstruēti un remontēti dažādi kultūrvēsturiski objekti, piemēram, tika veikta Augusta Dombrovska pieminekļa restaurācija, tika veikti vairāki rekonstrukcijas darbi pie koka apbūves ēku atjaunošanas Kalnciema ielā, Mūrnieku ielā, Baložu ielā un Matīsa ielā, tika izstrādāta Daugavas kreisā krasta telpiskās kompozīcijas attīstības koncepcija, veikta Mežaparka lielās estrādes rekonstrukcija 2008.

un 2010. gada Dziesmu svētkiem, kā arī sniegta informācija plašsaziņas līdzekļiem: LTV-1 raidījumam „Ielas garumā” un žurnālam „Latvijas arhitektūra”, tika apsekoti 700 kultūrvēsturiskie objekti, uzstādīts Mūrnieku un Matīsa ielas stūra skvērā piemineklis Latvijas amatniekiem „Skurstenšlauķis un Mūrnieks”, labiekārtota Veco Ebreju kapu teritorija u. c. aktivitātes. Tiek plānota M. Čehova Rīgas Krievu teātra ēku kompleksa rekonstrukcija, kā arī Latgales multifunkcionālā kultūras un mākslas centra būvniecība Maskavas ielā, arī kultūras pils „Ziemeļblāzma” renovācija. Tiek izstrādāti Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma grozījumi.

U3.3 *Nodrošināt kvalitatīvu dzīvojamo rajonu (apkaime) sasniedzamību no un uz pilsētas centru un galvenajiem pilsētas transporta mezgliem*
2007. gadā tika izstrādāta Daugavas kreisā krasta transporta attīstības koncepcija.

U3.4 *Lokalizēt sociālo infrastruktūru*
Uzdevuma ietvaros pārskata periodā tika ieviests klientu apkalpošanas modelis Sociāla dienesta teritoriālajos centros, realizējot vairākus kvalitātes vadības principus.

U3.5 *Revitalizēt un attīstīt degradētās teritorijas*
2006. un 2007. gadā noritēja darbs pie Pļavas un Zaķu ielu infrastruktūras attīstības. Kā arī turpinājās darbs pie programmas „Koka Rīga” – koka ēku informatīvā centra ēku renovācijas un Daugavgrīvas dabas parka un pludmales labiekārtošanas. 2007. gadā tika uzsākts pētījums par pašvaldības iespējām revitalizēt dzīvojamos rajonus un darbs pie Miera dārza renovācijas.

U3.6 *Tuvināt pašvaldības pakalpojumus dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)*
Norisinājās darbs pie e-pakalpojumu „Reklāmas/izkārtnes skaņošana” un „Aizbildņu/Aizgādņu pabalstu pieprasīšana bāriņtiesā” attīstības ieviešanas. 2006. gadā Rīgas Pašvaldības policijas Centra rajona pārvaldē (pirmais policijas spēks Latvijā, kas mērķtiecīgi ieviesis uz sabiedrību orientētas policijas darba metodes) uzsākts darbs pie pirmās Apkaimes policijas komandas izveides (2006. gadā saņemto sūdzību skaits – 103, no tām 29 apstiprinājās, 2007. gadā saņemto sūdzību skaits – 82, no kurām 10 apstiprinājās).

U3.7 *Uzlabot dzīvojamo rajonu (apkaime) estētiskās un sociālās vides kvalitāti*
2006. gadā tika izstrādāts Rīgas svētku noformējumu realizēšanas koncepcijas projekts un kopš 2006. gada pilsētas svētku noformējums tiek veidots arī pilsētas rajonu un priekšpilsētu teritorijās. Pilsētas rajonu estētiskās un sociālās vides kvalitātes veicināšanai kultūras centros un bibliotēkās norosinājās 56 mākslinieku izstādes. 2006. gadā Kurzemes rajonā tika izveidoti 7 jauni, atjaunoti 11 un demontēti 19 bērnu rotaļu un sporta laukumi (2007. gadā izveidoti 7 bērnu rotaļu un sporta laukumi:), savukārt Vidzemes priekšpilsētā tika uzstādīti 32 bērnu rotaļu laukumi (2007. gadā – 8).

U3.8 *Nodrošināt pilsētas teritoriju racionālu un ilgtspējīgas attīstības principiem atbilstošu izmantošanu*

2006. gadā tika izstrādāta Mazās Krasta, Kojusalas un Grēdu ielu attīstības koncepcija un Daugavas kreisā krasta silueta koncepcijas projekts. Tika uzsākta detālplānojumu izstrāde (Latviešu strēlnieku laukuma teritorijai un teritorijai starp Gaiziņa ielu, Gogoļa ielu, Turgeņeva ielu un Maskavas ielu). 2006. un 2007. gadā tika veikti neapbūvēto platību un platības ielu sarkanās līnijās labiekārtošanas darbi, kā arī tika uzsākts darbs pie projekta „Plūdu risku zonu kartes izstrāde un aizsargvalņu izbūve Vakarbuļļiem, Rītabuļļiem, Daugavgrīvai, Bolderājai, Krēmeriem un Voleriem”. 2007. gadā tika uzsākts darbs pie vērienīga Rīgas apkaimju projekta, kura ietvaros tika noteiktas Rīgas apkaimju robežas, izstrādāts Apkaimju ekonomiski – ģeogrāfiskais apraksts.

Mērķa ietvaros veiktās aktivitātes tika finansētas gan no Rīgas domes budžeta līdzekļiem, gan no ES fondu līdzekļiem. Kvalitatīvu pilsētas apkaimju attīstība sastāv no integrētas pieejas dažādu sfēru departamentiem un RD iestādēm. Izdevumi mērķa ietvaros pārsvārā ir integrēti Rīgas domes institūciju pamatbudžetos.

Rīgas domes institūcijas, kas piedalījās mērķa un tā pakārtoto uzdevumu īstenošanā 2006. un 2007. gadā, bija RD Pilsētas attīstības departaments, Kultūras departaments, Labklājības departaments, Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija, Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija un Rīgas Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas domes Centrālās administrācijas Informācijas tehnoloģiju centrs, Rīgas pašvaldības policija, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas mājoklis” un Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”.

Kopsavilkums:

- Viena no visproblemātiskākajām tendencēm pilsētā ir iedzīvotāju skaita samazināšanās.
- Visapmierinātākie iedzīvotāji ar savām apkaimēm ir no Mangaļsalas, Vecdaugavas, Mūkupurva, Mežciema, Bierīņiem, Pleskodāles, Bišumuižas, Bergiem un Dzirciema. Savukārt visneapmierinātākie iedzīvotāji ar apkaimēm ir no Mīlgrāvja, Ķīpsalas, Bolderājas, Dreiliņiem, Daugavgrīvas, Maskavas forštates, Dārziņiem, Brasas, Torņakalna un Mežaparka.
- Ekspertu kopvērtējumā par apkaimju kvalitāti augstāko vērtējumu ieguvušas Centrs, Imanta un Mežciems, bet zemāko – Mūkupurvs, Beberbeķi un Voleri.
- Pilsētas centra atslogošanā un decentralizācijas idejas ieviešanā būtisku lomu spēlē ne tikai ielu tīkla uzlabojumi, bet arī pakalpojumu un sociālekonomisko aktīvi-

tāšu pieejamība apkaimēs.

- Ilgtspējīgas attīstības principi ir ietverti ilgtermiņa plānošanas dokumentos, tomēr vēl būtiskāk ir to ievērošana, ieviešot projektus dzīvē un izvēloties ieviešanas risinājumus.
- Degradēto teritoriju revitalizācija un kultūrvēsturisko objektu saglabāšana un atīstīšana vēl joprojām ir aktuāls uzdevums Rīgas pašvaldībai.
- Prioritārais mērķis ietver plašu spektru ar dažādiem pilsētai būtiski risināmiem uzdevumiem. Lai gan 2006. un 2007. gadā uzdevuma ietvaros ir veiktas daudzas aktivitātes, tomēr mērķa sasniegšanai ir vēl tāls ceļš ejams, lai tiktu īstenota decentralizācijas ideja un iedzīvotāju apmierinātības līmenis gan ar apbūvētās vides kvalitāti Rīgā, gan mikrorajonā augtu. Turpinot iesākto pilsētas attīstību, vēlams ir akcentēt ilgtspējīgas attīstības aspektus, kas ietverti uzdevumā U3. 8 *Nodrošināt pilsētas teritoriju racionālu un ilgtspējīgas attīstības principiem atbilstošu izmantošanu* uzdevumā.

Nozaru ekspertu viedokļi:

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālpilnvarotāju asociācijas valdes loceklis: *Lai gan vizuāli Rīga ir kļuvusi sakārtotāka un ir veikta ne tikai jaunu objektu būvniecība, bet arī dažādu degradēto objektu un teritoriju pārveide, iespējams, daļa sabiedrības nav gatava tik ātri pieņemt izmaiņas sev apkārt esošajā pilsētas telpā, kas ilgstoši ir bijusi savādāka.*

PM3 mērķa uzdevumu īstenošanā būtiska ir ne tikai ārējo finanšu resursu piesaiste un pašvaldības aktivitātes konkrētu fiziskās telpas uzlabošanas projektu ieviešanā, bet arī pašvaldības institūciju spējai koordinēt privāto attīstītāju dažādo projektu telpiskos risinājumus, lai tie nevis konfliktētu ar esošo pilsētvidi, bet gan to bagātinātu un savstarpēji papildinātu.

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreislācis” koordinators, ekonomikas students: *Gan apkaimju plānošanai, gan jau plānoto mērķu veiksmīgākai sasniegšanai jāveido ikgadēji apkaimju forumi (piemēram, pēc kapienu un lielo grupu lietotās open space technology darba metodes), kuros pašvaldībai kopā ar iedzīvotājiem noskaidrot aktuālākās apkaimju vajadzības un dot augsni šīs vajadzības risināšanai projektiem, kuros iesaistās plašāki vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju resursi.*

O. Nikodemus, Dr. geogr., LU profesors: *Vērtējot paveikto minētā uzdevuma sasniegšanā, jāatzīmē, ka pašreiz lielākoties aktivitātes balstās uz privāto (Andrejosta, Skanstes ielas apkaimē) un valsts (Daugavas kreisais krasts) iniciatīvu, bet mazāk uz pašvaldības aktivitātēm. Minētā mērķa sasniegšanā nepietiekama ir pilsētas aktivitāte transporta un citu komunikāciju attīstībā, zemes rezervēšanā pašvaldības funkciju nodrošināšanai (piemēram, Andrejostas apstādījumu sistēmas izveidošanā).*

3.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju skaits (gada sākumā)									
	735 241	731 762	727 578	722 485	717 371	↓	↓	Samazināšanās temps palēninās	CSP
Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem									
	-0,55	-1,90	-3,35	-3,94		↓		Pieaug	CSP
Apbūvētās vides kvalitāte Rīgā kopumā									
				64,70%	52,60%	↓		Pozitīva vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā sociālā aptauja
Apbūvētās vides kvalitāte savā mikrorajonā									
				53,60%	51,50%	↓		Pozitīva vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā sociālā aptauja
Iedzīvotāju blīvums uz visu Rīgas teritoriju									
	2 418	2 407	2 393	2 376	2 359	↓	↓	Pieaug	CSP
Iedzīvotāju blīvums uz sauszemes teritoriju									
	2 857	2 844	2 828	2 808	2 788	↓	↓	Pieaug	CSP (aprēķini PĀD)
Tendence	↑		↓		↑		↓		
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu		Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu		Pieaugums ar negatīvu vērtējumu		Samazinājums ar negatīvu vērtējumu		

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes
- ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	
3.4.2.1.1.	Valsts nozīmes pilsētvidi apkārtmēģu saglabāšana, atjaunošana un infrastruktūras pielāgošana tūrisma produkta attīstībai.
3.4.2.1.2.	Nacionālās nozīmes kultūras, aktīvā, veselības un rekreatīvā tūrisma produkta attīstība.
3.4.2.1.3.	Nacionālās nozīmes kultūras, aktīvā, veselības un rekreatīvā tūrisma produkta attīstība.
3.4.3.2. S	ociālekonomiski nozīmīgu kultūrvēsturiskā mantojuma objektu atjaunošana.

M4 Nodrošināta sabiedrība

Mērķis akcentē iedzīvotāju finansiālo stabilitāti, jo bieži vien tieši iedzīvotāju sliktais finansiālais stāvoklis traucē sasniegt daudzus citus mērķus – labu veselību, stipru ģimeni un sakārtotu vidi.

To, cik nodrošināta ir sabiedrība, nosaka iedzīvotāju ienākumi no dažādiem ienākumu gūšanas avotiem, galvenokārt strādājošo darba algas. Vidējie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli un vidējā darba alga uz strādājošo pati par sevi neliecina par sabiedrības labklājību. Tos ir svarīgi skatīt nevis no absolūtās vērtības, bet gan no relatīvās vērtības – no pirktspējas viedokļa. Būtisks priekšnosacījums veiksmīgai ienākumu gūšanai ir nodarbinātības iespējas, savukārt bezdarba gadījumā svarīgas ir iespējas pārkvalificēties.

Pilsētas iedzīvotāju ienākumi pēdējos gados ir pieauguši, taču arī izdevumi inflācijas rezultātā pieaug. Pēc CSP statistiskajiem datiem, strādājošo mēneša vidējā bruto darba alga ar katru gadu pieaug, vidēji par 24% gadā, 2007. gadā sasniedzot 451,61 Ls (347 Ls 2006. gadā). Pieaug arī strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa pret iztikas minimumu valstī. 2006. gadā šis skaitlis bija 2,11, bet 2007. gadā – 2,43. Tomēr pēdējos gados palielinājies arī džini koeficients, kas liecina par pieaugošu sabiedrības noslāņošanu.

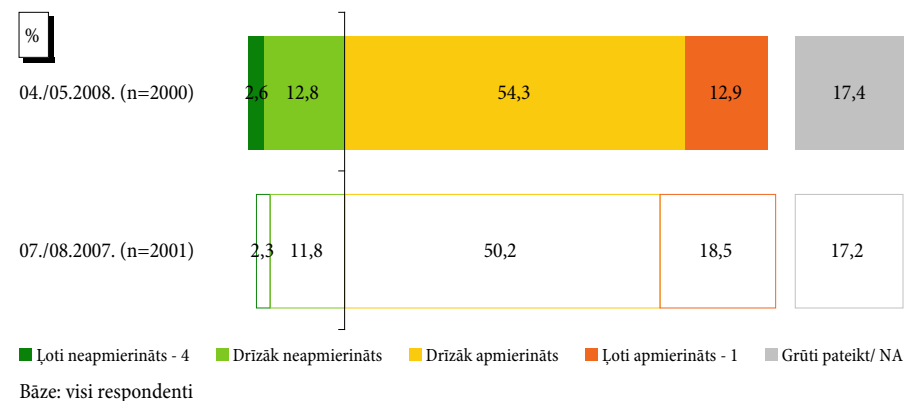
Kā liecina 2007. gada iedzīvotāju aptaujas rezultāti, uz jautājumu „Cik apmierināts Jūs esat ar nodarbinātības iespējām Rīgā?”, 68,7% iedzīvotāju ir atbildējuši, ka ir apmierināti. Savukārt neapmierināti ir 14,1% iedzīvotāju. 2008. gadā iegūtie dati liecina, ka situācija ir mazliet pasliktinājusies – apmierināto iedzīvotāju īpatsvars ir samazinājies par 1,5% un 2008. gadā bija 67,2%. Pie neapmierinātības visbiežākajiem iemesliem tiek minēti: slikti apmaksāts darbs un zema alga, grūti atrast darbu un nav piemērotas darba vietas, kā arī vecums kalpo kā ierobežojošs faktors atbilstošas darba vietas atrašanā (4. 1. attēls).

ES veiktais pētījums par 75 Eiropas valstu iedzīvotāju apmierinātības rādītājiem ar dažādām jomām liecina, ka apmēram 40% Rīgas iedzīvotāju ir apmierināti ar iespējām atrast darbu galvaspilsētā, turpretī nepilni 50% ar šo jomu pilsētā nav apmierināti¹³.

Pēc ekspertu vērtējuma vislabāk ar darba vietām nodrošinātās apkaimes ir Vecpilsēta un Centrs, kā arī Ķengarags, Purvciems un Teika.

¹³ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

4.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar nodarbinātības iespējām Rīgā

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Runājot par iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti un bezdarbu, pārskata periodā ir vērojama pozitīva tendence. Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis ir stabils un pieaugošs, kas atbilst mērķa uzstādījumam. 2007. gadā tas bija 70,8%, kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir pieaudzis par 1,4 procentiem. Savukārt reģistrētā bezdarba līmenis ir sarucis no 3,8% 2006. gadā līdz 3,4% 2007. gadā. Šis rādītājs nav vērtējams viennozīmīgi, jo pārāk zems bezdarba līmenis var liecināt par kvalificēta darbaspēka trūkumu. Taču, ņemot vērā ekonomisko situāciju Latvijā šobrīd, jau tuvākajā laikā, iespējams, sekos izmaiņas arī nodarbinātības jomā.

2006.–2007. gadā tika veikts pētījums par ilgstošajiem sociālās palīdzības saņēmējiem – bezdarbniekiem Rīgas pilsētā. Tajā iegūtie rezultāti var kalpot kā informatīva bāze politisku lēmumu pieņemšanai nodarbinātības veicināšanas jomā.

Šī mērķa ietvaros tika izvirzīti 3 uzdevumi un visu uzdevumu ietvaros tika veiktas aktivitātes.

U4.1. Veicināt nodarbinātību un paplašināt pārkvalificēšanās iespējas

Uzdevuma ietvaros, lai realizētu starpdisciplināru pieeju bezdarbnieku problēmu risināšanā un uzlabotu speciālistu sadarbību klientu interesēs, 2007. gadā Rīgas pašvaldības Labklājības departaments noslēdza sadarbības līgumu ar Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālo filiāli.

U4.2. Sniegt mērķpabalstus maznodrošinātām ģimenēm

Rīgas maznodrošināto ģimeņu atbalstīšanai, saskaņā ar Rīgas domes saistošajiem noteikumiem „Noteikumi par Rīgas pilsētas pašvaldības sociālajiem pabalstiem”, tiek maksāti mērķpabalsti. Pašvaldības izsniegto pabalstu apjoms 2007. gadā bija 9 187 146,46 Ls. Pabalstu saņēmēju īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā bija 9,5%, kas, salīdzinājumā ar 2006. gadu ir pieaudzis par 2%. Pašvaldības izsniegto pabalstu apjoms vidēji uz vienu saņēmēju 2007. gadā bija 127,77 Ls.

U4.3. Veicināt sociāli izstumto iedzīvotāju un iedzīvotāju ar īpašām vajadzībām nodarbinātību

Šim nolūkam Rīgā 2006. gadā tika izveidots sociālās rehabilitācijas pakalpojums personām ar garīga rakstura traucējumiem galdniecības prasmju un iemaņu attīstīšanai – specializēta galdniecības darbnīca „Skaida”, kurā iespējams darboties 8 cilvēkiem. Tāpat ir izveidoti grupu dzīvokļi ar 24 vietām un specializētās darbnīcas ar 20 darba vietām personām ar garīga rakstura traucējumiem. Tiek veicināta personu ar invaliditāti iespēja saņemt atbilstošus sociālos pakalpojumus un viņu integrācija sabiedrībā.

Rīgas pašvaldības vadošā iestāde, kas pilda pašvaldības funkcijas nodarbinātības sekmēšanas jomā, ir RD Labklājības departaments, pārskata periodā mērķa ietvaros aktivitātes veica arī RD Pilsētas attīstības departaments un RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments.

Kopsavilkums:

- Pozitīvi vērtējams fakts, ka pilsētā samazinās bezdarbs, pastāvīgi pieaug iedzīvotāju ienākumi. Tomēr tajā pašā laikā palielinās arī sabiedrības noslāņošanās. Un, ņemot vērā 2008. gada notikumus, bezdarba līmenis palielināsies, jo 2008. gada jūnijā, salīdzinot ar 2008. gada maiju bezdarba līmenis Rīgā pieaudzis par 0,2 procentpunktiem un ir 3,3%.
- Kā redzams, divi no trīs uzdevumiem šajā mērķī vērsti vairāk uz sociālās palīdzības nodrošināšanu, ar ko tieši ir saistīts mērķis M7 „Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība”. Ieteikums būtu mērķa M4 „Nodrošināta sabiedrība” ietvaros lielāku uzmanību vērst uz iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes un efektivitātes paaugstināšanu un attiecīgi noteikt šādus uzdevumus, bet pabalstu un citus sociālās palīdzības un aprūpes jautājumus vajadzētu iekļaut mērķī M7.
- Veikts apjomīgs pētījums par ilgstošajiem sociālās palīdzības saņēmējiem – bezdarbniekiem Rīgā.
- Izveidots jauns sociālās rehabilitācijas pakalpojums, kas veicina nodarbinātību personu ar garīga rakstura traucējumiem vidū.
- Izdots buklets „Tev, jaunieti, darba dzīvi sākot”.

- Būtiski ir apzināties, ka bieži ne vien materiālā un finansiālā palīdzība ir nozīmīgākā bezdarbniekiem, maznodrošinātajām ģimenēm, personām ar īpašām vajadzībām, kā arī citādi sociāli izstumtajiem iedzīvotājiem. Svarīgi ir ļaut un motivēt šīs iedzīvotāju grupas darboties, radīt viņiem iespēju pašiem strādāt un nopelnīt iztikas līdzekļus. Būtu jāveido arvien vairāk darba vietu, kas ir pielāgotas invalīdiem un cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem. Ir jāstrādā šo cilvēku integrācijai sabiedrībā. Būtiska uzmanība ir jāvelta arī darba spēka pārkvalificēšanās iespējām, kas samazinātu ilgstošu bezdarba risku.

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreisā krasta kustība” koordinators, ekonomikas students: *Lai veicinātu pārkvalifikāciju un karjeras nozīmes izpratni, efektīvāk ir lietot auditoriju tieši uzrunājošus līdzekļus, nevis pasīvi uzrunājošus bukletus. Piemēram, efektīvi būtu veidot videostāstus ar iedvesmojošiem bijušo bezdarbnieku veiktmes stāstiem par pārkvalifikāciju.*

K. Sedlenieks, Mg. phil., sociālantropologs, RSU lektors: *Svarīgākais šī mērķa rezultatīvais rādītājs ir Džini koeficients, kura konstants pieaugums ir jānovērš, veicinot turīgo slāņu atbildību par mazturīgajiem.*

P. Strautiņš, Mg. pol., MBA, AS „Hansabanka” vadošais sociālekonomikas eksperts: *Pašvaldības priekšrocība sociālās politikas jomā ir iespēja pieiet individuāli, jo vietējiem sociālajiem darbiniekiem ir iespējams labāk iepazīties ar katru ģimeni, nevērtēt situāciju tajā tikai pēc „formāliem” kritērijiem, bet arī pēc būtības.*

Šis resurss var kļūt īpaši nozīmīgs 2009.–2010. gadā, kad par nopietnu problēmu acīmredzot kļūs bezdarbs, kas vismaz Rīgā nebija īpaši izjūtams iepriekšējā straujas izaugsmes periodā.

4.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Nodrošināta sabiedrība” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Mājsaimniecības rīcībā esošais ienākums (vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli, LVL)									
125,23	135,24	146,12				↑		Pieaug	CSP
Vidējie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli, attiecībā pret iztikas minimumu valstī									
1,34	1,37	1,39				↑		Pieaug	CSP

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa bruto, LVL									
	237	280	347	451,61		↑	↑	Pieaug	CSP
Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa neto, LVL									
	158	168	199	247	322,47	↑	↑	Pieaug	CSP
Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa neto, pret iztikas minimumu Latvijā									
	1,69	1,7	1,89	2,11	2,43	↑	↑	Pieaug	CSP
Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis									
	68,4	67,7	69,4	70,8		↑	↑	Stabils, pieaug	CSP
Reģistrētā bezdarba līmenis, vidēji gadā, %									
	4,5	4,4	3,8	3,1		↓	↓	Nepieaug	NVA
Sieviešu īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā, gada sākumā									
	63,1	62,8	64,6	64,8	65,1	↑	↑	Jāvērtē kontekstā ar kopējo bezdarbnieku skaitu	NVA
Džini koeficients									
	0,36	0,3	0,331	0,383		↑	↑	Samazinās	CSP
Mājsaimniecības patēriņa izdevumu struktūra (kopā) %									
- Pārtika un bezalkoholiskie dzērieni									
- Mājoklis, tūdens, elektroenerģija, gāze un cits kurināmais									
- Veselība									
- Transports									
- Sakari									
	62,1%	60,5%	60,3%			↓		Samazinās	CSP (MBP)
Tendence									
	↑	↓	↑	↓					
Novērtējums									
	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu					

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007.–2013. gadam
- Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2008.–2013. gadam
- Darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” projekts
- Konceptija “Karjeras attīstības atbalsta sistēmas pilnveidošana”
- Konceptija “Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu”
- Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādnes 2005.–2015. gadam
- Pasākumu plāns 2005.–2009. gadam Valsts darba inspekcijas administratīvās spējas paaugstināšanai saistībā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu
- Nelegālās nodarbinātības samazināšanas pasākumu pamatnostādnes
- Konceptija par minimālo darba algu
- Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.–2013. gadam

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm

1.4.1.1.1. Kompleksi atbalsta pasākumi iedzīvotāju integrēšanai darba tirgū.

M5 Veselīga un aktīva sabiedrība

Rīgas pašvaldība aktīvi piedalās vienotas iedzīvotāju veselības veicināšanas, ārstniecības un rehabilitācijas programmas izstrādē un realizācijā. Izvirzītais mērķis ļauj izvērtēt, cik iedarbīgi ir sabiedrības veselības un dzīves apstākļu uzlabošanas pasākumi.

Saskaņā ar CSP datiem, 2006. gada beigās Rīgā darbojās 26 slimnīcas, 4673 ārsti (56% no ārstu skaita Latvijā) un 6725 ārstniecības personas ar vidējo medicīnisko izglītību. Valstī norit veselības iestāžu sistēmas reforma un attiecīgi slimnīcu skaits samazinās, daļu likvidējot, daļu apvienojot. Arī Rīgā slimnīcu skaits ir jau samazinājies (2000. gadā bija 30 slimnīcas), taču ārstu un medicīniskā personāla skaits salīdzinājumā ar 2000. gadu nedaudz ir palielinājies. Rīgā no visu slimnīcu kopskaita 65% ir valsts un pašvaldības institūcijas, 35% – privātās slimnīcas. Lai gan pašvaldības funkcija ir nodrošināt pašvaldības iedzīvotājiem veselības aprūpes iestāžu pieejamību, tomēr Rīgas pašvaldība ir arī daļas pilsētā darbošos veselības aprūpes iestāžu dibinātājs un arī aktīvi iesaistās šo iestāžu modernizācijas darbībās.

Dabiskais pieaugums Rīgā ir negatīvs, uz 1000 iedzīvotājiem 2007. gadā tas bija -3,2. Relatīvi daudz cilvēku mirst jau ekonomiskās aktivitātes vecumā, kuru vidū ir aktuālas arī tādas slimības kā sirds un asinsvadu slimības un ļaundabīgie audzēji. Arī ārstēšanās izmaksas ir ievērojami augstas un tās turpina pieaugt. Tamdēļ arvien būtiskāk ir cilvēkiem pašiem veikt preventīvus pasākumus, lai samazinātu iespēju saslimt. Kā, piemēram, ievērot veselīga dzīvesveida nosacījumus, lai spēcīnātu organisma imunitāti, uzturēt vides tīrību, veltīt pietiekamu laiku atpūtai u. c., tādējādi jau dzīves un darba apstākļi zināmā mērā palīdzēs mazināt risku saslimt.

Pēc 2007. gada iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, ar primārās veselības aprūpes pieejamību 38,6% iedzīvotāju ir neapmierināti, tomēr apmierināto ir par 14,6% vairāk jeb 53,2%. Ar

primārās veselības aprūpes kvalitāti neapmierināti ir 32,4% iedzīvotāju. Savukārt apmierināti ir 57,7% (5. 1. attēls). Tātad, kopumā ņemot, iedzīvotāji ir vairāk apmierināti ar kvalitāti, ne kā ar pieejamību. Arī 2008. gadā situācija būtiski nav mainījies un iedzīvotāju apmierinātība būtiski nav uzlabojusies. Vislabākā veselības aprūpes iestāžu pieejamība ir Mežciemā, Centrā, Āgenskalnā un Ķengaragā, savukārt Šampēterī, Katlakalnā, Pleskodālē un Dreiliņos to pieejamība ir apgrūtināta.

Pēc 2007. gadā veiktās starptautiskās iedzīvotāju aptaujas 75 Eiropas valstīs¹⁴, iegūtie dati par Rīgu liecina, ka 40% iedzīvotāju ir neapmierināti ar slimnīcu piedāvātajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, savukārt apmierināti ir 35%.

Veselīgas sabiedrības nodrošināšanai būtiskas ir ne vien veselības aprūpes aktivitātes, bet arī veselīgu dzīvesveidu nodrošinošas aktivitātes, tai skaitā sporta iespējas. Ne vienmēr sporta iespējām ir nepieciešamas speciālas telpas vai vietas (stadioni), tās iespējamas arī parkos, mežos, iekšpagalmos, ja vien tie ir pietiekami sakārtoti un sportošanai atbilstoši.

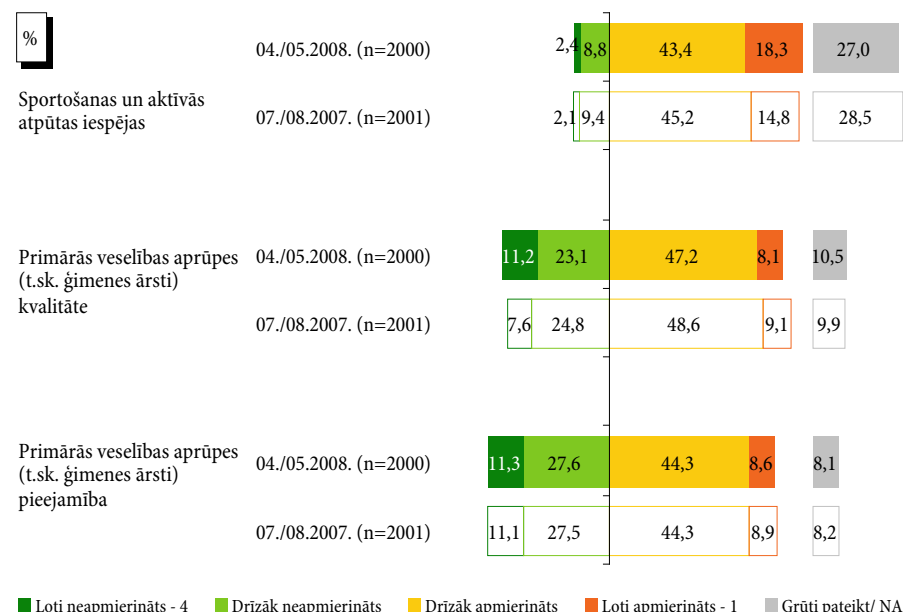
Ar sportošanas un aktīvās atpūtas iespējām pilsētā 2007. gadā 60% iedzīvotāju bija apmierināti, bet 11,5% neapmierināti. (2008. gadā attiecīgi 61,7% un 11,2%). Runājot par iedzīvotāju neapmierinātības ar sportošanas un aktīvās atpūtas iespējām Rīgā iemesliem, 2007. gadā 51,9% apgalvoja, ka nav sportošanai nepieciešamās infrastruktūras – velosliņu, sporta laukumu u. c., 33,5%, ka esošie aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumi ir par samaksu un dārgi. Savukārt 2008. gadā viedokļi ir mainījušies – 34,6% apgalvo, ka trūkst nepieciešamās infrastruktūras, bet lielākā daļa (50,4%), ka tie ir par samaksu un dārgi (5. 1. attēls).

Pēc aptaujāto ekspertu domām, vislabākā sporta iestāžu pieejamība ir tādās apkaimēs kā Skanste, Centrs, Mežaparks, Imanta un Grīziņkalns. Izteiktākais sporta iestāžu trūkums ir vērojams Dreiliņos, Atgāzenē, Jaunciemā un Pleskodālē. Publiskie sporta laukumi vislabāk ir pieejami iedzīvotājiem, kuri dzīvo Grīziņkalnā, Pļavniekos un Mežaparkā, taču, kopumā ņemot, Rīgā ir visai maz publiski pieejamu sporta laukumu.

Arī smēķētāju skaita samazināšanai ir būtisks aktivitāšu kopums pilsētas galveno risināmo uzdevumu lokā, lai gan šī funkcija galvenokārt atrodas valsts kompetencē. Valstī ir noteikti smēķēšanas aizliegumi un sākot ar 2010. gada 1. aprīli stāsies spēkā aizliegums smēķēt kafējnīcās, restorānos un citās sabiedriskās ēdināšanas vietās, izņemot vasaras (āra) kafējnīcas, kurās atļauts smēķēt tikai vietās, kas speciāli ierādītas smēķēšanai.

¹⁴ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

5.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar aktīvās atpūtas iespējām, primārās veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru”, 2008. gads

Mērķa sasniegšanai *Stratēģijā* ir izvirzīti 9 uzdevumi, no kuriem tikai vienā uzdevumā *U5. 7. Nodrošināt vardarbībā cietušo rehabilitāciju* netika veiktas aktivitātes, jo kopš 2000. gada 1. janvāra tā pamatā ir valsts funkcija.

U5.1 Uzlabot veselības aprūpes pieejamību

Kā jau tika minēts, neskatoties uz to, ka veselības aprūpe nav pašvaldības autonomā funkcija, uzdevuma nodrošināšanai 2006. gadā tika iegādātas jaunas medicīniskās tehnoloģijas – Paula Stradiņa klīniskajai universitātes slimnīcai multifunkcionāls neiroķirurģisko operāciju mikroskops, slimnīcai „Gaiļezers” zonžu komplekts, kā arī Valsts bērnu klīniskajai universitātes slimnīcai dažādas medicīniskās iekārtas. Arī 2007. gadā tika turpināta medicīniskā aprīkojuma iegāde. Slimnīca „Gaiļezers” īpašumā ieguva angiogrāfu, savukārt „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” – mobilā angiogrāfa aparātūru.

U5.2 Attīstīt medicīnisko un sociālo rehabilitāciju

Uzdevuma ietvaros maznodrošinātām personām un personām bez noteiktas dzīves vietas pašvaldība nodrošina īslaicīgu diennakts sociālo aprūpi un veselības aprūpi pēc hroniskas slimšanas stacionāra apstākļos, ja tādu nav iespējams sniegt mājās. Šim mērķim ir paredzētas 136 gultas vietas. 2006. gadā šo pakalpojumu saņēma 3221 cilvēks, 2007. gadā – 2933.

U5.3 Uzlabot slimību profilaksi

Pašvaldībai sadarbojoties ar nevalstiskajām organizācijām uzdevuma ietvaros tika realizēti projekti HIV profilaksei, jauniešu reprodūktīvās veselības uzlabošanai un tuberkulozes ambulatorās terapijas uzlabošanai.

U5.4 Minimizēt kaitīgos ieradumus

Pārskata periodā pašvaldības iestādēs tika sniegtas dažādas konsultācijas, organizēti izglītojoši semināri par atkarības profilaksi, kā arī izdoti dažādi metodiskie materiāli par atkarībām.

U5.5 Uzlabot iedzīvotāju informētību veselības jautājumos

Lai informētu iedzīvotājus par veselības jautājumiem, uzdevuma ietvaros tika izdota RD Labklājības departamenta gadagrāmata „Sociālā sistēma un veselības aprūpe Rīgā”. Veikta virkne pasākumu gan 2006., gan 2007. gadā – tika sniegtas preses relīzes medijiem, organizētas preses konferences, izdoti bukleti un brošūras par atkarības problēmām.

U5.6 Popularizēt veselīgu dzīvesveidu un veselīgu uzturu

Uzdevuma ietvaros tika organizētas dažādas diskusijas grupās par aktuāliem jautājumiem, galvenokārt saistībā ar dažādām atkarībām. Kopš 2004. gada Latvijā tiek realizēta programma „Skolas piens” un tajā iesaistās arī Rīgas skolas. 1.–4. klašu skolēni saņem bezmaksas pienu. 2006. gadā bija iesaistījušās 80 skolas un 40 pirmsskolas un bezmaksas pienu saņēma vairāk kā 13 000 skolēnu. Tika uzstādīti arī 23 piena automāti. 2007. gadā iesaistījās jau 82 skolas un 46 pirmsskolas un bezmaksas pienu saņēma 13 700 1.–4. klašu skolēni.

U5.8 Kvalitatīvu atpūtas vietu izveide pilsētniekiem

2006. gadā tika atjaunoti 19 un izveidoti 49 jauni bērnu rotaļu un sporta laukumi, savukārt un 2007. gadā attiecīgi – 60 un 28. 2006. gadā pie Ķīšezera tika ierīkota jauna peldvieta 700 metru garumā gar krasta līniju.

U5.9 Atbalstīt un veicināt iedzīvotāju sportiskās aktivitātes

Atbilstoši uzdevumam, pie Uzvaras parka ziemā tika ierīkota distanču slēpošanas trase ar mākslīgo sniegu, kuru sezonas laikā dienā apmeklēja 300 – 400 cilvēku. Sarkandaugavā pie Puškina liceja tika izbūvēts reģionālais sporta centrs. Pārskata periodā norisinājās arī

Rīgas domes kausa izcīņas krosā, standartdejās un basketbolā. Lai pilnvērtīgāk pildītu šo uzdevumu, būtiska nozīme ir veloceliņiem, kuru nodrošinājums Rīgā ir nepietiekams.

2006. gadā veselības aprūpes programmu finansēšanā no Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta, speciālā budžeta un investīciju līdzekļiem kopā ieguldīti 11,2 miljoni latu, kas ir par 3,7 miljoniem latu vairāk nekā 2005. gadā. To skaitā veselības veicināšanas pasākumiem 2006. gadā piešķirto līdzekļu apjoms bija 0,59 milj. Ls, 2007. gadā – 0,44 milj. Ls. Investīcijām veselības aprūpes iestādēm tika piešķirti 1,88 milj. Ls 2006. gadā un 1,12 milj. Ls 2007. gadā.

Vadošās iestādes, kas iesaistītas šī mērķa īstenošanā, ir RD Labklājības departaments, Rīgas Atkarības profilakses centrs, Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija, Rīgas centra rajona izpilddirekcija, Rīgas Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas pašvaldības aģentūras „Rīgas dārzi un parki” un „Rīgas meža aģentūra”, RD Pilsētas attīstības departaments un RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments.

Kopsavilkums:

- Mērķa rādītāju analīze liecina, ka liela daļa pilsētas iedzīvotāju veselību raksturojošie rādītāji pasliktinās.
- Rīgas pašvaldība 2006. un 2007. gadā mērķa ietvaros veica vairākas būtiskas investīcijas – tika iegādātas 13 medicīniskās tehnoloģijas iekārtas un izveidoti:
 - 11 jauni publiskie bērnu rotaļu laukumi;
 - 1 jauna skrituļošanas trase;
 - reģionālais sporta centrs Sarkandaugavā;
 - jauna distanču slēpošanas trase;
 - jauna peldvieta.
- Lai pildītu mērķi, ir jāstrādā pie visiem izvirzītajiem uzdevumiem vienlaicīgi. Ir jāattīsta kā medicīnas iestāžu aprikojums un pieejamība, tā arī sporta infrastruktūras objekti un to pieejamība visiem Rīgas iedzīvotājiem.
- Kopš 2000. gada vardarbībā cietušo rehabilitācija ir valsts kompetencē, tāpēc pašvaldība nav veikusi un neplāno aktivitātes šajā jomā. Ieteikums izslēgt uzdevumu U5.7. no Stratēģijas.

Nozaru ekspertu vērtējums:

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālpilnvarotāju asociācijas valdes loceklis: *Perspektīvā vēl vairāk resursu būs jāvēlta nevis veselības aprūpes uzlabošanai (tā primāri ir valsts funkcija), bet gan aktivitātēm, kas pakārtojas zem uzdevumiem par veselīgu dzīvesveidu, kvalitātīvām atpūtas un sportošanas vietām u. tml., jo tās lielā mērā ir pašvaldības kompetencē.*

K. Sedlenieks, Mg. phil., sociālantropologs, RSU lektors: *Pārāk maz uzmanības veltīts slimību profilaksei, bet veselīgs dzīvesveids tiek identificēts ar sporta nodarbībām vai piena dzeršanu, aizmirstot, ka tam jābūt integrētam ikdienas dzīvē.*

P. Strautiņš, Mg. pol., MBA, AS „Hansabanka” vadošais sociālekonomikas eksperts: *Jāuzlabo publisko sporta laukumu pieejamība, pirmkārt, pielāgojot tam iekšpagalmus. Tas arī mainītu daudzstāvu māju iedzīvotāju savstarpējo atsvešināšanos, līdz ar to arī noziedzību.*

5.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Veselīga un aktīva sabiedrība” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem								
	-4,2	-3,8	-3,7	-3,2	↑	↑	Pieaug	CSP
Jaundzimušo vidējais paredzamais mūža ilgums sievietēm								
	77,8	77,9	77,3		↓	↓	Pieaug	CSP
Jaundzimušo vidējais paredzamais mūža ilgums vīriešiem								
	67,9	67,4	66,6		↓	↓	Pieaug	CSP
Zīdaiņu mirstība uz 1000 dzīvi dzimušajiem								
	6,1	6	5,2	6,2	↑	↑	Samazinās	CSP
Iedzīvotāju īpatsvars, kas vērtē savu veselības stāvokli kā ļoti labu un labu								
	38,6%	35,9%	44,0%		↑	↑	Pieaug	CSP
Iedzīvotāju īpatsvars, kas vērtē savu veselības stāvokli kā sliktu un ļoti sliktu								
	12,9%	20,0%	17,8%		↓	↑	Samazinās	CSP
Saslimstība ar narkotisko un psihisko vielu atkarību - gada laikā ņemti uzskaitē ar pirmoreiz dzīvē noteiktu diagnozi								
	85	103	125	208	↑	↑	Samazinās	VSMTA
- uz 100 000 iedzīvotājiem								
	11,6	14,1	17,2	28,9	↑	↑	Samazinās	VSMTA

- gada beigās uzskaitē esošo personu skaits									
	1430	1219	1336	1536	↑	↑	Samazinās	VSMTA	
- uz 100 000 iedzīvotājiem									
	195,4	167,5	184,9	214,1	↑	↑	Samazinās	VSMTA	
Saslimstība ar alkoholismu - gada laikā ņemti uzskaitē ar pirmoreiz dzīvē noteiktu diagnozi									
	988	917	1133	1060	↓	↑	Samazinās	VSMTA	
- uz 100 000 iedzīvotājiem									
	134,7	125,7	156,3	147,2	↓	↑	Samazinās	VSMTA	
- gada beigās uzskaitē esošo personu skaits									
	4985	5289	5831	6002	↑	↑	Samazinās	VSMTA	
- uz 100 000 iedzīvotājiem									
	681,2	726,9	807,1	836,7	↑	↑	Samazinās	VSMTA	
HIV inficēšanās gadījumu skaits (uz 100 000 iedzīvotājiem)									
	17,3	32,6	27,5	30,3	35,1	↑	↑	Samazinās	VSMTA
Nāves gadījumi, kuru cēlonis ir asinsrites (sirds un asinsvadu) slimības, uz 100 000 iedzīvotājiem									
	784	749,3	714,8	743		↑	↓	Samazinās	VSMTA
Nāves gadījumi, kuru cēlonis ir ļaundabīgi audzēji, uz 100 000 iedzīvotājiem									
	250	264,6	268,1	272,8		↑	↑	Samazinās	VSMTA
- slimnieku skaits ar pirmoreiz noteiktu diagnozi									
	429	377	378	347		↓	↓	Samazinās	VSMTA
- uz 100 000 iedzīvotājiem									
	58,5	51,7	52,1	48,2		↓	↓	Samazinās	VSMTA
- gada beigās uzskaitē esošo personu skaits									
	617	569	462	443		↓	↓	Samazinās	VSMTA
- uz 100 000 iedzīvotājiem									
	84,3	78,2	63,9	61,8		↓	↓	Samazinās	VSMTA

Tendence	↑	↓	↑	↓
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Programma “Cilvēkresursu attīstība veselības aprūpē 2006.–2015. gadam”
- Konceptija par finanšu resursiem zāļu pieejamības nodrošināšanai pacientu ambulatorai ārstēšanai Latvijā nākamo 5-10 gadu laikā, valsts lomu un atbildību šajā procesā
- Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programma (struktūrplāns)

- Pamatnostādnes “Veselīgs uzturs (2003.–2013.)”
- Nacionālā sporta attīstības programma 2006.–2012. gadam
- Farmācijas nacionālā regulējuma koncepcija
- Imunizācijas valsts programma 2008.–2010. gadam
- Pamatnostādņu “e-Veselība Latvijā” īstenošanas plāns 2008.–2010. gadam
- Pamatnostādnes “e-Veselība Latvijā”
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta attīstības pamatnostādnes
- Pamatnostādnes “Cilvēkresursu attīstība veselības aprūpē”
- Rīcības programma sabiedrības veselības stratēģijas ieviešanai 2004.–2010. gadam
- Pamatnostādnes “Veselīgs uzturs (2003.–2013.)”
- Pamatnostādnes veselības aprūpes reformas vidusposma un tālākās attīstības nodrošināšanai
- Koncepcija “Normatīvo aktu sistēma veselības aizsardzības jomā”
- Tabakas uzraudzības valsts programma 2006.–2010. gadam
- Sporta politikas pamatnostādnes 2004.–2009. gadam

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	
3.1.4.1.3.	Infrastruktūras pilnveidošana sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai personām ar redzes, dzirdes un garīga rakstura traucējumiem.
3.1.5.1.	Ambulatorās veselības aprūpes attīstība.
3.1.5.2.	Neatliekamās medicīniskās palīdzības attīstība.

M6 Ģimeniska sabiedrība

Stratēģijas izvirzītais mērķis ir samazināt nepilno ģimeņu skaitu. Mērķis ir vērsts uz ģimenes vērtību nostiprināšanu sabiedrībā.

Rīgā ir liels to ģimeņu skaits, kurās ir tikai viens no abiem vecākiem. Arvien biežāk mūsu sabiedrība uzzina par pamestiem bērniem un bez apgādniekiem palikušiem pensionāriem. Esošajā ekonomiskajā situācijā ģimenēm ir grūti pašām nodrošināt visu nepieciešamo bērniem, šī iemesla dēļ arī daudzi pāri atsakās no bērnu radišanas, bet, ja ģimenē jau ir bērns, tad katrs nākošais ir kā drauds, ka ģimene var nonākt uz nabadzības sliekšņa. Arvien vairāk palielinās to cilvēku skaits, kuri dzīvo vieni, kā iemeslu var minēt bailes no atbildības, kas jāuzņemas dibinot ģimeni, kā arī bailes no tā ka nespēs ģimeni nodrošināt ar visu

nepieciešamo. Ģimenei kā vērtībai nav vairs tādas nozīmes, kāda tā bija pirms daudziem gadiem, tagad masu medijos arvien biežāk tiek pieminēts „brīvo attiecību princips”.

Pēdējos gados reģistrēto laulību skaits palielinās, 2005. gadā uz 1000 iedzīvotājiem tika reģistrētas 6,2 laulības, 2006. gadā 7,2 laulības, savukārt 2007. gadā jau 7,3 laulības. Pieaugot noslēgto laulību skaitam, ir pieaudzis arī šķirto laulību skaits – 2005. gadā to bija 3 uz 1000 iedzīvotājiem, 2006. gadā 3,6 un 2007. gadā jau 3,5 laulības. Pozitīvs ir fakts, ka vidēji pa šiem trijiem gadiem reģistrēto laulību skaits ir pieaudzis straujāk (par 11,5%) nekā šķirto laulību skaits (par 9,4%).

Pašvaldība, atbalstot ģimeniskās vērtības, veicina to, lai bērni kļūtu par pilnvērtīgiem sabiedrības locekļiem, kuri drīzumā paši veidos savu un savas pilsētas dzīvi, un ka pilsētā būs mazāk vientuļu pensijas vecuma cilvēku, kuriem nepieciešama sabiedrības palīdzība.

Ģimenēm, kurās ir mazi bērni, nozīmīga ir pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamība un to kvalitāte. Svarīgi ir arī bērnu rotaļlaukumi, lai tie atrastos netālu no dzīvojamās vietas, salīdzinoši klusā un drošā vietā, kur vecāki varētu ļaut bērnam brīvi spēlēties. Kā liecina ekspertu vērtējums apkaimju griezumā, bērnu rotaļlaukumiem un pirmsskolas izglītības iestādēm ir diezgan problemātiska pieejamība, turklāt to ir maz. Atsevišķās apkaimēs, kā Bukultos, Sužos, Beberbeķos, Mūkupurvā, Voleros, Rītabuļļos, Mangaļsalā, Vecdaugavā, Trīsciemā un Kundziņsalā eksperti rotaļlaukumu pieejamību un kvalitāti ir novērtējuši ar ļoti zemu vērtējumu. Tāpat šajās apkaimēs zemu vērtējumu ir saņēmušas pirmsskolas izglītības iestādes. Bez minētajām apkaimēm zems vērtējums pirmsskolas izglītības iestāžu kvalitātei un pieejamībai ir arī Brekšos, Salā, Bišumuižā, Kleistos, Spilvē un Vecāķos.

Salīdzinoši augstu ekspertu vērtējumu attiecībā uz bērnudārziem ir saņēmušas Mežaparka, Skanstes un Mežciema apkaimēs esošās pirmsskolas izglītības iestādes un visaugstāko vērtējumu ir saņēmušas Ķengaraga, Grīziņkalna, Dreiliņu, Imantas, Bolderājas un Vecmīlgrāvja apkaimēs.

Mērķa sasniegšanai Stratēģijā ir izvirzīti 5 uzdevumi, no kuriem trijos ir notikusi aktīva darbība. Aktivitātes netika veiktas uzdevuma U6. 3. *Popularizēt ģimenes vērtības* un uzdevuma U6. 4. *Atbalstīt jaunās ģimenes ietvaros*.

U6.1 Veicināt dzimstību

Uzdevuma ietvaros Rīgas dome izsniedz vienreizēju pabalstu jaundzimušo aprūpei 100 Ls apmērā. 2007. gadā tika izsniegts 8311 pabalsts, kas ir par 711 pabalstu vairāk nekā 2006. gadā. Otro gadu pēc kārtas, sadarbojoties ar Rīgas domes Rīgas bāriņtiesu, tika noorganizēts salidojums audžu ģimenēm, kurās uzturas Rīgas pašvaldības bērni.

U6.2. Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanu ģimenēs

2007. gadā ir stājušies spēkā grozījumi Rīgas domes saistošajos noteikumos „Par pašvaldības palīdzību audžuģimenēm”. Tādā veidā pašvaldība ir nopietni pievērsusies uzdevuma realizācijai. Kopā ar biedrību „Dardedze” tika nodrošināta profesionāla audžuģimeņu izvērtēšana pirms audžuģimenes statusa iegūšanas. Tiek veidota atlidzības sistēma atbalsta un uzticības personām. 2007. gadā tāpat kā 2006. gadā tika pieņemti 58 lēmumi par bērnu ievietošanu audžuģimenēs, kopumā 2007. gadā 49 audžuģimeņu aprūpē atradās 72 Rīgas pašvaldības bērni.

U6.5. Attīstīt preventīvos pakalpojumus ģimenēm un bērniem

Pārskata periodā mērķa ietvaros vislielākā vērība tika pievērsta šim uzdevumam. Tika radīta iespēja saņemt profesionālās konsultācijas un atbalstu ģimenēm un bērniem Dienas atbalsta centros, kuri ir izveidoti pie Rīgas sociālajiem dienestiem un radīti jauni pakalpojumi līgumorganizāciju dienas atbalsta centros „Sirdsgaisma”, „Roku Rokā”, „Baltais zvirbulis”, „Torņakalns” un „Patvērums”. Tika nodrošināti arī sociālie pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem traucējumiem mācību sistēmas centrā „Portage”. Sociālās aprūpes centrā „Pļavnieki” tika nodrošināts „atelpas brīža” pakalpojums ģimenēm, kurās ir bērns ar funkcionāliem traucējumiem vai invaliditāti. Šādi pakalpojumi nākotnē tiks piedāvāti arī citos aprūpes centros.

2007. gadā tika turpināta kustības „Bērns palīdz bērnam, bērns aizsargā bērnu” („Lielā serde”) pilnveidošana un jaunu locekļu iesaistīšana, kustības mērķis ir rūpēties par saviem vienaudžiem. Zinību dienas pasākumā Vērmanes dārzā, konkursa veidā bērni varēja atbildēt uz dažādiem jautājumiem par pienākumiem skolā, ģimenē un sabiedrībā, par to pretī saņemot nelielas balvas, savukārt sniegto atbilžu apkopojums palīdz labāk izprast esošo situāciju. Tika noorganizēts arī Starptautiskās bērnu aizsardzības dienas pasākums.

2006. gadā darbību uzsākušais Rīgas Atkarības profilakses centra Dienas centrs veiksmīgi turpinājis savu darbību arī 2007. gadā, darbinieki uzrunājuši 141 pusaudzi. Šie ir pusaudži, ar kuriem ir runāts par dalību Dienas centra programmā dažādās izbraukuma grupās, pusaudži, kuru vecāki ir griezušies pēc palīdzības, kā arī tie, kuri paši ir griezušies pēc palīdzības. Gada laikā 66 gadījumos ir notikusi vismaz viena individuālā konsultācija ar klientu vai tā aizbildņiem/vecākiem. Patstāvīgo klientu skaits ir 33 pusaudži. Ar 11 Dienas centra klientu ģimenēm ir notikušas trīs un vairāk konsultācijas.

Vadošās iestādes, kas veica aktivitātes 2006. un 2007. gadā šī mērķa sasniegšanā, ir RD Labklājības departaments, Rīgas Atkarības profilakses centrs, Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centrs un RD Informācijas tehnoloģiju centrs.

Kopsavilkums:

- Rīgā pieaug dzimstība un dzimstības līmenis, taču dabiskais pieaugums joprojām ir negatīvs. Tāpēc joprojām aktuāls ir uzdevums U6. 1. *Veicināt dzimstību*, kas saistīts ar dzimstības veicināšanu. Šis uzdevums arī cieši saistīts ar *PM1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība* pirmsskolas izglītības iestāžu jomā. Pozitīvi vērtējamās veiktās pašvaldības aktivitātes:
- 2007. gadā izsniegti 8311 dzimšanas pabalsti, katrs 100Ls apmērā;
- Izveidots „Atelpas brīža pakalpojums” ģimenēm, kurās ir bērni ar funkcionāliem traucējumiem.
- Stājušies spēkā grozījumi Rīgas domes saistošajos noteikumos „Par pašvaldības palīdzību audžuģimenēm”;
- Uzdevums U6. 5. *Attīstīt preventīvos pakalpojumus ģimenēm un bērniem* ir vairāk saistīts ar mērķi M7 „Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība”, tāpēc ieteikums izslēgt šo uzdevumu no mērķa M6 un iekļaut to pie mērķa M7.
- Sabiedrības labklājību veido ģimeņu labklājība un par to ir atbildīga gan valsts, gan pašvaldības institūcijas. Tas ir ilgstošs process, to nevar panākt strauji, jo ir jāmaina cilvēku uztvere pret ģimeni, bērniem un nākotni, tas nav viegli, pašiem cilvēkiem ir jāsaprot, kas viņiem ir svarīgāks – ģimene vai karjera, ko viņi iegūst un ko zaudē no tās.
- Lai īstenotu mērķi par ģimenisku sabiedrību, ir nepieciešam komplekss problēmu risinājums. Ir jāattīsta kā preventīvie pakalpojumi ģimenēm, tā jāpopularizē ģimenes vērtības un vēl vairāk jāatbalsta jaunās ģimenes. Lielāku uzmanību vajadzētu pievērst jaunu bērnodārzu izveidei, kas dotu drošības sajūtu vecākiem, ka viņu atvasēm būs garantēta vieta bērnodārzā, ka nevajadzēs stāvēt bezgalīgās rindās. Pilsētai tuvāko gadu laikā vajadzētu pievērst vēl lielāku uzmanību mērķa uzdevumu izpildei, lai sasniegtu pozitīvus rādītājus iedzīvotāju dabiskajā pieaugumā, kas ietekmē un ietekmēs darbspēka bilanci un pilsētas attīstības spējas.

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreislāpņa” koordinators, ekonomikas students: *Trūkstošos līdzekļus, kas nepieciešami šī mērķa īstenošanai, piemēram, bērnodārzu, spēļu laukumu, skvēru un citai bērnu audzināšanai svarīgo infrastruktūras objektu veidošanai, jāpiesaista no infrastruktūras maksājumiem šo vajadzību rašanās brīdī – būvnoteikumos paredzot prasības infrastruktūru iekļaujot līdztekus jauniem projektiem.*

6.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Ģimeniska sabiedrība” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Mājsaimniecības vidējais lielums (mājsaimniecības locekļu vidējais skaits)								
	2,4	2,38			↓		Pieaug	CSP (MBP)
Vidējais bērnu skaits mājsaimniecībā								
	0,41	0,39			↓		Pieaug, Nav zemāks par vidējo Latvijā	CSP (MBP)
Dzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem								
	9,1	9,7	10,3	11,0	↑	↑	Pieaug	CSP
Mājsaimniecību, kas sastāv no viena pieaugušā ar bērniem, īpatsvars (% no mājsaimniecību kopskaita)								
	3,8%	3,7%			↓		Samazinās uz mājsaimniecību, kas sastāv no diviem pieaugušajiem ar bērnu, rēķina	CSP (MBP)
Mājsaimniecību, kas sastāv no vienas personas, īpatsvars (% no mājsaimniecību kopskaita)								
	24,8%	25,9%			↑		Samazinās uz mājsaimniecības locekļu skaita pieauguma rēķina	CSP (MBP)
Reģistrēto laulību skaits uz 1000 iedzīvotājiem								
	5,3	6,2	7,2	7,3	↑	↑	Pieaug	Civilstāvokļa aktu reģistrs / CSP
Šķirto laulību skaits uz 1000 iedzīvotājiem								
	2,7	3	3,6	3,5	↓	↓	Samazinās	Civilstāvokļa aktu reģistrs / CSP
Tendence	↑		↓		↑		↓	
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu		Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu		Pieaugums ar negatīvu vērtējumu		Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti

- Programma dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.–2010. gadam
- Rīcības plāns koncepcijas “Valsts ģimenes politika” īstenošanai 2004.–2013. gadam
- Koncepcija “Valsts ģimenes politika”

M7 Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība

Pašvaldības uzdevumos ietilpst rūpes par personām, kuras pašu spēkiem nespēj sevi nodrošināt vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un nesaņem pietiekamu palīdzību, lai varētu attīstīt pašpalīdzības spēju un integrēties sabiedrībā.

Iedzīvotāji sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus var saņemt Rīgas pašvaldības iestādēs, kā arī iestādēs, ar kurām sociālie dienesti vai RD Labklājības departaments ir noslēdzis līgumu par šo pakalpojumu sniegšanu. Pēc palīdzības iedzīvotāji var vērsties 39 Rīgas priekšpilsētu sociālajos centros un priekšpilsētu Sociālo dienestu mikrorajonu centros, vairākos no tiem atrodas arī Atbalsta nodaļas ģimenēm ar bērniem, Dienas centri bērniem un Dienas centri pieaugušām personām.

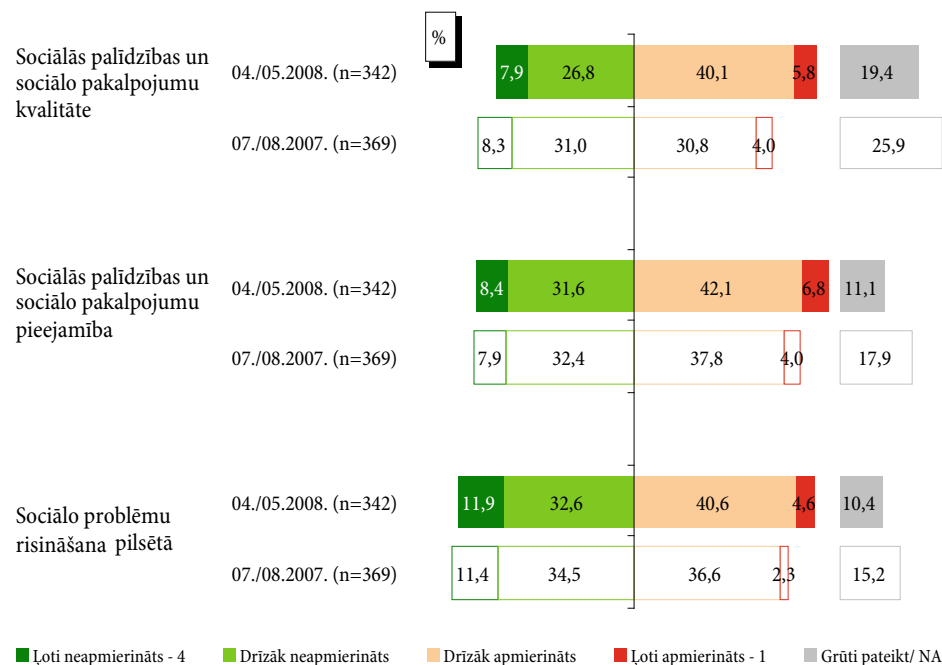
2007. gadā veiktā iedzīvotāju aptauja parādīja, ka iepriekšējā gada laikā 14,8% iedzīvotāju bija saņēmuši sociālo palīdzību, 4,2% – palīdzību ģimenēm ar bērniem un 1,3% sociālos pakalpojumus pilngadīgām personām. 2007. gadā 34,8% respondentu bija apmierināti ar sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu kvalitāti, bet 39,3% nebija apmierināti. Savukārt ar pieejamību apmierināti bija 41,8%, neapmierināti – 40,3%. Ar sociālo problēmu risināšanu pilsētā 38,9% bija apmierināti, 45,9% – neapmierināti. (7. 1. attēls)

2008. gadā veiktā aptauja liecina, ka situācija nedaudz, bet ir uzlabojusies. Ir palielinājies to iedzīvotāju skaits, kas ar sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu kvalitāti ir apmierināti (45,9%), savukārt neapmierināto iedzīvotāju daļa ir samazinājusies līdz 34,7%. Arī ar sociālās palīdzības un pakalpojumu pieejamību un sociālo problēmu risināšanu pilsētā 2008. gadā iedzīvotāji ir vairāk apmierināti kā 2007. gadā.

Ekspertu viedoklis liecina, ka viena no vissliktākajām sociālās aprūpes iestāžu pieejamībām ir iedzīvotājiem Dreiliņos, taču vislabākā – Maskavas forštātē, Avotu ielas apkaimē, Mežciemā un Āgenskalnā.

Aprūpes mājās pakalpojumus var saņemt personas, kuras dažādu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt. Ar katru gadu šis palīdzības saņēmēju skaits pieaug. Ja 2006. gadā tie bija 2369 cilvēki, tad 2007. gadā jau 4147. Kopš 2004. gada šī pakalpojuma saņēmēju skaits ir pieaudzis gandrīz 3 reizes. Arī dienas centros aprūpēto personu skaits kopumā pieaug, lai gan 2007. gadā, salīdzinājumā ar 2006. gadu, to skaits ir nedaudz krities. 2007. gadā dienas aprūpes centros aprūpēto iedzīvotāju skaits bija 887. Savukārt krīzes centru pakalpojumus 2007. gadā saņēma 248 personas, kas ir par 17% vairāk kā 2006. gadā.

7.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar sociālās palīdzības un pakalpojumu kvalitāti un pieejamību

Bāze: respondenti, kuri pēdējā gada laikā ir saņēmuši sociālos pakalpojumus vai sociālo palīdzību no Rīgas pašvaldības iestādēm

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Iemītnieku skaits bērnu – bāreņu sociālās aprūpes centros un pašvaldības bērnu namos 2007. gadā bija 239, kas ir par 25% mazāk kā 2006. gadā. Iemītnieku skaits veco ļaužu un personu ar fiziska un garīga rakstura traucējumiem pansionātos un specializētos sociālās aprūpes un rehabilitācijas valsts centros 2006. gadā bija 1548 un 2007. gadā – 1564. Tāpat nedaudz pieaug arī to personu skaits, kuras izmantojušas patversmju/nakts patversmju pakalpojumus, to skaits 2007. gadā bija 2262, kas, salīdzinājumā ar 2004. gadu ir pieaudzis par 32%.

Mērķa ietvaros tika izvirzīti 11 uzdevumi, no tiem 10 uzdevumos notika aktivitātes. Uzdevuma U7. 11. *Nodrošināt pilsētas sociālās informācijas sistēmas attīstību un pieejamību*

ietvaros nav atzīmētas aktivitātes, jo tās ir cieši saistītas ar pārējo mērķu uzdevumiem un galvenokārt tika attiecinātas uz citiem šī mērķa uzdevumiem.

U7.1. Veicināt daudzpusīgu sociālo pakalpojumu attīstību

Uzdevuma ietvaros 2007. gadā tika izveidota Mobilā brigāde darbam ar bezpajumtniekiem. Tās galvenās funkcijas ir bezpajumtnieku apzināšana, informācija par iespējamās palīdzības saņemšanu, motivēšana saņemt palīdzību un nepieciešamības gadījumā transportēšana uz patversmi. Sniegto palīdzību skaits bija 254. 2006. gadā Rīgas pašvaldība uzsāka finansēt zupas virtuves pakalpojumus 2 vietās Rīgā. No 2007. gada 1. oktobra ar pašvaldības atbalstu tika atvērta vēl 2 zupas virtuves. Izsniegto porciju skaits 2006. gadā bija 37067, savukārt 2007. gadā jau 96894. 2006. gada 1. septembrī savu darbu sāka arī Dienas centrs riska grupas bērniem. Centra uzdevums ir piesaistīt bērnus un pusaudžus, kuri dažādu iemeslu dēļ neapmeklē skolu, apzināt viņu garīgo, sociālo, intelektuālo stāvokli un censties dažādiem veidiem motivēt viņus atgriezties skolā. Gada laikā šādi tika uzrunāti 141 pusaudzis.

U7.2. Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu kvalitatīvu aprūpi

Pārskata periodā uzdevuma ietvaros ir radīts jauns pieejams pakalpojums – „Korekcijas programma pusaudžiem ar uzvedības traucējumiem”.

Divdesmit piecās ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās 2007. gadā atradās 722 Rīgas pašvaldības bez vecāku gādības palikušie bērni. Kopumā bērnu ievietošana sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās samazinās, 2006. gadā tika ievietoti 209 bērni, bet 2007. gadā 179 bērni. Bērniem tiek meklēta ģimeniska vide, ko var nodrošināt audžuģimenes un aizbildņi, tādejādi uzdevums ir cieši saistīts ar uzdevumu U6. 2. *Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanu ģimenēs.* 2007. gadā salīdzinot ar 2006. gadu no 253 līdz 290 jeb par 13% ir pieaudzis to personu skaits, kurām ar Rīgas bāriņtiesas lēmumu atņemtas bērnu aprūpes tiesības. Visvairāk personu, kurām ir atņemtas bērna aprūpes tiesības, ir no Latgales priekšpilsētas – 109, savukārt vismazāk – 46 personas ir no Kurzemes rajona. 2006. gadā bija 86 personas un 2007. gadā – 82 personas, kurām tika atjaunotas bērna aprūpes tiesības (visvairāk tās tika atjaunotas Centra rajona un Vidzemes priekšpilsētas lietās).

U7.3. Nodrošinātu personu ar īpašām vajadzībām sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju

2006. gadā tika uzsākti būvdarbi mini dienas aprūpes centra „Cerību sala” izveidei – 6 personām ar izteikti smagiem funkcionāliem traucējumiem, lai rastu atslodzi viņu piederīgajiem. 2006. gadā darbu uzsāka Dienas aprūpes centrs 14 personām ar garīga rakstura traucējumiem „Mēness māja”. 2007. gadā darbību uzsāka Dienas centrs „Saulsvecē”. Šeit pakalpojumus saņem 20 personas no 18 gadu vecuma ar psihiska rakstura traucējumiem.

U7.4. *Nodrošināt pensijas vecuma personu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju*
 Uzdevuma īstenošanai 2007. gadā tika izveidotas 2 specializētās nodaļas personām ar demenci – aprūpes centros „Gaiļezers” un „Stella maris”.

U7.5. *Nodrošināt pirmsskolas un skolas vecuma bērnu sociālo aprūpi un brīvā laika pavadīšanas iespējas*
 Uzdevuma ietvaros 2006. gadā tika izveidoti 2 jauni pirmsskolas vecuma bērnu brīvā laika centri – BJC „Kurzeme” un BJC „Zolitūde”.

U7.6. *Veicināt no bērnunama iznākušo personu iekļaušanos sabiedrībā*
 Daudzi Rīgas pašvaldības jaunieši, kuri beidz 9. klasi speciālajās mācību iestādēs laukos, nav gatavi uzsākt dzīvi ārpus institūcijas, tāpēc šiem jauniešiem uzdevuma ietvaros patstāvīgas dzīves iemaņas un prasmes ir iespējams apgūt grupu mājā „Oāze” Ludzas rajonā. 2006. gadā šis iemaņas apguva 6 jaunieši, 2007. gadā jau 9.

U7.7. *Veicināt atbalsta sistēmas izveidi krīzes situācijās nonākušām personām*
 Uzdevuma nodrošināšanai jau kopš 2000. gada Rīgā darbojas Rīgas Atkarības profilakses centra uzticības tālrunis. 2006. gadā speciālisti (kvalificēti psihologi un ārsti) atbildēja uz 6144 zvaniem un 1298 e-pasta jautājumiem, 2007. gadā tika saņemti 5711 zvani un 1775 e-pasta vēstules.

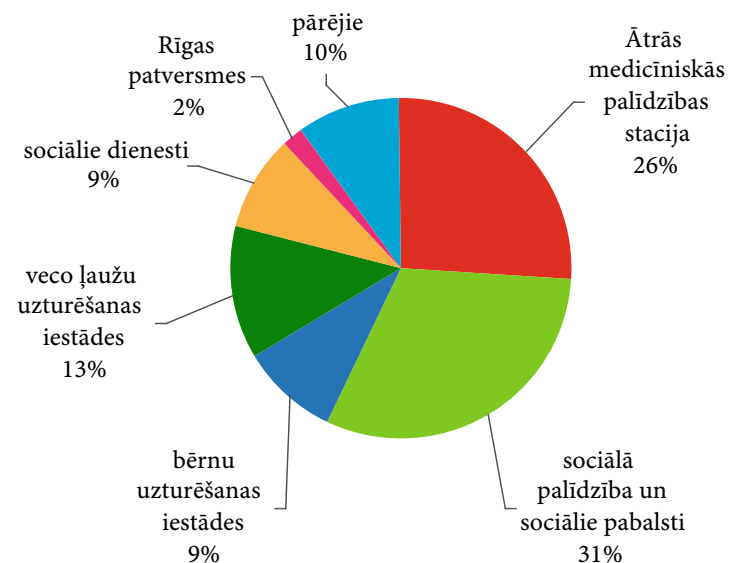
U7.8. *Veikt sociālo darbu ar personām, kuras ir atbrīvotas no ieslodzījuma*
 Uzdevuma ietvaros 2006. gadā Rīgas sociālajos dienestos palīdzību saņēma 752 personas, 2007. gadā – 541.

U7.9. *Veicināt jaunu sociālo darba vietu veidošanu, esošo pilnveidošanu un darbinieku kvalifikācijas celšanu*
 Lai nodrošinātu uzdevuma izpildi, katru gadu plānots palielināt sociālo darbinieku skaitu sociālajos dienestos. Ja 2006. gadā bija 311 sociālie darbinieki un uz katru darbinieku bija 2321 cilvēks, tad 2007. gadā sociālo darbinieku skaits bija 320 un uz katru no tiem bija 2262 iedzīvotāji.

U7.10 *Nodrošināt kvalitatīvu sociālā darba sniedzējinstiūciju darbību un attīstību*
 Uzdevuma ietvaros 2006. gadā tika veiktas 18 sociālā pakalpojuma kvalitātes izvērtēšanas pārbaudes, 2007. gadā tādas tika veiktas 14.

Rīgas pilsētas budžetā sadaļa sociālā apdrošināšana un sociālā nodrošināšana ir viena no prioritātēm. Kopumā 2006. gadā sociālajai apdrošināšanai un sociālajai nodrošināšanai tika izlietoti 24,3 milj. Ls, 2007. gadā – 42,6 milj. Ls. (7. 2. attēls) 2006. gadā pašvaldības sociālajiem pabalstiem tika piešķirti 11,59 milj. Ls, 2007. gadā – 11,52 milj. Ls.

7.2. attēls Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļu izlietojums pašvaldības funkcijas „Sociālā aizsardzība” izpildei

Mērķa īstenošanā 2006. un 2007. gadā piedalījās RD Labklājības departaments, Rīgas Atkarības profilakses centrs, RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments, Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centrs, Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija un Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija.

Kopsavilkums:

- Rīgas pilsētas pašvaldība saviem iedzīvotājiem piedāvā plašu sociālās palīdzības un sociālās aprūpes pakalpojumu klāstu. Iedzīvotāju apmierinātība ar šiem pakalpojumiem palielinās.
- Pēdējo gadu laikā papildus jau esošajām iestādēm izveidoti:
 - Mobilā brigāde darbam ar bezpajumtniekiem;
 - Dienas centrs riska grupas bērniem;
 - Dienas aprūpes centrs 14 personām ar garīga rakstura traucējumiem „Mēness māja”;
 - Dienas centrs „Saulsvece” (personām pēc 18 gadu vecuma);

- 2 jauni pirmsskolas vecuma bērnu brīvā laika centri – BJC „Kurzeme” un BJC „Zolitūde”.

- Sociālo pakalpojumu klāsts ir ļoti plašs, un ar katru gadu to sniegšanas kvalitāte manāmi uzlabojas, kā arī palielinās pakalpojumu saņēmēju skaits. Ir jāturpina uzsāktās darbības uz sociālās palīdzības dažādo pakalpojumu saņemšanas decentralizāciju pilsētā un jāuzlabo iedzīvotāju informētības līmenis par iespējam šos pakalpojumus saņemt, kas ir veicams uzdevuma U7. 11. *Nodrošināt pilsētas sociālās informācijas sistēmas attīstību un pieejamību ietvaros.*

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Pūķis, Dr. oec., Latvijas Pašvaldību savienības vecākais padomnieks: *Rīgas pašvaldība iedzīvotājiem piedāvā plašu sociālo pakalpojumu klāstu. Inflācijas (tai skaitā uz mājokļa uzturēšanu un komunālajiem pakalpojumiem) straujais pieaugums būs pārbaude tam, cik elastīgi kopumā pozitīvi vērtējamā sociālā atbalsta sistēma spēs reaģēt uz nelabvēlīgām ārējām pārmaiņām.*

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālpānotāju asociācijas valdes loceklis: *Darbs pie šī mērķa īstenošanas ir novērtējams atzīstami, taču jāpatur prātā, ka šī mērķa ietvaros galvenokārt notiek nevis preventīvā darbība ekonomiskās izaugsmes un sociālās labklājības veicināšanai, bet gan cīņa ar sekām, kas radusies nepietiekoši sekmīgas darbības dēļ pie citu RIAS izvirzīto mērķu īstenošanas.*

7.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju vērtējums par sociālo problēmu risināšanu pilsētā									
				38,9%	45,2%	↑		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Sociālo pakalpojumu saņēmēju vērtējums par sociālo aprūpi pilsētā									
				38,3%	47,40%	↑		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu kvalitāte									
				34,8%	45,9%	↑		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja

Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu pieejamība									
				41,8%	48,9%	↑		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Mājas aprūpē aprūpējamo personu skaits kopā									
1457	1597	1948	2369	4147		↑	↑	Samazinās, vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)	RD Labklājības departamenta dati SPP
Dienas aprūpes centros aprūpēto iedzīvotāju skaits									
178	732	789	911	887		↓	↑	Samazinās, vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)	RD Labklājības departamenta dati
Krīzes centros pakalpojumu saņēmēju skaits									
1360	134	163	298	348		↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)	RD Labklājības departamenta dati
Iemītņu skaits bērnu-bāreņu sociālās aprūpes centros un pašvaldības bērnu namos gada sākumā									
	979	944	926	739		↓	↓	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)	RD Labklājības departamenta dati CSP/SPP
Iemītņu skaits specializētos bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas centros gada sākumā									
	82	84	82	76		↓	↓	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)	RD Labklājības departamenta dati CSP/SPP
Iemītņu skaits veco ļaužu un personu ar fiziska un garīga rakstura traucējumiem pansionātos un specializētos sociālās aprūpes un rehabilitācijas valsts centros gada sākumā									
	1424	1324	1548	1564		↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)	CSP/SPP
Personas, kuras izmantojušas patversmes/naktpatversmes pakalpojumus									
	1716	2019	2272	2262		↓	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)	RD Labklājības departamenta dati

Tendence	↑	↓	↑	↓
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādnes 2005.–2015. gadam
- Profesionāla sociālā darba attīstības programma 2005.–2011. gadam
- Rīcības plāns bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu ģimenes tipa aprūpes veicināšanai un situācijas uzlabošanai bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādēs
- Pamatnostādnes “Bērniem piemērota Latvija”

- Konceptija par valsts sociālo pabalstu palielināšanu ģimenēm pēc bērna piedzimšanas
- Audžuģimeņu konceptija
- Nepilngadīgo brīvības atņemšanas soda un apcietinājuma izpildes politikas pamatnostādnes 2007.–2013. gadam
- Ieslodzīto izglītības politikas pamatnostādnes 2006.–2010. gadam
- Konceptija Valsts dienestā (civildienestā, tiesā, prokuratūrā, Valsts kontrolē, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs, Ieslodzījuma vietu pārvaldē) nodarbināto personu sociālo garantiju sistēma
- Plāns “Bērnu, kuru vecāki devušies uz ārvalstīm, stāvokļa uzlabošanai un sociālās atstumtības izplatīšanās ierobežošanai 2006.–2009. gadam”
- Rīcības plāns Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādņu īstenošanai 2005.–2015. gadam

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	EEZ/Norvēģijas finanšu instruments
3.1.4.1.3. Infrastruktūras pilnveidošana sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai personām ar redzes, dzirdes un garīga rakstura traucējumiem.	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta prioritāte “Bērni ar īpašām vajadzībām”
3.1.4.1.5. Infrastruktūras pilnveidošana sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem.	
3.1.4.4. Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai novadu nozīmes attīstības centros.	

M8 Garīgi bagāta sabiedrība

Stratēģijas mērķis ir nodrošināt rīdžiniekiem iespēju apmeklēt un piedalīties dažādos interesantos kultūras pasākumos, aktīvi iesaistīties tautas mākslinieciskajā pašdarbībā, apgūt mūziku un mākslu, lasīt jaunāko literatūru.

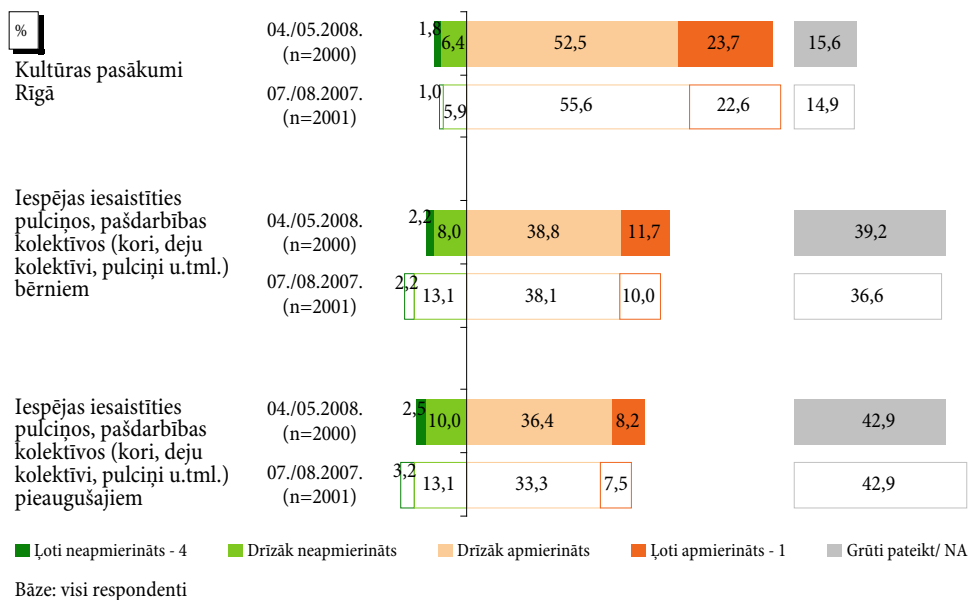
Tā kā Stratēģijā noteiktā mērķa saturs ir ievērojami plašāks, kā mērķa formulējums, savukārt mērķa *PM1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība* formulējums ir plašāks par tā saturu, ieteikums mērķa *M8* formulējumu paplašināt: *M8 „Garīgi bagāta un kultūru cenoša sabiedrība”*.

Rīgas pilsēta ir bagāta ar tajā esošo daudzveidīgo kultūras vidi. Jebkura vecuma cilvēki var atrast sev interesējošus un aizraujošus kultūras pasākumus – teātru, dzeju, mūziklu un operu priekšnesumus, kā arī brīvo laiku pavadīt ar kultūru saistītās aktivitātēs. Rīgas priekšpilsētās ir pieejami arī Bērnu un jauniešu centri, kuros var izvēlēties dažādas sev tīkamas aktivitātes.

2008. gada pavasarī veiktās iedzīvotāju aptaujas rādītāju izmaiņas pret 2007. gadu ir minimālas, tās svārstās no 1%-2% (8. 1. attēls). Pieaugusi ir respondentu apmierinātība ar pieaugušajiem domāto pulciņu un pašdarbības kolektīvu pieejamību, no 40,8% uz 44,6%. Kopumā lielākā daļa iedzīvotāju ir apmierināta ar kultūras pasākumiem Rīgā.

Lai arī lielākā daļa aptaujāto personu bija drīzāk apmierināti nekā neapmierināti ar Rīgā notiekošajiem kultūras pasākumiem, tomēr veiktajā aptaujā tika noskaidroti arī galvenie rādītāji, kurus mainot iedzīvotāju apmierinātība ar kultūras pasākumiem Rīgā kļūtu vēl pozitīvāka (8. 2. attēls). Ja 2007. gadā 34,5% aptaujāto uzskatīja, ka biļešu cenas uz kultūras pasākumiem ir pārāk augstas, tad 2008. gadā šis rādītājs palielinājās līdz 43,7%. Palielinājies no 14,4% uz 17,7% ir to respondentu skaits, kuri uzskata, ka Rīgā tiek rīkots par maz pasākumu. Ja 2007. gadā 13,6% kā trešo būtiskāko iemeslu neapmierinātībai minēja to ka, ka lielākā daļa pasākumu nenotiek mikrorajonos, tad 2008. gadā šis rādītājs saruka līdz 0,8%.

8.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar kultūras pasākumiem Rīgā

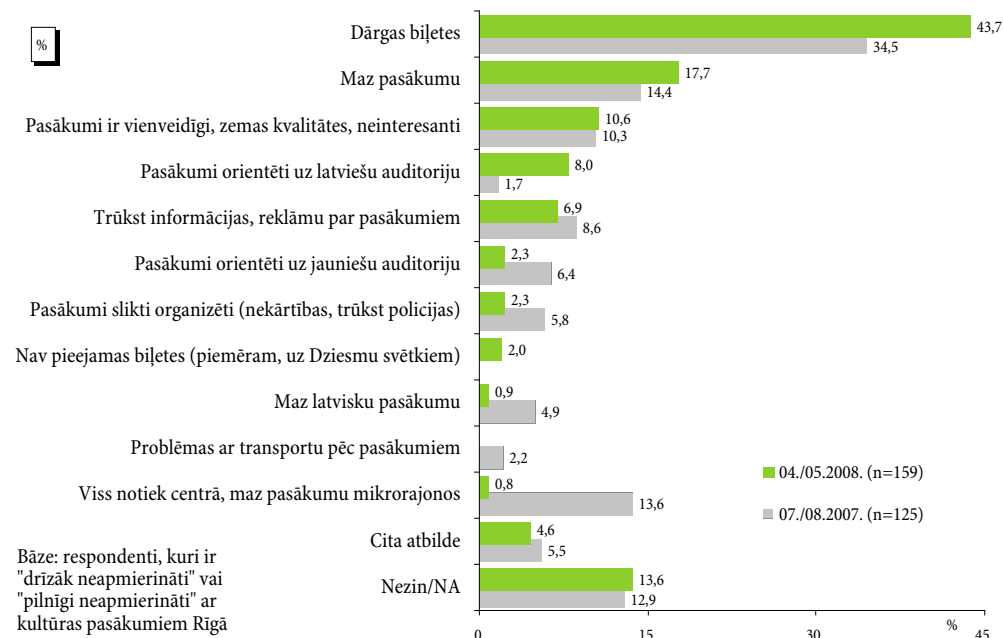

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru”, 2008. gads

Ekspertu vērtējums apkaimju griezumā apliecina to, ka Rīgas centrs un Vecpilsēta ir vispiemērotākās apkaimes pasākumu norisei, kā arī sabiedrības izglītošanai un pilnveidošanai, jo tur ir gan muzeji, gan bibliotēkas, gan arī kultūras centri. Bibliotēku un kultūras iestāžu jomā Vecpilsētai un Rīgas centram eksperti ir snieguši visaugstāko novērtējumu, savukārt apkaimes: Bukulti, Suži, Beberbeķi, Mūkupurvs, Sala, Ozolciems, Katlakalns, Kleisti, Spilve, Voleri, Rītabuļļi, Vecāķi, Mangaļsala un Kundziņsala ir saņēmušas ļoti zemu ekspertu novērtējumu.

Kā redzams pēc kultūras iestāžu darbības rādītājiem, 2007. gadā teātru apmeklētāju skaits ir palielinājies par 87467 apmeklētājiem un kopā 2007. gadā teātrus bija apmeklējis 727901 apmeklētājs. Arī muzeju apmeklētāju un bibliotēku lasītāju skaits 2007. gadā salīdzinājumā ar 2006. gadu ir pieaudzis attiecīgi no 1025673 uz 1207623 un no 161656 uz 188165 apmeklētājiem. Pēdējo gadu laikā mājsaimniecību izdevumi atpūtai un kultūrai ir palielinājušies, ja 2005. gadā tie bija 8% no ģimenes budžeta, tad 2006. gadā pieauga līdz 9,2%, ar tendenci turpināt palielināties.

8.2. attēls Iedzīvotāju neapmierinātības iemesli ar kultūras pasākumiem Rīgā

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru”, 2008. gads

Mērķa sasniegšanai tika izvirzīti 3 uzdevumi, kuros tika veiktas dažādas darbības. 2006. un 2007. gadā lielāka uzmanība tika pievērsta bērnu un jauniešu aktivitāšu atbalstīšanai.

U8.1. Veicināt un atbalstīt interešu izglītības, amatieru pulciņu un pašdarbības kolektīvu popularitāti un darbību

Uzdevuma ietvaros 2007. gadā tika atbalstīts E. grīga simtgadei veltīts Latvijas mūzikas skolu audzēkņu klaviermūzikas festivāls Bolderājas Mūzikas un mākslas skolā, organizēta labdarības akcija – „Dauderu” muzeja betona žoga apgleznošana ar Bērnu jauniešu centra „Milgrāvis” audzēkņu un pedagogu piedalīšanos. Sadarbībā ar t/c „Alfa” jau ceturto gadu tika organizēta Ziemassvētku labdarības akcija, kurā tirdzniecības centrā esošie veikali ziedoja dāvanas priekšpilsētā esošajiem bērnu namiem, sociālās aprūpes centriem un speciālo internātskolu bērniem, noslēgumā bērni izpauca savus talantus, sagatavojot svētku programmu un uzstājoties izpildīdārijā ar dejām, dziesmām, modes skati. Tika

organizēts Jauniešu džeza festivāls un Rīgas bērnu un jauniešu dziesmu un deju svētki, kuros piedalījās 2970 skolēnu.

U8.2. Organizēt vietējas nozīmes un starptautiskus kultūras pasākumus

2006. un 2007. gadā vērienīgākie kultūras pasākumi, kuros piedalījās pašvaldība, bija: LR neatkarības dienai veltītie pasākumi, kultūras pasākumu programma pasaules hokeja čempionāta laikā, Eiropas akcija – Muzeju nakts, „V Intravertās mūzikas festivāls”, Zaļu tirgus, Starptautiskais folkloras festivāls „Baltica”, Miķeļdienu gadatirgus, Ziemassvētku un gadumijas sarīkojumi pilsētvidē u. c. Jau otro gadu pēc kārtas tika organizēta Eiropas Kaimiņu diena ar dažādu pasākumu norisi daudzās Rīgas apkaimēs, kā arī nodrošināta publisko pasākumu un gadskārtu svētku plašāka pieejamība Rīgas priekšpilsētās. Priekšpilsētās norisinājās Āgenskalna ielas svētki, Pārdaugavas promenāde 2007 Nordeķu parkā, piemiņas pasākums Sudrabkalniņā kritušajiem karavīriem cīņās pret bermontiešiem, Lieldienu tirdziņi, ielu svētki un koncerti Grīziņkalnā, Maskavas forštātē, Ķengaragā u. c.

U8.3. Atbalstīt talantīgus māksliniekus

2006. gadā Latgales priekšpilsētas keramiķu plenērā „Skats uz forštāti” tika iesaistīti 12 profesionāli mākslinieki, bet 2007. gadā, lai popularizētu pilsētas fotogrāfu radošo darbību tika organizēta akcija „Skatienu krustpunkti. Latgales priekšpilsēta”, kurā iesaistījās 13 fotogrāfi. Ziemeļu rajona izpilddirekcijas telpās 2006. gadā tika organizētas 11 mākslinieku darbu izstādes ar mērķi iepazīstināt rajona iedzīvotājus ar jaunākajām tendencēm mākslas jomā, informēt par mākslas nozīmi un lomu sabiedrībā. Savukārt 2007. gadā tika notika 11 izstādes ar mērķi veicināt jaunu ideju rašanos, realizāciju, kā arī iepazīstināt ar šo ideju autoriem Ziemeļu rajona iedzīvotājus. Arī Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijā norisinājās vairāki pasākumi un konkursi, kā, piemēram, Gleznu izstāde „Zelta rudens”, Pilsētas izgaismošanas konkurss „Gaismas aleja” u. c.

Ar katru gadu pieaug piešķirtais finansējums kultūras un sporta pasākumu organizēšanai, 2006. gadā tas bija 14 milj. Ls, savukārt 2007. gadā jau 27 milj. Ls (tieši nevar salīdzināt abu gadu rādītājus, jo Rīgas pašvaldības budžetam 2007. gadā pielietota jauna budžeta izdevumu klasifikācija). Finanses tiek piešķirtas no Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta, speciālā budžeta un investīciju līdzekļiem. Piešķirtais finansējums ir paredzēts izmantot ikgadējo pilsētas kultūras un izklaides pasākumu organizēšanā, darbības nodrošināšanai kultūras centros, bērnu mūzikas un mākslas skolās, kā arī tautas mākslas un pašdarbības kolektīvu vadītāju darba samaksām. Pašvaldība kultūras jomā sadarbojas arī ar Rīgas sadraudzības pilsētām un ārvalstu institūcijām, veidojot un realizējot kopīgus projektus.

2006. un 2007. gadā mērķa izpildē piedalījās: RD Kultūras departaments, RD Ārlietu pārvalde, Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija, Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas

Ziemeļu rajona izpilddirekcija, Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija un RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments.

Kopsavilkums:

- Pēdējos gados pieaug pilsētas teātru un bibliotēku apmeklējumu skaits;
- Iedzīvotāji kopumā ir apmierināti ar kultūras pasākumiem Rīgā, galvenais šķērslis ir ieejas biļešu augstās cenas;
- 2007. gadā Rīgā notika I Rīgas bērnu un jauniešu dziesmu un deju svētki, kuros piedalījās 2970 skolēnu;
- Tiek nodrošināta arvien plašāka publisko pasākumu un gadskārtu svētku pieejamība Rīgas priekšpilsētās un rajonos;
- Pozitīvs ir arī fakts, ka gadu no gada pieaug finansējums kultūras jomai no pašvaldības budžeta;
- Tā kā Stratēģijā noteiktā mērķa saturs ir ievērojami plašāks kā mērķa formulējums, savukārt PM1 mērķa formulējums ir plašāks par saturu, ieteikums mērķa M8 formulējumu paplašināt: *M8 „Garīgi bagāta un kultūru cienoša sabiedrība”*. Savukārt uzdevumus vajadzētu papildināt ar aktivitātēm kultūras infrastruktūras attīstībai.
- Šis mērķis ir cieši saistīts ar mērķi *M6 Ģimeniska sabiedrība*, jo parasti cilvēka vērtību sistēma un intereses sāk veidoties jau ģimenē. Ja bērnu jau no mazotnes ved uz dažādiem sabiedriskiem pasākumiem, iepazīstina ar grāmatu pasauli un iesaista dažādās interešu grupās, bērnam pieaugot šī pieredze tālāk tiek nodota nākamajām paaudzēm. Mūsdienās, kad dominē patērētāju sabiedrības vērtības, pašvaldībai ar saviem resursiem un intelektuālo potenciālu maksimāli jācenšas nodrošināt laikmetīgu un uz tradīcijām balstītu kultūrvidi.

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreisā krasta kustība” koordinators, ekonomikas students: *Šobrīd iedzīvotāju iniciatīvām dota iespēja strādāt galvenokārt kā tautas deju un koru kolektīviem. Taču iedzīvotāju radītai kultūrai var būt daudz tiešāka saistība ar jaunradi un pilsētas attīstību. Pilsētai ir iespējas to veicināt – nodrošināt pamatresursus telpu veidā inovatīvai iedzīvotāju iniciatīvu un nevalstisko organizāciju sadarbības formai, īpaši apkaimēs, lai attīstītu vietējās kultūras produktus. Iedzīvinot šādus apkaimju centrus, piemēram, dažādus kultūras pasākumus apkaimēs varēs organizēt paši rīdzinieki, līdzīgi kā jau šobrīd darbojas iedzīvotāju iniciatīvas Mežaparkā, kur ir labvēlīgi apstākļi spēcīgas vietējās sabiedrības izveidei.*

K. Sedlenieks, Mg. phil., sociāntropologs, RSU lektors: *Kopumā veiktie pasākumi un kultūras dzīves attīstība Rīgā vērtējama kā laba. Ieteicams paplašināt publisku pasākumu (plašām cilvēku masām bez maksas pieejamu) daudzumu, pievēršot īpašu uzmanību apkaimēm ārpus Rīgas vēsturiskā centra, lai veicinātu policentrisku attīstību. Ieteicams apsvērt iespējas attīstīt kultūras un mākslas centrus (kā Andrejsala), veicinot arī starptautiski atzītu mākslinieku piesaisti Rīgai.*

8.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Garīgi bagāta sabiedrība” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju apmierinātības līmenis ar pašvaldības kultūras iestāžu pakalpojumiem								Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Kultūras pasākumi Rīgā									
				78,2%	76,2%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Iespējas iesaistīties pulciņos, pašdarbības kolektīvos (kori, deju kolektīvi, pulciņi u. tml.) bērniem									
				48,1%	50,5%	↑		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Iespējas iesaistīties pulciņos, pašdarbības kolektīvos (kori, deju kolektīvi, pulciņi u. tml.) pieaugušajiem									
				40,8%	44,6%	↑		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Teātru darbības rādītāji – apmeklētāju skaits, tūkstošos									
259	560	659	640	728		↑	↑	Pieaug	CSP
Muzeju darbības rādītāji – apmeklētāju skaits, tūkstošos									
338	826	1 005	1 026	1 208		↑	↑	Pieaug	CSP
Bibliotēku darbības rādītāji – lasītāju skaits, tūkstošos									
159	160	167	162	188		↑	↑	Vērtē kontekstā ar citiem rādītājiem – internets, m/s budžeti	CSP
Mājsaimniecību izdevumi atpūtai un kultūrai %									
	7,3%	8%	9,2%			↑	↑	Pieaug	CSP (MBP)
Tendence	↑		↓		↑		↓		
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu		Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu		Pieaugums ar negatīvu vērtējumu		Samazinājums ar negatīvu vērtējumu		

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Rīcības plāns politikas pamatnostādņu “Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.–2015. gadam. Nacionāla valsts” īstenošanai 2008.–2009. gadam.
- Programma „Mantojums – 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.–2018. gadam”
- Ilgtermiņa politikas pamatnostādnes „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.–2015. gadam „Nacionālā Valsts”
- Programma „Nacionālās un reģionālās nozīmes koncertzāļu tīkla izveide 2007.–2013. gadam
- Akustiskās koncertzāles Rīgā būvniecības projekta īstenošanas koncepcija
- Tautas nemateriālās kultūras mantojuma saglabāšanas koncepcija
- Koncepcija par reprogrāfisko reproducēšanu

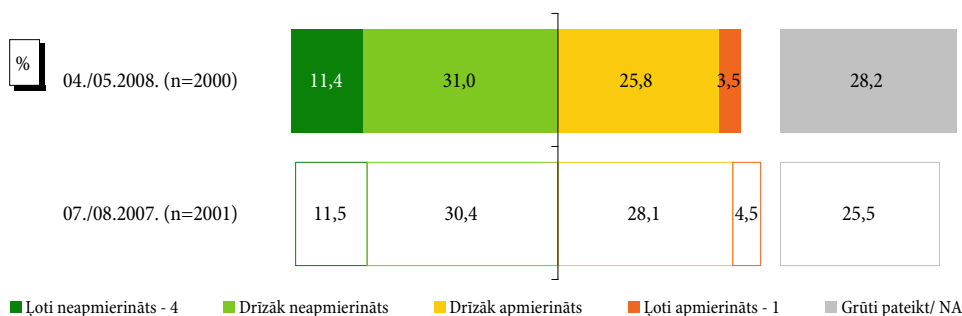
M9 Informēta sabiedrība

Nodrošinot un sekmējot informācijas plūsmu starp pašvaldību/valsti un iedzīvotājiem, tiks veicināta demokrātiskas un pilsoniskas, uz iedzīvotāju savstarpēju palīdzību balstītas sabiedrības attīstība un visu iedzīvotāju aktīva līdzdalība pašvaldības taisnīgā pārvaldīšanā.

Pilsētā ir svarīgi, lai katrs indivīds varētu piedalīties sabiedriskajā dzīvē, lai katram būtu iespēja saņemt nepieciešamo informāciju par tam pieejamajiem sociālajiem pakalpojumiem, pasākumiem, kultūras notikumiem u. c., ko sniedz Rīgas pašvaldība. Lai to nodrošinātu, katra RD institūcija atbilstoši savai kompetencei nodrošina informācijas pieejamību interesentiem ar informatīvu ziņojumu, mājas lapu, bukletu, konsultāciju u. c. līdzekļu palīdzību.

2007. un 2008. gadā veiktajās iedzīvotāju aptaujās par Rīgas iedzīvotāju apmierinātību ar iespēju saņemt informāciju par pašvaldības darbu, tai skaitā par plāniem, lēmumiem u. c., iegūtie dati nav visai iepriecinoši. Lielāko daļu iedzīvotāju neapmierina iespējas saņemt informāciju. 2007. gadā neapmierināti bija 41,9% iedzīvotāju un 2008. gadā 42,4%. Apmierināti ar informācijas saņemšanas iespējām 2007. gadā bija 32,6% rīdzinieku un 2008. gadā 29,3% (9. 1. attēls).

9.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar iespēju saņemt informāciju par pašvaldības darbu

Bāze: visi respondenti

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Rīgā palielinās iedzīvotāju nodrošinājums ar informācijas tehnoloģijām. 2006. gadā interneta pieslēgums bija pieejams 52,6% mājsaimniecību, 2007. gadā jau 60,4%. Taču šeit jāvērs uzmanība uz to, ka interneta pieejamība var pārsniegt datoru pieejamību mājsaimniecībās, jo internetu ir iespējams izmantot arī ar mobilā telefona palīdzību. Attiecībā uz interneta lietošanu uzņēmumos, 2006. gadā 53,7% uzņēmumu lietoja internetu, savukārt 2007. gadā jau 86,6%.*

Mērķis M9 *Informēta sabiedrība* ir cieši saistīts ar aktīvu sabiedrību. Cilvēku vēlēšanos, spējas un iespējas piedalīties sabiedrības attīstības procesos pastarpināti raksturo arī viņu līdzdalība sabiedrisko organizāciju darbā. Tāpēc būtisks rādītājs, kas raksturo sabiedrības vēlmi piedalīties sabiedriskajā dzīvē, ir biedrību un nodibinājumu skaits. 2006. gadā Rīgā to bija 2473. Salīdzinājumā ar 2004. gadu tas ir par 25% vairāk, tātad tendence ir pozitīva, neskatoties uz to, ka tempi samazinās.

Pārskata periodā aktivitātes ir notikušas visos trīs mērķa ietvaros izvirzītajos uzdevumos.

U9.1. Informēt sabiedrību par tiesībām, pienākumiem un pakalpojumiem

Lai informētu sabiedrību par sasniegtajiem rezultātiem pilsētas sociālajā un ekonomiskajā attīstībā, Rīgas pašvaldības institūcijas savu uzdevumu un kompetences ietvaros informē iedzīvotājus dažādos veidos – izdodot bukletus par sniegtajiem pakalpojumiem,

* 2007. gada datus ir iekļauti tikai tie uzņēmumi, kuros darbinieku skaits ir virs 10

uzturot mājas lapas internetā, pārraidot sižetus televīzijā, veidojot informatīvas sapulces, sniedzot konsultācijas klātienē, organizējot atvērto durvju dienas, veidojot preses relīzes, organizējot preses konferences u. c. Šī uzdevuma ietvaros ik gadu tiek izdots arī Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats.

U9.2. Iesaistīt sabiedrību pilsētas veidošanā

Uzdevuma īstenošanai pārskata periodā tika veiktas dažādas socioloģiskās aptaujas, lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli dažādos ar pilsētu saistītos jautājumos. Regulāri norisinās arī būvniecības ieceru sabiedriskās apspriešanas, kuru laikā iedzīvotājiem ir iespējas izteikt savu viedokli. Arī ar RD institūciju mājas lapu starpniecību iedzīvotāji var paust savu viedokli un iesaistīties pilsētas veidošanā.

U9.3. Veicināt videi draudzīgu rīcību iedzīvotāju vidū

Lai realizētu uzdevumu, darbojas mājas lapa www.zalariga.lv. 2006. gadā tika veikts projekts „10 soļi Rīgas ilgtspējīgas attīstības virzienā”, kas bija vērsti uz Rīgas vidusskolēnu iesaistīšanu videi draudzīgu ikdienas rīcību ieteikumu izstrādē. Uzdevuma ietvaros tika ievietotas publikācijas laikrakstos, sižeti populāros TV un radio raidījumos, tika gatavotas videofilmas par vides un meža aizsardzības tēmām. 2006. gadā notika 45 mežu sakopšanas talkas (tik pat arī 2007. gadā), 35 videosižeti (15 – 2007. g.), 50 radiosižeti u. c.

Šī mērķa ietvaros veiktie uzdevumi un darbības galvenokārt tika finansētas no Rīgas pašvaldības budžeta līdzekļiem, kas iekļauti RD institūciju budžetos.

Mērķa īstenošanā ir iesaistīts liels skaits RD institūciju: RD Pilsētas attīstības departaments, RD Finanšu departaments, RD Īpašuma departaments, RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments, RD Labklājības departaments, RD Vides departaments, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas mājoklis”, Rīgas Atkarības profilakses centrs, Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centrs, Rīgas pašvaldības policija, Informācijas tehnoloģiju centrs, Rīgas Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija, Sabiedrisko attiecību nodaļa, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas mājoklis”, Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas meža aģentūra”, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas enerģētikas aģentūra”, Uzņēmējdarbības koordinācijas centrs u. c.

Kopsavilkums:

- Lai arī šķiet, ka no RD pakļautībā esošajām institūcijām uz āru sniegtās informācijas apjoms ir visai liels, tomēr esošie pētījumi rāda, ka tomēr šī informācija bieži vien nesasniedz domāto mērķauditoriju. Būtiski ir izvērtēt informācijas sniegša-

nas veidus, lai informācija nonāktu tieši tai iedzīvotāju grupai, kam tā ir domāta. Kā liecina 2007. un 2008. gadā veiktās iedzīvotāju aptaujas, lielai daļai iedzīvotāju vispār nebija viedokļa – 2007. gadā 25,5%, 2008. gadā – 28,2%. Šie rezultāti varētu liecināt arī par neieinteresētību pašvaldības darbā. Tas nozīmē, ka ir jāveicina iedzīvotāju vēlme iesaistīties un interesēties par savā pašvaldībā notiekošo.

- Izveidots informatīvs gaisa kvalitātes tablo.
- Regulāri tiek veiktas iedzīvotāju socioloģiskās aptaujas, kurās noskaidro iedzīvotāju viedokli par dažādām norisēm pilsētā un pašvaldības darbu.

Nozaru ekspertu viedokļi:

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālplānotāju asociācijas valdes loceklis: *Neskatoties uz šo pieaugošo sabiedrības aktivitāti un arī informācijas pasniegšanas dažādošanu no pašvaldības puses, nav palielinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri teiktu, ka ir apmierināti ar iespēju saņemt informāciju par pašvaldības darbu. Turklāt šādu iedzīvotāju ir mazāk, nekā neapmierināto. Šāda situācija visdrīzākais norāda nevis uz nepietiekošo pašvaldības darbu iedzīvotāju informēšanā, bet gan uz iedzīvotāju neapmierinātību ar atgriezenisko saiti, kad daudzos gadījumos informācija ir pieejama, bet praksē ir ļoti problemātiski ietekmēt konkrētu lēmumu pieņemšanu.*

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreisā krasta kustība” koordinators, ekonomikas students: *Lai novērstu ievērojamo neapmierinātību ar pašvaldību, Rīgai no pasīvas iedzīvotāju informēšanas par de facto pieņemtiem lēmumiem jāpāriet uz plānošanu ar daudz tiešāku un agrīnāku iedzīvotāju un nevalstisko organizāciju līdzdalību. Tādā veidā Rīga izmantotu rīdzinieku vēlēšanas dzīvot labāk un spēju redzēt risinājumus un radīt idejas kā resursu pilsētas attīstībai.*

K. Sedlenieks, Mg. phil., sociālantropologs, RSU lektors: *Uzteicams ir internetā pieejamo informatīvo materiālu skaits, bet jāpaplašina rīdzinieku iespējas tiem piekļūt.*

9.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Informēta sabiedrība” rādītāji

PRIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības informācijas pieejamību									
				32,6%	29,3%	↓		Positīva vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Interneta pieslēgums māsaimniecībās									
	21,2%	42,30%	52,60%	60,40%		↑	↑	Pieaug	CSP (MBP)
Interneta lietošana uzņēmumos, % no uzņēmumu kopskaita									
	52%	47,0%	52,7%	86,6%		↑	↑	Pieaug	CSP
Biedrību un nodibinājumu skaits									
	1 973	2 159	2 473			↑	↑	Pieaug	CSP
Tendence		↑				↓		↑	↓
Novērtējums		Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu				Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu		Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

M10 Augstas pievienotās vērtības ekonomika

Stratēģijā izvirzītais mērķis ir veicināt ekonomisko izaugsmi augstas pievienotās vērtības sektoros, īpaši rūpniecības nozarē. Mērķis ir vērsts uz dažādu nozaru uzņēmumiem un zinātnes iestādēm.

Uzņēmējdarbības un zinātnes vidi Rīgas pilsētā veido gan vietēja mēroga – valsts, pašvaldības un privātas institūcijas, gan starptautiska mēroga publisku un privātu institūciju tīkls. Stratēģiskais mērķis ir ļoti komplicētas, jo tas prasa sadarbību dažādos institucionālos līmeņos.

Rīgas pilsēta ir galvenais ekonomiskās aktivitātes centrs Latvijā, kurā ir reģistrēti 61% jeb 32 631 no visām Latvijā reģistrētajām komercsabiedrībām. 2004. gadā inovatīvo uzņēmumu kopskaits Rīgā bija 19,9%. Rīga ir atpazīstama arī kā izglītības un zinātnes pilsēta, 2005. gadā Rīgā darbojās 29 augstskolas un 11 koledžas, kuras apmeklēja 80% no visiem valstī studējošajiem. Pēc zinātnisko institūciju reģistra datiem Rīgā ir reģistrētas 83 zinātniskās institūcijas, no kurām lielākā daļa ir zinātniskie institūti, kas formāli integrēti universitāšu sastāvā kā augstskolas struktūrvienība vai aģentūra¹⁵.

Ekspertu vērtējuma rezultāti un statistiskie dati liecina, ka vispievilcīgākās apkaimes, kurās ir visaugstākā nodarbinātība, ir pilsētas centrālā daļa un teritorijas ap galvenajām maģistrālēm: Centrs, Vecpilsēta, Teika, Maskavas forštate, Avotu iela, Sarkandaugava, Āgenskalns u. c.

Līdz 2007. gada pirmajam pusgadam Rīgas pilsētā noritēja strauja ekonomiskā izaugsme. To raksturo IKP, kas 2005. gadā salīdzinot ar 2006. gadu pieaudzis par 20%, bet pašreizējie attīstības tempi jau ir mazinājušies. Rīga tiecas attīstīt augstas pievienotās vērtības rūpniecības sektorus, tomēr pašreizējā situācija liecina par pretējo – pēc Rīgas ekonomikas nozaru īpatsvara kopējā pievienotajā vērtībā redzams, ka vadošās nozares Rīgā 2006. gadā pārstāvēja pakalpojumu sektorus: tirdzniecība (23,4%), komercpakalpojumi (20,7%) un transports (14,9%). Rīgā 2004. gadā kopējie izdevumi inovācijām vērtējami 44,5 milj. Ls apmērā. Pozitīvi vērtējams darbaspēka produktivitātes līmeņa pieaugums, ko raksturo radītā pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto personu, Rīgā tas ir audzis un 2005. gadā bija jau 12,6 tūkstoši lati (2003. gadā tas bija 9,28 tūkstoši lati).

Mērķa ietvaros ir izvirzīti četri uzdevumi, 2006. gadā tika veiktas aktivitātes tikai uzdevuma U10. 3 *Veicināt radošo nozaru attīstību* ietvaros, savukārt 2007. gadā paralēli uzde-

¹⁵ Latvijas Republikas Izglītības un Zinātnes Ministrija

vumam U10. 3 aktivitātes tika veiktas arī uzdevuma U10. 1 *Veicināt augstas pievienotās vērtības nozaru attīstību* ietvaros.

U10.1 *Veicināt augstas pievienotās vērtības nozaru attīstību*

Uzdevuma ietvaros 2007. gadā tika sniegts atbalsts studentu inovatīvo uzņēmējdarbības ideju konkursam „Ideju kauss 2007”. Kas papildina pēdējos gados uzsāktās aktivitātes sadarbības veicināšanas jomā starp uzņēmējiem un zinātniskajām institūcijām, lai radītu augstas pievienotās vērtības ekonomikas attīstību Rīgas pilsētā. No 2005. līdz 2007. gadam uzdevuma ietvaros norisinājās darbs pie „Baltijas metropoļu inovāciju stratēģijas (BaltMet Inno)” izstrādes, kas sniedza ieguldījumu pilsētas konkurētspējas paaugstināšanā, īpaši akcentējot uz zināšanām balstītu ekonomikas attīstību.

U10.3 *Veicināt radošo nozaru attīstību*

Pārskata periodā tika sniegts atbalsts kultūras projektiem dažādās mākslas nozarēs, tādejādi atbalstot visdažādāko radošo nozaru pārstāvjus (vizuālā māksla, mūzika, dejas, teātris, kino, multimediji, grāmatniecība, kultūru daudzveidība un starpnozāres). Minētās aktivitātes daļēji ir saistītas arī ar mērķa M8 *Garīgi bagāta sabiedrība* uzdevuma U8. 3. *Atbalstīt talantīgus māksliniekus* ietvaros veiktajām aktivitātēm. 2007. gadā tika nodrošināta semināra „Laikmetīgā arhitektūra” norise, kas veicināja dialogu ar plašu arhitektūras speciālistu loku.

Stratēģijas mērķis nav tieši pakārtots Rīgas pilsētas pašvaldības budžetam, bet vairāk tiek pildīts pastarpināti – izbūvējot infrastruktūru un nodrošinot pamatskolas un vidusskolas izglītību, kam jau vēlāk seko valsts funkcija – augstākās izglītības nodrošināšana. Izstrādājot „Baltijas metropoļu inovāciju stratēģijas (BaltMet Inno)”, tika piesaistīts ES finansējums.

2006. un 2007. gadā galvenās institūcijas, kas strādāja pie mērķa un tam pakārtoto uzdevumu īstenošanas, bija RD Uzņēmējdarbības un koordinācijas centrs un RD Pilsētas attīstības departaments.

Kopsavilkums:

- Galvenā problēma šī mērķa īstenošanā ir pašvaldības atbalsta mehānismu trūkums, lai sekmētu saimniecisko darbību augstas pievienotās vērtības nozaru jomā. Pašvaldība galvenokārt var nodrošināt infrastruktūru, tomēr tās pārziņā nav neviena nodokļa, kas ir saistīts ar uzņēmējdarbību, kas ļautu sniegt tiešāku atbalstu inovatīviem uzņēmumiem.
- Aktuāla ir arī nozaru problēma, jo valsts un Rīgas mērogā nav definētas atbalstāmās nozares. Jo pēc būtības tirgus ekonomikas apstākļos ir ievērojami sarežģīti norādīt

uz konkrētām jomām, drīzāk, tie varētu būt kritēriji, kas ir definēti un to atbilstības gadījumā tiek sniegts atbalsts, piemēram, ražošanas vai pakalpojumu sniegšana ar augstu pievienoto vērtību, orientācija uz eksportu, radīto darba vietu skaits u. c. Vienīgi 2008. gada martā Latvijas Valsts prezidenta Stratēģiskās analīzes komisija izstrādāja pētījumu par prioritāro nozaru noteikšanu, kurā tika atlasītas nozares, kuras būtu apsveramas kā iekļaujamas Latvijas prioritāro nozaru sarakstā.

- Rīgas pilsēta ir galvenais ekonomiskās aktivitātes centrs Latvijā, kurā vismaz daļēji atrodas galvenie priekšnosacījumi augstas pievienotās vērtības ekonomikas attīstībai: cilvēkkapitāls, infrastruktūra un finanses. Turklāt ir izstrādāti vairāki politiskie dokumenti, kas apstiprina pilsētas attīstības nozīmīgumu šajā virzienā, bet pagaidām trūkst kodola, kas to visu apvienotu. Pozitīvi vērtējamas sarunas, kas norit pie Zinātniski tehniskā parka izveides, kas būtu ievērojams atbalsts uzņēmumiem un zinātniskajām institūcijām pētniecības ideju komercializācijā un kalpotu par kodolu augstas pievienotās vērtības ekonomikas attīstībai.
- Trūkst sadarbības starp zinātniskajām institūcijām, valsts un pašvaldības iestādēm un uzņēmējiem, lai veicinātu augstas pievienotās vērtības ekonomikas attīstību
- Pretēji pilsētas uzstādījumiem, Rīgā galveno lomu pievienotajā vērtībā ieņem pakalpojumu sektors nevis ražošanas sektors
- Pašvaldībai tuvākajos gados būtu jāveic aktivitātes, lai mērķa M10 ietvaros tiktu pildīti uzdevumi U10. 1 Veicināt augstas pievienotās vērtības nozaru attīstību, U10. 2 Veicināt zinātnietilpīgu institūtu sadarbību ar uzņēmējiem, U10. 3. Veicināt radošo nozaru attīstību un U10. 4. Veidot zinātniski tehnoloģiskos parkus un veicināt komunikāciju starpnozaru līmenī.

Nozaru ekspertu viedokļi:

P. Strautiņš, Mg. pol., MBA, AS „Hansabanka” vadošais sociālekonomikas eksperts: *Dokumentā jāiestrādā pēc Valsts Prezidenta Stratēģiskās analīzes komisijas pasūtījuma izstrādātās rekomendācijas par atbalstāmajām rūpniecības nozarēm, specializācija kurās eksporta tirgos straujāk palielinātu ienākumus un kurās Rīgā ir attīstīti ražošanas faktori.*

10.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Augstas pievienotās vērtības ekonomika” rādītāji

RPIAS	2004	2005	Tendence pret iepriekšējo gadu	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Kopējā pievienotā vērtība, (faktiskās cenās, tūkst. LVL)					
3 209 369	3 872 421	4 600 844	↑	Pieaug	CSP
IKP pieaugums, %, pret iepriekšējo gadu					
8,1%	20,39%	20,12%	↓	Stabils- pieaug	CSP
Darbspēka produktivitāte (pievienotā vērtība/strādājošo skaits) tūkst. Ls					
9,28 (2003)	10,7	12,6	↑	Pieaug	CSP, PAD Ekonomikas pārvaldes aprēķini
Tendence	↑	↓	↑	↓	
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Komerccdarbības konkurētspējas un inovācijas veicināšanas programma 2007.–2013. gadam
- Konkurences padomes darbības stratēģija 2007.–2009. gadam
- Izglītības un zinātnes ministrijas apakšprogrammas 05. 12. 00 “Zinātnes konkurētspējas veicināšana” pasākumi un valsts programmu finansēšana 2005. gadā

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	EK iniciatīvas	EK programmas
2. 1. 1. 1. Atbalsts zinātnei un pētniecībai.	Starpreģionu sadarbības programmas INTERREG IVC 1. prioritāte “Inovācijas un zināšanu ekonomika”.	Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas 1. prioritāte “Inovāciju veicināšana visā Baltijas jūras reģionā”.
2. 1. 1. 2. Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās.		
2. 1. 2. 3. 1. Rīgas zinātnes un tehnoloģijas parka attīstība.		

M11 Daudzveidīga un augoša ekonomika

Mērķis ir orientēts uz daudzveidīgu ekonomikas izaugsmi pilsētā un dialoga veicināšanu starp pilsētas attīstībā iesaistītajām pusēm (uzņēmējiem, pašvaldības iestādēm, valsts iestādēm, sabiedriskajām u. c. institūcijām), lai veicinātu stabilas un pēc iespējas ātrākas pilsētas konkurētspējas pieaugumu.

Rīgas pilsētā galvenās ekonomiskās aktivitātes ir saistītas ar pakalpojumu sfēru (tirdzniecību, komercpakalpojumiem, transportu u. c.), mazāk ar ražošanas sektoriem. Vispusīgai ekonomiskajai izaugsmei būtiska ir gan pakalpojumu, gan ražošanas sektoru daudzveidība, kas sniegtu lielāku ieguldījumu kopējā izaugsme.

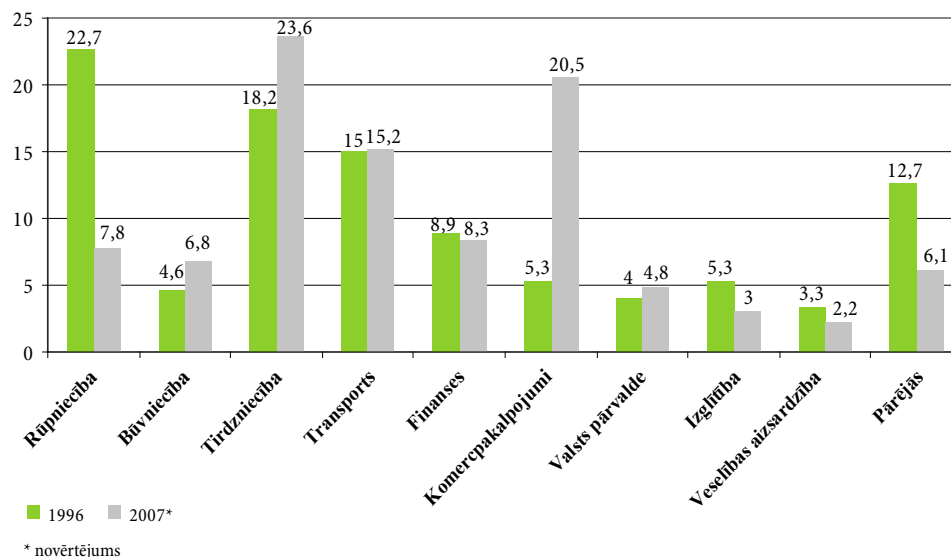
Rīgā galvenokārt ekonomiskās aktivitātes norisinās Daugavas labā krasta apkaimēs, kur arī atrodas lielākā biroju, tirdzniecības platību un viesnīcu koncentrācija, kā arī attīstībā esošie un plānotie biroji lielākoties novietoti pilsētas centrālajā daļā. Lielākie investīciju apjomi (virs 100 milj. Ls) no 2002.–2007. gadam tika ieguldīti Vecpilsētas, Centra, Teikas un Purvciema apkaimēs, savukārt investīcijas 50 – 100 milj. Ls apjomā tika ieguldītas Sarkandaugavas, Čiekurkalna, Maskavas forštates, Dreiliņu, Pleskodāles un Imantas apkaimēs.

Pēdējos gados līdz 2007. gadam Latvijas, tai skaitā arī Rīgas, ekonomika piedzīvoja līdz šim nebijušu izaugsmi, kam no 2007. gada seko atslābuma periods, kas ir ietekmējis katra indivīda un institūcijas ikdienu. IKP faktiskajās cenās 2005. gadā bija 5 miljardi Ls. un IKP uz 1 iedzīvotāju sasniedza 7114 Ls, kas ir par 20% vairāk, nekā 2004. gadā un ir augstākais rādītājs Latvijā. Savukārt pēc pirktspējas paritātes standartiem IKP uz 1 iedzīvotāju 2005. gadā Rīgā bija 20 219 EUR, kas bija 81% no ES reģionu NUTS-3 vidējā rādītāja. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitam Rīgā ir tendence pieaugt un 2007. gadā 15-64 gadu vecuma grupā tas bija 77,8% jeb 391,5 tūkstoši. Ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaits Rīgā ar katru gadu pieaug un 2006. gadā sasniedza gandrīz 45 tūkstošus. Katru gadu pieaug arī komercsabiedrību skaits un 2006. gadā to bija vairāk nekā 32 tūkstoši jeb 45 komercsabiedrības uz 1000 iedzīvotājiem. 2006. gadā Rīgā bija reģistrēta 9 721 pašnodarbināta persona un 2 037 individuālie komersanti, kas attiecīgi ir par 1 625 un 672 vairāk, nekā 2004. gadā. Kopumā ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaits tirgus sektorā 2006. gadā bija 44 445, 2007. gadā jau 48 743¹⁶.

Mērķis ir orientēts uz daudzveidīgu ekonomisko attīstību pilsētā, tomēr esošā situācija liecina par Rīgu kā pakalpojumu pilsētu (11. 1. attēls), kurā rūpniecība bija izteikta tikai deviņdesmitajos gados.

¹⁶ CSP provizoriskā informācija

11.1. attēls Rīgas ekonomikas nozaru īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā (%)

Avots: Rīga pilsētas pašvaldības 2007. gada publiskais pārskats, Rīgas dome 2008

Mērķa ietvaros ir izvirzīti četri uzdevumi. 2006. un 2007. gadā aktivitātes tika veiktas visu uzdevumu ietvaros.

U11.1 Veicināt kvalitatīvas infrastruktūras attīstību un pieejamību uzņēmējiem

Uzdevuma ietvaros 2006. gadā tika uzsākts vērienīgs projekts, kas paredz uzlabot esošo infrastruktūras maksājumu kārtību. Darbība pie projekta turpinās arī 2008. gadā un jauno sistēmu ir paredzēts ieviest 2009. gadā. Uzdevuma ietvaros tika sakārtota un labiekārtota degradēta kultūrvēsturiskā teritorija „Siena tirgus” Maskavas ielā 121. No 2006. gada līdz 2007. gadam uzdevuma ietvaros tika īstenots ES projekts „LogOn Baltic”, kura laikā tika apzināti līdzekļi un izstrādāts rīcības plāns efektīvai loģistikas, transporta un telpiskās plānošanas darbībai ar nolūku sekmēt kvalitatīvu pilsētas izveidi.

U11.2 Atbalstīt mazo un vidējo uzņēmumu veidošanos un attīstību

No 2004. gada līdz 2007. gada nogalei tika īstenots ES projekts „Sadarbības tīkls starp

inovatīviem MVU Baltijas jūras reģionā / TEICO-Net”. Projekta ietvaros organizētajos semināros piedalījās vairāk nekā 350 MVU, kā arī tika izveidota un regulāri tiek atjaunota mājas lapa <http://teico-net.net>. Tāpat ir iespēstas arī informatīvas brošūras un CD.

U11.3 Popularizēt Rīgas ekonomisko vidi

Uzdevuma ietvaros no 2004. gada līdz 2007. gada nogalei tika ieviests ES projekts „Baltijas metropoļu kopprojekts koordinētas investīciju vadības pieejas izstrādei un pielietošanai Baltijas jūras reģionā (BaltMet Invest)” ar mērķi izstrādāt investīciju stratēģiju Rīgas, Viļņas un Tallinas pilsētām, balstoties uz katras metropoles konkurētspējas priekšrocībām. Uzdevuma ietvaros ir sagatavota „Rīgas pilsētas mārketinga stratēģija uzņēmējdarbības sekmēšanā”, kuru nepieciešams apstiprināt Rīgas domē.

U11.4 Veidot sadarbību ar ārvalstu tirdzniecības un komerciālajām pārstāvniecībām

2006. un 2007. gadā sadarbībā ar laikrakstu „Dienas bizness” pašvaldībā tika organizēts seminārs „Gazele”. 2007. gadā tika uzsākta sadarbība ar žurnālu „Kur dzīvot” par nekustamā īpašuma aktualitātēm Rīgā.

Šis mērķis ir cieši saistīts ar aktivitātēm, kas veiktas citu mērķu ietvaros, tamdēļ izlieto to līdzekļu apjoms mērķim nav tieši definējams. Mērķa izpildei tika piesaistīts ES finansējums.

RD institūcijas, kas piedalījās mērķa un tā pakārtoto uzdevumu īstenošanā 2006. un 2007. gadā, bija RD Pilsētas attīstības departaments, RD Īpašuma departaments, RD Centrālās administrācijas Uzņēmējdarbības un koordinācijas centrs, RD Sabiedrisko attiecību nodaļa un RD Ārlietu pārvalde.

Kopsavilkums:

- Mērķis nav tieši pakārtots pašvaldības funkcijām, bet gan vairāk ietekmējas no tirgus situācijas Latvijā un visā pasaulē. Pilsētas uzstādījumos ir izteikta vēlme Rīgu redzēt kā daudzveidīgas un augošas ekonomikas pilsētu, tomēr tirgus diktē savus nosacījumus, līdz ar to pilsētai aktīvāk būtu vēlams iesaistīties šajos procesos ar dažādiem MVU atbalsta mehānismiem, pie kā jau 2008. gadā norit darbība. Īpaši nozīmīgi būtu veicināt pakalpojumu un rūpniecības produkcijas eksportu sadarbojoties ar valsts, pašvaldības un privātajām institūcijām.
- Rīgas ekonomikā vērojama daudzveidība, tomēr ievērojami lielāks pārsvars ir tieši pakalpojumu sektoram.
- No saimnieciskā un estētiskā viedokļa neefektīvi tiek izmantotas pilsētas ūdens teritorijas, kas kopā veido 16% no Rīgas teritorijas.

- Pilsētas pašvaldības rīcībā ir ierobežots skaits instrumentu, lai sniegtu atbalstu MVU.
- Mērķa sasniegšanai būtiski ir turpināt darbu pie stratēģiskajiem uzdevumiem, īpaši pie U11. 2 Atbalstīt mazo un vidējo uzņēmumu veidošanos un attīstību un U11. 3 Popularizēt Rīgas ekonomisko vidi.

Nozaru ekspertu viedokļi:

P. Strautiņš, Mg. pol., MBA, AS „Hansabanka” vadošais sociālekonomikas eksperts: *Tas, ka „pretēji pilsētas uzstādījumiem pakalpojumu sektors veido lielāku īpatsvaru pievienotajā vērtībā”, ir neizbēgami. Tā tas ir visās attīstītajās ekonomikās un ir jo īpaši likumsakarīgi modernās lielpilsētās, kurās ir attīstīts finanšu un transporta sektors. Taču mērēns rūpniecības īpatsvara pieaugums šobrīd būtu vēlams. Sarunās ar ārvalstu uzņēmumu pārstāvjiem jāveicina šo jomu uzņēmumu investīcijas Rīgā.*

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālpilnvarotāju asociācijas valdes loceklis: *Nenoliedzami pašvaldībā turpinās darbs arī pie pilsētas infrastruktūras uzlabošanas, Rīgas kā ekonomiski aktīvas un daudzveidīgas pilsētas atpazīstamības veidošanas, projektu saskaņošanas un infrastruktūras maksājumu kārtības pilnveidošanas, kas kopumā sniedz būtisku pamatu pilsētas ekonomikas izaugsmei un dažādošanas iespējām.*

11.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Daudzveidīga un augoša ekonomika” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
IKP Rīgā (faktiskajās cenās, tūkstošos LVL)								
3 589 535	4 321 466	5 190 886			↑		Vienmērīgi pieaug	CSP
IKP uz vienu iedzīvotāju, LVL								
4869 (2003)	5 892	7 114			↑		Pieaug	CSP
Ekonomiskās aktivitātes līmenis								
	403,3	397,9	404,9	409,8	↑	↑	Pieaug	CSP
Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību skaits (komersanti (individuālie komersanti un komercsabiedrības), pašnodarbinātas personas, zemnieku un zvejnieku saimniecības)								
	38080	40573	44445	48743* (provizoriskā informācija)	↑	↑	Pieaug	CSP
Ekonomiski aktīvās tirgus statistikas vienības uz 1000 iedzīvotājiem								
	51,9	55,6	61,3	67,5* (provizoriskā informācija)	↑	↑	Pieaug	CSP

Pašnodarbināto personu un individuālo komersantu skaits								
	9461	10036	11758		↑	↑	Pieaug	CSP
Tendence	↑		↓		↑		↓	
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu		Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu		Pieaugums ar negatīvu vērtējumu		Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu attīstības politikas pamatnostādnes
- Latvijas eksporta veicināšanas programma 2005.–2009. gadam
- Latvijas eksporta veicināšanas politikas pamatnostādnes
- Latvijas rūpniecības attīstības pamatnostādnes (2004.–2013.) vai M12
- Latvijas ārējo ekonomisko pārstāvniecību attīstības koncepcija
- Mazo un vidējo uzņēmumu attīstības kreditēšanas programma (otrais posms)
- Uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanas atbalsta programma

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	EK iniciatīvas	EK programmas
1.3.1.2. Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai.	Starpreģionu sadarbības programmas INTERREG IVC 1. prioritāte "Inovācijas un zināšanu ekonomika". Programmas URBACT II 1. prioritātes "Pilsētas – izaugsmes un nodarbinātības instruments" 1. aktivitāte "Uzņēmējdarbības veicināšana".	Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2. prioritātes "Programmas teritorijas augstāka konkurētspēja" 1. atbalsta virziens "Vieglāka uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība".
1.3.1.4. Kapacitātes stiprināšana darba tirgus institūcijām.		Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2. prioritātes "Programmas teritorijas augstāka konkurētspēja" 2. atbalsta virziens "Programmas teritorijas pievilcības palielināšana".
2.3.1.1. Ārējo tirgu apgušana.		Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas 2. prioritāte "Ekonomiski konkurētspējīgs un inovatīvs reģions". (Atbalsta virzieni: 1. Inovāciju atbalsts un konkurētspēju uzlabošana; 2. Iekšējās un ārējās pieejamības uzlabošana; 3. Darba tirgus potenciāla optimizācija). Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas 4. prioritāte "Pievilcīgas un konkurētspējīgas pilsētas un reģioni".
		Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 1. prioritātes "Sociālekonomiskās attīstības veicināšana" aktivitāte 1.1. "Sekmēt sociāli ekonomisko attīstību un atbalstīt uzņēmējdarbību".
		Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2. prioritātes "Kopējie izaicinājumi" aktivitāte 2.3. "Energofektivitātes uzlabošana".

M12 Partnerīga ekonomika

Mērķa būtība ir veicināt pilsētas ekonomisko izaugsmi, līdzdarbojoties valsts, pašvaldības un privātajam sektoram kā partneriem lielu un nozīmīgu attīstības projektu realizācijā.

Jau vairākus gadus Rīgā norit dinamiska attīstība. Pilsētā tiek īstenoti dažāda mēroga un rakstura projekti – gan multifunkcionālu ēku būvniecība, gan teritoriju labiekārtošana, gan ievērojama infrastruktūras projektu īstenošana. Lielos attīstības projektus pilsēta ne vienmēr spēj īstenot saviem spēkiem nepietiekamo finanšu resursu un kompetences dēļ. Šādu projektu realizācijā ir nepieciešama partnerība, kas paredz sadarbību starp dažādiem līmeņiem – valsti, pašvaldību un privāto sektoru.

Publiskā privātā partnerība (PPP) Latvijā vēl nav plaši izplatīta, jo pastāv nesakārtota likumdošana. Paredzēts, ka jaunais PPP likumprojekts tiks apstiprināts 2008. gada otrajā pusē. Neskatoties uz to, pašlaik tiek veidoti dažādi partnerības projekti, pamatojoties uz Publisko iepirkumu likumu un Koncesiju likumu, bet tie tieši nav klasificējami kā PPP projekti.

Mērķa ietvaros ir izvirzīti divi uzdevumi. 2006. un 2007. gadā un aktivitātes tika veiktas abu uzdevumu ietvaros.

U12.1 Veicināt sadarbību starp Rīgas pašvaldību, valsts institūcijām un privāto sektoru

Pārskata periodā RD institūcijas sadarbojās gan savā starpā, gan ar valsts struktūrvienībām, gan ar uzņēmumiem dažādu aktivitāšu īstenošanā, piemēram, veicot pilsētas svētku noformēšanu. Rīgas Centrālā bibliotēka sadarbojās ar dažādām privātajām, valsts un Rīgas pašvaldības iestādēm (LR Kultūras ministriju, V/A „KIS”, Britu padomi Latvijā, Latvijas Nacionālo bibliotēku, NVO, Rīgas pašvaldību u. c.) dažādu pasākumu un programmu organizēšanā, piemēram, bibliotekārās apkalpošanas punkta – „Saulaino dienu bibliotēkas” atklāšanā Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā. 2007. gadā uzdevuma ietvaros tika nodrošināta Rīgas pilsētas un privātā sektora partneru kopīga reprezentācija starptautiskā izstādē „MIPIM 2007” un ExpoReal 2007”. Tika noslēgti sadarbības līgumi ar Latvijas augstskolām (LU, Turība) par tajās studējošo jauniešu stažēšanos RD institūcijās. Kā arī tika nodrošināta daļa LR Ekonomikas ministrijas MVU komersantu un amatniecības konsultatīvajā padomē, kuras mērķis ir MVU komersantu un amatnieku attīstības veicināšana un labvēlīgas uzņēmējdarbības vides veidošana Latvijā.

U12.2 Nodot konkrētu pašvaldības funkciju izpildi privātajam sektoram valsts un privātās partnerības projektā

Uzdevuma ietvaros 2006. un 2007. gadā Rīgas pilsētā tika ieviestas jaunas metodes un prog-

rammas dzīvokļu īpašnieku kompetences paaugstināšanā mājas kopīpašumā esošās daļas pārvaldīšanas jomā. Dzīvokļu īpašnieki tika informēti par banku piedāvātajām kredīšanas programmām dzīvojamu māju renovācijai un energoefektivitātes paaugstināšanai. Kā arī tika apspriesta ideja par Latgales Kultūras centra modeļa veidošanu kā PPP projektu.

Šis mērķis ir aktuāls Rīgas pašvaldībai, tomēr minēto uzdevumu ietvaros 2006. un 2007. gadā rīcības bija salīdzinoši maz, jo mērķa pakārtotie uzdevumi galvenokārt tika pildīti citu mērķu ietvaros, tādēļ arī izlietoto līdzekļu apjoms mērķim nav tieši definējams.

Rīgas domes institūcijas, kas piedalījās mērķa un tā pakārtoto uzdevumu īstenošanā 2006. un 2007. gadā bija RD Pilsētas attīstības departaments, RD Satiksmes departaments, RD Kultūras departaments, RD Centrālās administrācijas Uzņēmējdarbības un koordinācijas centrs, RD Sabiedrisko attiecību nodaļa un Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas mājoklis”.

Kopsavilkums:

- Mērķis ir sava veida izaicinājums pilsētai, jo tā īstenošanai pastāv dažādi šķēršļi, kas vēl ir risināmi valstiskā līmenī, piemēram, PPP likumprojekta pieņemšana.
- 2006. un 2007. gadā faktiski nebija PPP projektu Rīgas pašvaldībā.
- Pašvaldības aktivitāte PPP ieviešanā turpmāko gadu laikā būs atkarīga no PPP „jumta likuma” pieņemšanas.
- Būtiski ir turpināt un attīstīt aktivitātes uzdevuma U12. 1 *Veicināt sadarbību starp Rīgas pašvaldību, valsts institūcijām un privāto sektoru* īstenošanā un pastiprināti strādāt pie uzdevuma U12. 2 *Nodot konkrētu pašvaldības funkciju izpildi privātajam sektoram valsts un privātās partnerības projektu ietvaros* īstenošanas, kas ļautu realizēt pilsētai un tās klientiem (iedzīvotājiem, uzņēmējiem un viesiem) vērienīgus projektus tādās jomās kā infrastruktūra, transports, ūdenssaimniecība, apgaismojums, skolas, slimnīcas, sabiedriskās administrācijas ēkas u. c.

Nozaru ekspertu viedokļi:

P. Strautiņš, Mg. pol., MBA, AS „Hansabanka” vadošais sociālekonomikas eksperts: *PPP būs sekmīga tad, ja sabiedriskā un privātā sektora spēlētāju stiprās puses viena otru papildinās, kas izriet no to ekonomisko stimulu, organizāciju kultūras un kompetences atšķirībām.*

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālpānotāju asociācijas valdes loceklis: *Reālā virzība uz M12 mērķa īstenošanu ir ļoti apgrūtināta, jo tam pagaidām traucē nepietiekoši*

sakārtotā Latvijas likumdošana šajā jomā, praktiski neesošā prakse PPP projektu īstenošanā Latvijā, kā arī nemitīgās bažas par korupcijas risku, nepamatotu pārmaksāšanu vai kvalitātes zudumu, uzticot kādus pakalpojumus jeb projektus privātajiem partneriem.

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Rīcības plāns Latvijas valsts un privātās partnerības veicināšanas pamatnostādņu īstenošanai 2005.–2009. gadā
- Latvijas valsts un privātās partnerības veicināšanas pamatnostādnes
- Koncesiju (privāta kapitāla piesaiste valsts funkciju veikšanai) veicināšanas koncepcija

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	
1. 3. 1. 5.	Vietējo nodarbinātības veicināšanas pasākumu plānu ieviešanas atbalsts.
1. 5. 2. 2. 3.	Atbalsts NVO un pašvaldībām kapacitātes stiprināšanā ES struktūrfondu finansēto pasākumu ieviešanā.

M13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta

Mērķis ir nodrošināt rīdziniekiem efektīvu, vieglu un ērtu pārvietošanos Rīgā, kā arī palielināt to pasažieru īpatsvaru, kuri pārvietojas ar sabiedriskā transporta līdzekļiem.

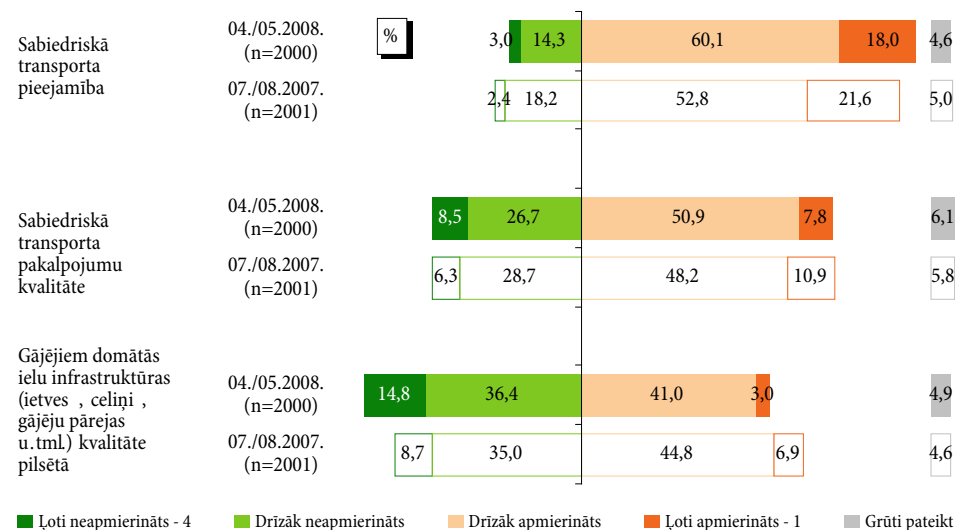
Rīgā kā Eiropas mēroga metropolē ir liels reģistrēto automašīnu skaits. Tā kā liela daļa iedzīvotāju uzskata, ka ērtāk un izdevīgāk uz darbavietām ir braukt ar savu automašīnu, nevis ar sabiedrisko transportu, no rītiem un pēcpusdienās, pēc darbadienas beigām, uz atsevišķām ielām un tiltiem rodas sastrēgumi, kuru rezultātā tiek kavēta arī sabiedriskā transporta satiksme. Par ātrāko sabiedriskā transporta pārvietošanās līdzekli var uzskatīt tramvaju, jo to vismazāk ietekmē sastrēgumi uz ielām un tiltiem. Pēdējo gadu laikā kā satiksmes dalībnieki uz ielām arvien biežāk ir pamanāmi motociklisti un ritenbraucēji. Lai arī ar šiem transportlīdzekļiem galamērķi var sasniegt ātrāk, to vadītājiem ir jābūt īpaši uzmanīgiem, jo risks iekļūt satiksmes negadījumā ir salīdzinoši augstāks, nekā braucot ar automašīnu vai sabiedrisko transportu.

Ikdienā iedzīvotājiem, pārvietojoties pa Rīgu, ir pieejami:

- 20 trolejbusu maršruti;
- 11 tramvaju maršruti;
- 52 autobusu maršruti pamata maršrutu tīklā, kā arī 38 autobusi ārpus pamata maršrutu tīkla.

2008. gadā tika veikta iedzīvotāju aptauja par ērtu un sasniedzamu pilsētu, kurā respondentiem tika uzdoti jautājumi par viņu apmierinātību ar sabiedriskā transporta kvalitāti un to pieejamību. 78,1% aptaujāto respondentu atzina, ka ir apmierināti ar sabiedriskā transporta pieejamību, savukārt neapmierināto bija 17,3%. Kopumā apmierinātība ar sabiedriskā transporta pieejamību 2008. gadā salīdzinājumā ar 2007. gadu ir augusi, arī apmierinātība ar sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitāti ir augusi – 2007. gadā 59,1% aptaujāto atbildēja, ka ir apmierināti, savukārt 2008. gadā to bija 58,7%. Savukārt ar gājējiem domāto ielu infrastruktūras kvalitāti apmierināto iedzīvotāju skaits ir samazinājies, ja 2007. gadā 51,7% bija apmierināti ar ielu kvalitāti, tad 2008. gadā šis rādītājs ir samazinājies līdz 44% (13. 1. attēls).

13.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar sabiedriskā transporta pieejamību un pakalpojumu kvalitāti un gājējiem domātās ielu infrastruktūras kvalitāti

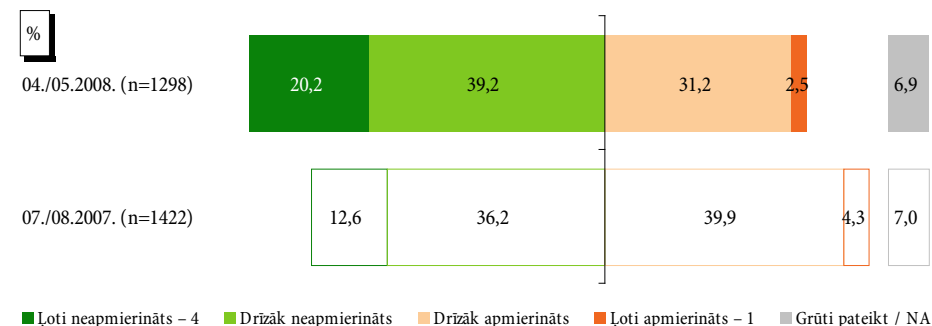

Bāze : visi respondenti

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

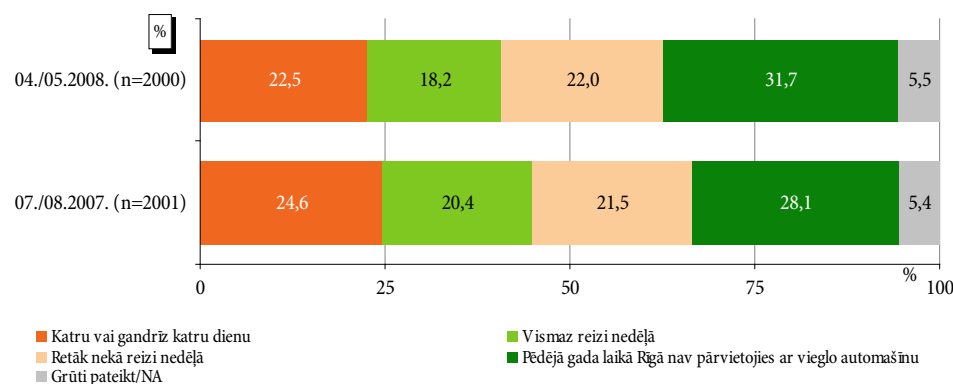
Ar transportam domāto ielu kvalitāti iedzīvotāju apmierinātība salīdzinājumā ar 2007. gadu ir samazinājusies, ja 2007. gadā apmierināti bija 44,2% no aptaujātajiem respondentiem, tad 2008. gadā to bija 33,7% (13. 2. attēls).

13.2. attēls Apmierinātība ar transportam domāto ielu infrastruktūru

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

13.3. attēls Vidēji cik bieži iedzīvotāji Rīgā pārvietojas ar automašīnām

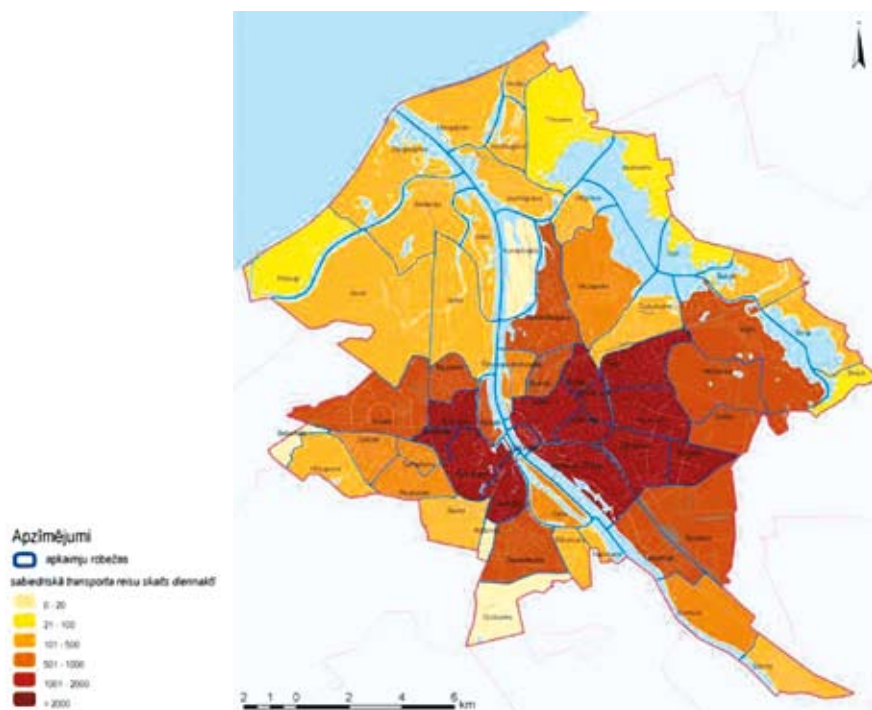

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Salīdzinot 2007. un 2008. gada veiktās aptaujas rezultātus par iedzīvotāju pārvietošanās biežumu ar automašīnām, redzams, ka būtiskas izmaiņas nav notikušas. Par 2,1% ir samazinājies to iedzīvotāju skaits, kuri ikdienā pārvietojas ar automašīnu, bet palielinājies to aptaujāto skaits (no 28,1% uz 31,7%), kuri pedēdā gada laikā nav pārvietojušies ar vieglo auto. (13. 3. attēls)

Savukārt 2007. gadā veiktās starptautiskās iedzīvotāju aptaujas 75 Eiropas valstīs¹⁷, iegūtie dati par Rīgu liecina, ka iedzīvotāju apmierinātība ar sabiedriskā transporta pieejamību un pakalpojuma kvalitāti ir apmierinoša.

13.4. attēls Apkaimju nodrošinājums ar sabiedrisko transportu

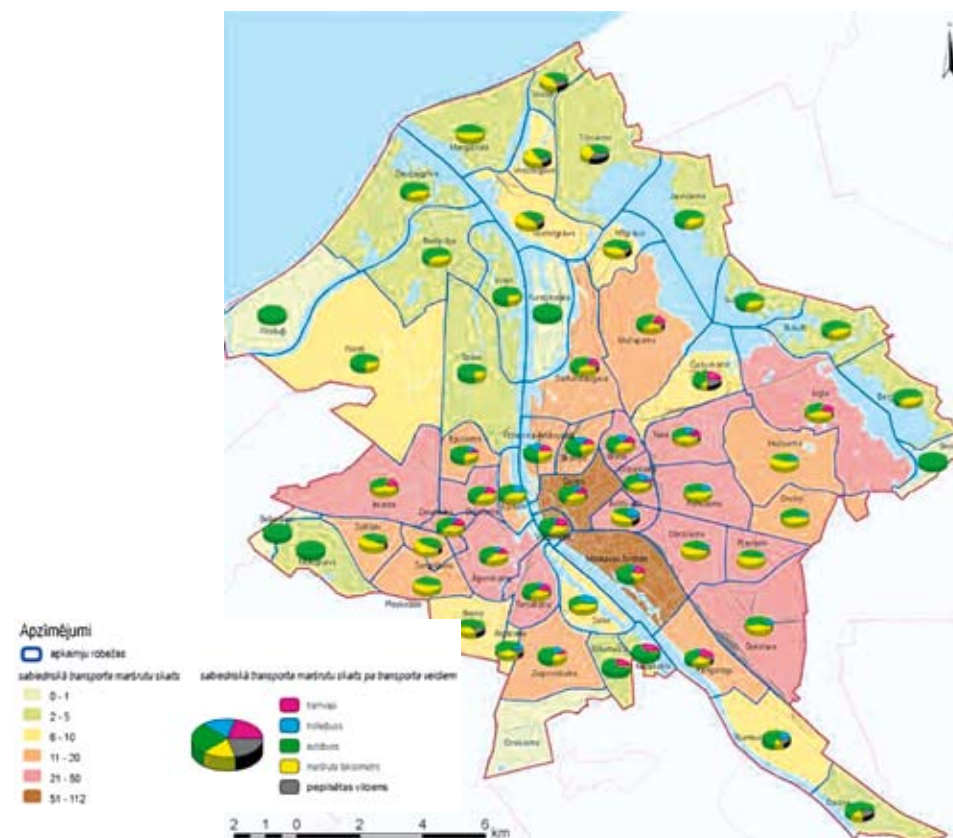

Avots: SIA „METRUM” pētījums „APKAIMJU EKONOMISKI – ĢEOGRĀFISKAIS APRAKSTS”, Rīga 2007

¹⁷ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

Pēc ekspertu vērtējuma apkaimju griezumā vislabākā pieejamība sabiedriskajam transportam ir Vecrīgā un Rīgas centrā, savukārt, vērtējot ielu kvalitāti, visaugstākos novērtējumus ir saņēmušas tādas apkaimes kā Maskavas forštate, Avotu iela, Giziņkalns, Purvciems un Brasa. Bukultu, Beberbeķu, Mūkupurva, Jaunciema un Kundziņsalas apkaimēs ekspertu vērtējums par sabiedriskā transporta pieejamību ir viszemākais. Zemu novērtējumu ielu kvalitātes ziņā ir saņēmušas Rumbulas un Salas apkaimes, pārējās apkaimēs ielu kvalitāte tika atzīta par vidēji labu (13. 4. un 13. 5. attēls).

13.5. attēls Sabiedriskā transporta maršruti un veidi

Avots: SIA „METRUM” pētījums „APKAIMJU EKONOMISKI – ĢEOGRĀFISKAIS APRAKSTS”, Rīga 2007

Lai arī pēdējo gadu laikā lielāka nozīme tiek pievērsta veloceļu izveidei un to pilnveidošanai, eksperimentu vērtējums šī pakalpojuma jomā ir vienlīdz zems visās apkaimēs.

Mērķa sasniegšanai tika izvirzīti septiņi uzdevumi un visos tika veiktas darbības pārskata periodā.

UI3.1. Attīstīt intelīģento satiksmes vadības sistēmu

Uzdevuma ietvaros 2006. un 2007. gadā, lai uzlabotu satiksmes kvalitāti, tika uzstādīti 33 un rekonstruēti 88 pilsētas luksofori. Tiek izstrādāts intermodālā satiksmes mezgla detālpārskats.

UI3.2. Optimizēt un attīstīt pilsētas transporta infrastruktūru

2006. gadā uzdevuma ietvaros tika veikti ielu rekonstrukcijas darbi 16 ielu posmos. Tika izbūvēts Dzelzavas ielas pagarinājums posmā no Lielvārdes ielas līdz Ulbrokas ielai, kā arī Ē. Valtera ielas turpinājums. Priekšpilsētās veica iekškvartālu teritoriju, piebraucamo ceļu un trotuāru asfaltbetona seguma remontus. 2006. gadā tika pabeigta Dienvidu tilta pār Daugavu pirmās kārtas būvniecības tilta laidumu metāla konstrukciju uzbūvēšana, ~50% apmērā veikta estrādes pāri Krasta un Maskavas ielām balstu un laidumu betonēšana, izbūvētas inženierkomunikācijas Daugavas kreisajā un labajā krastā, kā arī izbūvēts un pieņemts ekspluatācijā Dienvidu tilta apbraucamā ceļa etaps. 2007. gadā veikti tiltu un pārvadu rekonstrukcijas darbi, tilta pār Pilsētas kanālu Maskavas ielā renovācija un Akmens tilta labā krasta satiksmes pārvada renovācija. ~87% apmērā tika veikta Dienvidu tilta dzelzsbetona plātnes un sānu brusu betonēšana, pabeigta tilta vanšu montāža un nospriegošana, ~93% apmērā veikta estakādes pāri Krasta un Maskavas ielām betonēšana, estakādē Nr. 4 daļēji ieklāta hidroizolācija un asfalta segums, izbūvēts un pieņemts ekspluatācijā apbraucamā ceļa 3. un 4. etaps. Notikusi viena krustojuma pārbūve, divi tiltu un pārvadu rekonstrukcijas darbi, saremontēts asfaltbetona segums 10941 m² platībā un veikts 21 ielas rekonstrukcijas darbs. Notiek satiksmes infrastruktūras plūsmu modelēšana Krasta ielas rajonā, Skanstes ielas rajonā, kā arī Hanzas ielas šķērsojumā. Notiek priekšprojekta „13. janvāra, Marijas un Satekles ielu satiksmes sistēmas un ielu tīkla infrastruktūras attīstība”, izstrāde. Tiek pētīta sabiedriskā transporta sistēmas un Park&Ride autostāvvietu sasaiste, atbilstoši Rīgā iebraucošajam autotransporta skaitam, kā arī notiek izpēte sabiedriskā transporta sasaistei ar lidostu „Rīga”, ir izvirzīti priekšlikumi lidostas „Rīga” savienošanai ar dzelzceļu un iespējamo dzelzceļa apvedceļu caur Mārupes un Olaines pagastiem (ieskaitot „Rail Baltica” trasi), ekonomisko un tiesisko seku izvērtējums.

No Rīgas pilsētas līdzekļiem tiek segti izdevumi, kas saistīti ar satiksmes organizāciju, valsts centrālo institūciju, ārvalstu delegāciju uzņemšanas laikā u. c.

UI3.3. Pielāgot ceļu infrastruktūru un sabiedrisko transportu cilvēkiem ar kustību traucējumiem un pārvietošanās grūtībām

Domājot par personām, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās un kuras nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu, Rīgas pašvaldībā tika nodrošināta samaksa par transporta pakalpojumiem un pašvaldība apmaksāja transporta izdevumus 2006. gadā – 2520, 2007. gadā – 2566 personām ar apgrūtinātu pārvietošanos. Kā arī tika iepirkti autobusi un troļļbusi ar zemo grīdu.

UI3.4. Veidot un attīstīt velotransporta infrastruktūru

Lai uzlabotu riteņbraucēju drošību, tika izstrādāts tehniskais projekts veloceļam „Mežaparks – Vecāķi” un uzsākta veloceļa „Centrs – Bergi” tehniskā projekta korekcija un pārskatīšana. Tika izbūvēts arī veloceļš „Centrs – Mežaparks” – 6,7 km garumā, kā arī septiņas no deviņām „Zaļā veloceļa” ielu šķērsojumu vietām.

UI3.5. Akcentēt sabiedriskā transporta prioritāti pilsētas kopējā transporta sistēmā

Uzdevuma ietvaros tika izstrādāta koncepcijas par sabiedriskā transporta joslu attīstību pilsētā 1. versija. 2007. gadā tika izveidotas sabiedriskā transporta joslas 10 ielu posmos: Merķeļa ielā, Kalpaka bulvārī, 13. janvāra, Slokas, Stabu, Turgeņeva u. c. ielās. Tika noteikti arī ierobežojumi automašīnu kustībai pa tramvaja sliežu ceļiem 4 ielu posmos un sabiedriskajam transportam tika atviegloti braukšanas noteikumi Avotu ielā no Lāčplēša līdz Lienes ielai braukšanai virzienā no centra, Bauskas ielā, posmā no Viesītes līdz Stērstu ielai un A. Deglava ielā posmā no Tallinas ielas līdz Lienes ielai.

UI3.6. Pilnveidot braukšanas politiku un satiksmes drošību

Uzdevuma ietvaros notiek Daugavas kreisā krasta transporta plūsmu izpēte, sabiedriskā transporta apkalpes, automobilizācijas līmeņa un ceļu satiksmes negadījumu esošās situācijas izpēte.

Institūcijas, kas galvenokārt veica aktivitātes mērķa ietvaros pārskata periodā, bija RD Satiksmes departaments, RP SIA Rīgas satiksme, RD Pilsētas attīstības departaments, Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija Rīgas rajona izpilddirekcijas un RD Labklājības departaments.

Kopsavilkums:

- Lai Rīga kļūtu par ērtu un sasniedzamu pilsētu, būtiski ir atrisināt samilzušās satiksmes problēmas un veikt nepieciešamos uzlabojumus. Kā lielāko problēmu šajā sfērā aptaujātie respondenti norāda sastrēgumus uz tiltiem un ielām, lai tos sama-

zinātu ir veikti vairāki rekonstrukcijas un būvniecības darbi, piemēram, Dienvidu tilta būvniecība, kura nodošana ekspluatācijā, ievērojami atvieglos satiksmi pār Akmens un Vanšu tiltu, kā rezultātā tiks samazināti sastrēgumi, netiks kavēta satiksme un galamērķis būs sasniedzams ātrāk un daļēji tiks atslogots pilsētas centrs.

- Neskatoties uz jau veiktajām aktivitātēm, lai uzlabotu pārvietošanos pilsētā, iestājami vēl daudzi projekti, jo šī nozare ir kapitālietilpīga. Turklāt nepieciešami ir kompleksi risinājumi, kas ietver gan esošo ielu kvalitātes uzlabojumus, gan pilsētas apvedceļa izveidi, kas sastāv no Dienvidu tilta, Ziemeļu transporta koridora, Rietumu un Austrumu maģistrālēm, kā arī Rīgas attīstības plānos paredzēto Park&Ride (Novieto un Brauc) sistēmas izveidi, sabiedriskā transporta kvalitātes un pieejamības uzlabošanu un arī iedzīvotāju pārvietošanās kultūras maiņu.
- Lai padarītu ērtāku pārvietošanos sabiedriskajā transportā, pakāpeniski vecie trolejbusi tiek nomainīti uz jauniem, kuros ir kondicionieri un zemās grīdas, kas atvieglo pārvietošanos cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kā arī personām ar bērnu ratiņiem (iepirkti 85 trolejbusi ar zemo grīdu).
- Darbinieku trūkuma dēļ tramvajos un trolejbusos ievietoti kompostieri un palielināts kontrolieru skaits.
- Kā liecina aptaujas dati, neraugoties uz to, ka sabiedriskā transporta biļešu cenas ir palielinātas, 2008. gadā pasažieru skaits ir pieaudzis, arī apmierinātība ar sabiedriskā transporta sniegtajiem pakalpojumiem un to pieejamību ir paaugstinājusies.
- Izbūvēts veloceļiņš „Centrs – Mežaparks” – 6,7 km, kā arī septiņas no deviņām „Zaļā veloceļiņa” ielu šķērsojumu vietām. Tomēr nākotnē vēl lielāka uzmanība būtu jāpievērš gājējiem domāto ielu infrastruktūras uzlabošanai un veloceļiņu izbūvei, jo 2008. gada pavasara aptaujas dati liecina, ka iedzīvotāju apmierinātība ar veloceļiņiem, ietvēm un gājēju pārejām ir samazinājusies.
- 2566 personām ar apgrūtinātu pārvietošanos tika apmaksāti transporta izdevumi.
- Uzsākta Park&Ride (Novieto un Brauc) sistēmas izveide.
- Lai iedzīvotāji vairāk pārvietotos ar sabiedrisko transportu, to vajadzētu vairāk attīstīt un pilnveidot, lai sabiedrībai tas būtu patīkamāks, jo esošajā situācijā iedzīvotāji vēl joprojām sabiedriskā transporta vietā izvēlas automašīnas.

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreislāpņa kustība” koordinators, ekonomikas students: *Ātri sasniedzamus rezultātus pilsētas sasniedzamības un dzīvīguma pilnveidē dos velosipēdu satiksmes atbalsts – velojoslu izbūve, atbrīvojot izvēlēto ielu malas no automašīnām, kā arī partnerība ar uzņēmumiem vai pašvaldības zemes nodošana, lai radītu drošas velonovietnes, kuras iedzīvotāji varētu izmantot par brīvu.*

O. Nikodemus, Dr. geogr., LU profesors: *Neskatoties uz sabiedrības relatīvi negatīvo viedokli par pašvaldības aktivitātēm minētā mērķa sasniegšanā, kopumā pārskata periodā pilsēta ir ieguldījusi daudz darba satiksmes infrastruktūras attīstībā. Tani pašā laikā pašvaldība nepietiekoši darījusi sabiedriskā transporta kustības uzlabošanā, „novieto” un „brauc” stāvlaukumu izbūvēšanā, kā arī autotransporta stāvvietu izmantošanā satiksmes plūsmas regulēšanā.*

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālpilnvarotāju asociācijas valdes loceklis: *Pilsētas transporta sistēmai ir nemitīgi jāseko līdzi iedzīvotāju pārvietošanās paradumiem un jāveic tajā uzlabojumi.*

Analizējot M13 mērķim pakārtotos uzdevumus, jāsecina, ka pašvaldība ir veikusi konkrētas darbības katrā no šiem uzdevumiem, lai gan, apzinoties reālo situāciju pilsētā ar transporta infrastruktūras kvalitāti un arvien pieaugošo automašīnu skaitu, šo konkrēto rīcību skaitam un apjomam būtu bijis jābūt vēl lielākam. To gan objektīvi ierobežo pašvaldības budžeta iespējas, tāpēc iedzīvotājiem nākas rast savus individuālos risinājumus, lai, izmainot savus ierastos pārvietošanās paradumus, nepasliktinātos viņiem nepieciešamo galapunktu sasniedzamība.

Perspektīvā noteikti ir nepieciešams lielāku vērību pievērst arī citu M13 mērķa uzdevumu īstenošanai – jo īpaši attīstot inteligento satiksmes vadības sistēmu, veidojot Parke&Ride transporta iespējas un attīstot velotransporta infrastruktūru (galvenokārt pilsētas centrālajā daļā), kā arī turpinot ceļu infrastruktūras pilnveidošanu atbilstoši Rīgas teritorijas plānojumā noteiktajam.

13.1. tabula Strātēģiskā mērķa „Ērti un ātri sasniedzama pilsēta” rādītāji

RPIAS	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju vērtējums par sabiedriskā transporta pieejamību					
	74%	78%	↑	Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par gājēju infrastruktūras (ielas, pārejas utt.) kvalitāti pilsētā					
	52%	44%	↓	Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitāti					
	59%	59%	→	Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Tendence	↑	↓	↑	↓	→
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Ceļu satiksmes drošības programma 2007.–2013. gadam
- Transporta attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam
- Sabiedriskā transporta attīstības pamatnostādnes 2005.–2014. gadam

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	
3.2.1.2.	Tranzīta maršrutu sakārtošana pilsētu teritorijās.
3.2.1.3.2.	Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā.
3.3.1.5.	Pilsētu infrastruktūras uzlabojumi sasaistei ar TEN-T.
3.4.2.1.2	Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība.

M14 Tīra un zaļa pilsētvide

Vides kvalitāte tiešā veidā ietekmē cilvēka veselību, darba spējas un labklājību, tāpēc viens no pilsētas attīstības pamatmērķiem ir veselīga pilsētvide. Šī mērķa īstenošanā ietilpst dabas vērtību saglabāšana, kā arī degradētās vides atjaunošana un pilnveidošana.

Pilsētai strauji attīstoties, neizbēgami pieaug negatīvā ietekme uz vidi. Vides kvalitāti pilsētā nosaka dabas un apstādījumu teritoriju un urbanizēto teritoriju proporcija. Šobrīd Rīgā dabas (sauszemes un virszemes ūdens), apstādījumu un apbūves ar apstādījumiem teritorijas apjoms ir 44,4% no pilsētas kopējās platības.

Eiropas Savienības prasībām atbilstošu vides rādītāju sasniegšana un uzturēšana gaisa, ūdens un radīto atkritumu jomā ir viens no galvenajiem pilsētas mērķiem. Būtiska loma ir arī gaisa kvalitātei pilsētā, kam vasaras mēnešos ir jāpievērš īpaša uzmanība. Tā kā strauji attīstās rekreācijas teritorijas pie ūdens, ir jāvelta pietiekama uzmanība ūdens tīrībai un kvalitātei. Aktuāls kļūst arī jautājums par trokšņu piesārņojumu.

Vides kvalitāte, aizsardzība un vides aizsardzības programmu izstrādāšana Rīgā ir RD Vides departamenta pārziņā. Pie RD Vides departamenta galvenajiem uzdevumiem ir

minami tādi kā dabas un apstādījumu teritoriju aizsardzība, gaisa un ūdeņu aizsardzība, atkritumu saimniecība, mežu apsaimniekošana, piesārņoto vietu attīrīšana, kā arī uzdevumi pilsētas apstādījumu jomā. Departaments veic dažādus uzdevumus arī ekonomikas un projektu realizācijas jomā. Vairākas jomas ir LR Vides ministrijas kompetencē, piemēram, dabas resursu nodokļa noteikšana. Daudzas jomas pārklājas un par tām ir atbildīga kā LR Vides ministrija, tā RD Vides departaments, piemēram, abas minētās iestādes veic ietekmes uz vidi novērtējumus.

2007. gadā un 2008. gadā veiktajās iedzīvotāju apmierinātības aptaujas parāda, ka par dažiem indikatoriem iedzīvotāju apmierinātības līmenis ir palielinājies, par dažiem – samazinājies. Ir samazinājies iedzīvotāju apmierinātības līmenis ar dzeramā ūdens kvalitāti (2007. gadā 65% iedzīvotāju bija apmierināti, bet 2008. gadā – 57,4%), kā arī ar pilsētas tīrību, gaisa kvalitāti, ar dabas vides daudzumu un kvalitāti (2007. gadā apmierināti bija 76,6% un neapmierināti 20,6%, tad 2008. gadā attiecīgi 69,3% un 28,5%) (14. 1. tabula).

Viskritiskāko attieksmi pret dabas vides daudzumu un kvalitāti, trokšņu līmeni, gaisa kvalitāti un dabas tīrību ir pauduši centra iedzīvotāji, jo pilsētas centrā šīs problēmas ir izjūtamas visasāk. Taču ūdens kvalitāti negatīvi vērtē visu Rīgas priekšpilsētu un rajonu iedzīvotāji.

Pēc aptaujāto ekspertu domām, atkritumu apsaimniekošana vislabāk vērtējama ir Zolitūdē, Imantā, Pļavniekos, Purvciemā, Ilģuciemā un Mežciemā, savukārt visnegatīvāk – Torņakalnā, Dārziņos un Kundziņsalā. Sašķīroto atkritumu daudzums patlaban ir svārstīgs. Tas skaidrojams ar to, ka atkritumu šķīrošanas iespējas vēl netiek piedāvātas visiem pilsētas iedzīvotājiem. 2006. gadā tika sašķīrotas 24 182 tonnas.

Īpaši aizsargājama dabas teritoriju un mikroliegumu īpatsvars Rīgā ir 16,55%. Pašvaldība arī turpmāk apņemas nepieļaut augstas kvalitātes dabas teritoriju sašaurināšanos un reaktivēt piesārņotās teritorijas.

Pašlaik gaisa monitoringu Rīgā nodrošina trīs valsts monitoringa tīkla stacijas, trīs pašvaldības monitoringa tīkla stacijas un divas monitoringa stacijas Rīgas brīvostas teritorijā. Tā kā pieaug automašīnu skaits pilsētā, gaisa kvalitāte pasliktinās un atsevišķās dienās pie noteiktiem laika apstākļiem pārsniedz pieļaujamo normu. Slāpekļa dioksīda koncentrācijai Brīvības ielā ir tendence pieaugt vidēji par 0,05% gadā, tāpēc ir jāveic dažādi pasākumi šī piesārņojuma samazināšanai. Aktuāla problēma ir arī putekļu piesārņojums pilsētā. Lai gan šim piesārņojumam ir tendence samazināties, tomēr ir jāturpina arī šī piesārņojuma samazināšanai veltītās darbības.

14.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar tīrību un vides kvalitāti Rīgā

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru”, 2008. gads

Izvirzītā mērķa ietvaros tika veiktas darbības 14 uzdevumos no 15, uzdevumā U14. 8 *Koordinēt preventīvos pasākumus neparedzēta piesārņojuma riska mazināšanai* netika veiktas aktivitātes pārskata periodā.

U14.1 *Nodrošinātu efektīvu pilsētas dabas un apstādījumu teritoriju apsaimniekošanu* Programmas „Pilsētas apstādījumu uzturēšana un jaunošana” ietvaros pārskata periodā tika veikti dažādi pasākumi. Tika stādīti jauni koki (60 koki 2006. gadā un 50 koki 2007.

gadā), tika veikta ielu stādījumu atjaunošana ar dižstādiem, veikta bīstamo un sieviešu klona paņēmu likvidēšana, jo daudziem cilvēkiem šis koks izraisa alerģiju. 2007. gadā tika izstrādāta „Rīgas pilsētas meliorācijas sistēmu attīstības koncepcija”. Dažādas aktivitātes tika veiktas arī priekšpilsētu izpildītajās – dabas pamatņu sakopšana, sadzīves atkritumu izvešana, zāles pļaušana, puķu dobjū ierīkošana u. c.

U14.2. *Veicināt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību*

Uzdevuma ietvaros 2006. gadā tika apstiprināts „Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plāns 2006.–2012. gadam”. Saskaņā ar šo plānu 2006. un 2007. gadā tika veikta sadzīves atkritumu dalītās vākšanas centru izveide, 2007. gadā – zaļo atkritumu kompostēšanas laukumu ierīkošana.

U14.3. *Nodrošināt slēgto izgāztuvju sanāciju un rekultivāciju*

2006. gadā izpildes ietvaros turpinājās darbi resursu piesaistei slēgto izgāztuvju sanācijas projektiem. Rīgā ir divas slēgtas, vides kvalitātes prasībām neatbilstošas, sadzīves atkritumu izgāztuves, kuras paredzēts rekultivēt 2009.–2010. gadā. Viena no tām ir izgāztuve „Kleisti”, otra – izgāztuve A. Deglava ielā.

U14.4. *Sakārtot bīstamo atkritumu uzglabāšanu, transportēšanu un noglabāšanu atbilstoši ES standartu prasībām*

Uzdevuma ietvaros 2006. gadā izstrādāts projekts par sadzīves bīstamo atkritumu nodošanas iespējām Rīgas pilsētā, piesaistīti līdzekļi no Rīgas Vides aizsardzības fonda. Ir izveidoti 5 sadzīves bīstamo atkritumu savākšanas punkti iedzīvotājiem pieejamās vietās. 2007. gadā tika turpināts iesāktais darbs pie šo punktu apkalpošanas.

U14.5. *Nodrošināt ūdens resursu aizsardzību un koordinēt piesārņoto ūdens objektu sanācijas pasākumus*

Pārskata periodā tika izgatavotas un uzstādītas brīdinājuma un aizlieguma zīmes Rīgas pilsētas kanālā un dabas liegumos. 2007. gadā tika veikta Māras diķa attīrīšana no dūņām un dūņu izvešana.

U14.6. *Nodrošināt gaisa kvalitātes uzlabošanu*

Lai nodrošinātu uzdevuma izpildi, tika realizēta 2004. gadā pieņemtā „Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes rīcības programma”, kuras viena no veiktajām aktivitātēm katru gadu ir Rīgas centra ielu un ietvju mitrā uzkopšana pavasara – rudens sezonā, lai samazinātu putekļu un cieta daļiņu koncentrāciju. 2006. gadā tika apstiprināta „Rīgas siltumapgādes attīstības koncepcija 2006.–2012”, kā ietvaros 2007. gadā tika pabeigta TEC-1 modernizācija, nodots ekspluatācijā Siltuma centra „Imanta” koģenerācijas energobloks.

U14.7. Labiekārtot rekreācijas teritorijas

Uzdevuma izpildes ietvaros gan 2006., gan 2007. gadā ir veikti labiekārtošanas darbi Ziedoņdārzā (plātņu celiņu remonts, parka soliņu, atkritumu urnu uzstādīšana), Kronvalda parkā, Vērmanes dārzā, Esplanādē, Kanālmalā, Viesturdārzā un citās Rīgas atpūtas vietās. Minētās darbības attiecas arī uz uzdevumu U5. 8 Kvalitatīvu atpūtas vietu izveide pilsētniekiem.

U14.9 Pilnveidot un uzturēt vides monitoringu un informācijas sistēmas

Esošo monitoringa tīkla 3 pašvaldības staciju darbība ir stabila un sniedz informāciju par gaisa kvalitāti pilsētas centrā un SIA „ManTess” darbības rajonā.

U14.10 Veicināt siltumenerģijas un elektroenerģijas racionālu izmantošanu

Lai īstenotu uzdevumu, tika veikta ēku siltināšana Rīgā. Atbilstoši Kioto protokolā noteiktajām likmēm, 2007. gadā ir uzsākts Rīgas pilsētas publisko ēku apgaismes sistēmas renovācijas projekts. Ir izstrādāti ekonomiskie aprēķini, lai nodrošinātu maksimāli efektīvāko projekta ieviešanas modeli.

U14.11 Samazināt trokšņu piesārņojuma ietekmi uz pilsētas iedzīvotāju veselību

Pārskata periodā tika veikti trokšņu mērījumi dažādās pilsētas vietās Rīgas trokšņu kartes izstrādei.

U14.12 Nodrošināt pilsētas iedzīvotājus ar ES standartiem atbilstošu dzeramo ūdeni

Lai nodrošinātu ūdens attīrīšanas kompleksa „Daugava” drošību un ES standartiem atbilstošu ūdens sagatavošanu, ir veikta visaptveroša stacijas modernizācija.

U14.13 Nodrošināt piesārņoto objektu sanāciju un koordinēt to rekultivācijas pasākumus

2007. gadā uzdevuma ietvaros veikta Rumbulas lidostas teritorijas sanācija.

U14.14 Saglabāt bioloģisko daudzveidību Rīgā

Uzdevuma ietvaros 2006. gadā tika veikta Rīgas dižkoku kopšana un uzraudzība.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izpildes rādītāji liecina, ka dzīvokļu un komunālajai saimniecībai un vides aizsardzībai 2006. gadā kopā izlietoti 60,6 miljoni latu. Sākot ar 2007. gadu, izdevumus vides aizsardzībai izdala atsevišķi. 2007. gadā vides aizsardzībai tika izlietots 2,1 milj. Ls.

Pie struktūrvienībām, kas pārskata periodā piedalījās šī mērķa realizācijā, jāmin RD Vides departaments, Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija, Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija, Rīgas Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija, Rīgas Centra rajona izpilddirekcija, Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija,

Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas dārzi un parki”, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas meža aģentūra”¹⁸, Rīgas pašvaldības aģentūra „Enerģētikas aģentūra”, RD Pilsētas attīstības departaments un Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas mājoklis”.

Kopsavilkums:

- Pārskata periodā nozīmīgākie veiktie pasākumi vides jomā Rīgā bija:
 - „Rīgas pilsētas meliorācijas sistēmu attīstības koncepcijas” izstrāde.
 - „Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plāna 2006.–2012. gadam” apstiprināšana.
 - 5 sadzīves bīstamo atkritumu savākšanas punktu izveide.
 - „Rīgas siltumapgādes attīstības koncepcijas 2006.–2012” apstiprināšana.
- Mērķi raksturojošie rādītāji, diemžēl, liecina par pretējām attīstības tendencēm salīdzinājumā ar plānoto attīstību, tāpēc vēl aktīvāk ir jāturpina iesāktās darbības.
- Diemžēl, uzdevumā U14. 8 Koordinēt preventīvos pasākumus neparedzēta piesārņojuma riska mazināšanai netika veiktas nekādas aktivitātes, lai gan šis uzdevums ir ļoti būtisks pilsētai.

Nozaru ekspertu viedokļi:

O. Nikodemus, Dr. geogr., LU profesors: *Var uzskatīt, ka Rīgas pilsētā nav atbilstoši pilsētas Vides stratēģijai izveidota monitoringa sistēma, jo darbojas tikai gaisa kvalitātes monitorings. 2007. gadā nav veikta Rumbulas lidostas teritorijas sanācija, bet gan turpinās darbs pie gruntsūdeņu sanācijas un pie esošajiem sanācijas tempiem tas var turpināties nākošos desmit – divdesmit gadus.*

A. Kublačovs, Mg. geogr., Latvijas Teritoriālpilnvarotāju asociācijas valdes loceklis: *Objektīvi vērtējot, var saprast, ka absolūta šī mērķa sasniegšana nav iespējama, jo tādā gadījumā nebūtu iespējams īstenot lielu daļu citu RIAS mērķu un apšaubāma būtu Rīgas kā lielpilsētas pastāvēšana vispār. Tāpēc svarīgi ir rast racionālu līdzsvaru starp pašvaldības darbu pie dažādo RIAS mērķu īstenošanas, tai skaitā pie tīras un zaļas pilsētvides veidošanas, kas bagātinātu kopējo pilsētas telpu, uzlabotu tās pievilcību un sekmētu (nevis bremzētu)*

¹⁸ Veicot pašvaldības aģentūras „Rīgas meža aģentūra” un pašvaldības kapitālsabiedrību institucionālo salīdzinājumu, tika konstatētas problēmas, kas apgrūtina pašvaldības aģentūras „Rīgas meža aģentūra” darbību, tādēļ tika meklēts risinājums un 2008. gada 8. janvārī tika nodibināta kapitālsabiedrība SIA „Rīgas meži”, ieguldot tās pamatkapitālā Rīgas pašvaldībai piederošos mežus.

citū mērķu īstenošanu. Tādējādi, iespējams, lietderīgāk ir pilsētā saglabāt nevis ļoti plašas un nesakārtotas dabas teritorijas, bet gan procentuāli atļauties samazināt dabas teritoriju īpatsvaru, uzlabojot atlikušo dabas teritoriju kvalitāti un to publisko pieejamību.

14.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Tīra un zaļa pilsētvide” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju viedoklis par pilsētas tīrību									
				64,9%	60,6%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienota socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par kanalizācijas pieejamību mājvietā (vai mājoklis pieslēgts centrālajai notekūdeņu sistēmai)									
				84,1%	82,8%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienota socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par trokšņu līmeni mikrorajonā nakti									
				67,5%	70,5%	↑		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienota socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par trokšņu līmeni mikrorajonā dienā									
				68,8%	67,9%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienota socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par gaisa kvalitāti mikrorajonā									
				67,6%	63,8%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienota socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par dzeramā ūdens kvalitāti dzīvesvietā									
				65,0%	57,4%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienota socioloģiskā aptauja
Iedzīvotāju viedoklis par dabas vides daudzumu un kvalitāti									
				76,6%	69,3%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienota socioloģiskā aptauja
Gaisa kvalitāte pilsētā: Reižu skaits, kad tiek pārsniegta direktīvā pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM10									
	139	96*	167	146		↓	↑	Nepārsniedz	RD VD
Līdzsvarota zemes lietošana pilsētā: Aizsargājamo dabas teritoriju īpatsvars (%); 5 dabas liegumi un Piejūras dabas parks)									
	6,07	6,07	6,07	6,07		→	→	Saglabājas	RD VD

Sašķīroto atkritumu daudzums (tūkst. t.)									
	26 540	28 447	24 182			↓	↓	Palielinās	RD VD

* Mērījumu aparāti nestrādāja pilnu gadu

Tendence	↑	↓	↑	↓	→
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.–2015. gadam
- Programma par stacionāro aizsardzības būvju celtniecību bīstamo vielu ierobežošanai Daugavā 2008.–2012. gadam
- Emisijas kvotu sadales plāns 2008.–2012. gadam
- Piejūras reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plāns 2007.–2013. gadam
- Atjaunojamo energoresursu izmantošanas pamatnostādnes 2006.–2013. gadam
- Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2006.–2012. gadam
- Klimata pārmaiņu samazināšanas programma 2005.–2010. gadam
- Noturīgo organisko piesārņotāju samazināšanas nacionālais plāns 2005.–2020. gadam
- Stratēģija sadarbībai militārajā-vides aizsardzības jomā Baltijas jūras reģionā
- Rīcības programma prioritāro zivju ūdeņu un peldūdeņu piesārņojuma samazināšanai un kvalitātes nodrošināšanai
- Rīcības programma valsts kopējo emisiju gaisā samazināšanai
- Nacionālais gatavības plāns naftas piesārņojuma gadījumiem jūrā
- Nacionālais vides politikas plāns 2004.–2008. gadam
- Radioaktīvo atkritumu glabāšanas koncepcija
- Rīcības programma komunālo notekūdeņu un bīstamo vielu radītā virszemes ūdeņu piesārņojuma samazināšanai
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes
- Par ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām KIOTO protokolā paredzēto kopīgi īstenojamo projektu realizācijas koncepciju (2002 -2012) (B2 variants)
- Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007.– 2016. gadam
- Latvāņu izplatības ierobežošanas programma 2006.–2012. gadam
- Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes
- Koncepcija par rīcības variantiem emisijas kvotu sadalei 2008.–2012. gada periodā
- Pierīgas reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plāns 2007.–2013. gadam
- Nacionālā daudzfunkcionālā ciklotrona centra izveidošanas koncepcija

- Konceptija par Latvijas dalību starptautiskajā emisiju tirdzniecībā
- Ženēvas konvencijas par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos pamatnostādnes 2004.–2010. gadam
- Konceptija par dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktu savākšanu, pārstrādi un iznīcināšanu (C variants)

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	EK iniciatīvas	EK programmas
3.4.1.1. Īdēnsaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000.	Starpreģionu sadarbības programmas INTERREG IVC 1. prioritāte "Vides un risku novēršana". Programmas URBACT II 2. prioritātes "Pievilcīgās un sociāli vienkāršas pilsētas" 3. aktivitāte "Vides problēmas".	Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas 1. prioritāte "Droša un veselīga vide" (atbalsta virzieni: 1. Vides izpratne un kompetence; 2. Ilglaicīgas telpiskās plānošana un vides pārvaldība atbalsts). Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas 3. prioritāte "Baltijas jūras kā kopējā resursa pārvaldība". Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2. prioritātes "Kopēja izaicinājumi" aktivitāte 2.1. "Kopīgās darbības, kas vērstas uz apkārtējās vides un dabas resursu aizsardzību".
3.4.1.2.2 Antropogēno slodžu samazināšana, izglītojošas un informatīvas infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās.		
3.4.1.3. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas ex situ un vides izglītības infrastruktūras izveide.		
3.4.1.4. Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija.		
3.4.1.5.2. Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai.		
3.5.1.1. Īdēnsaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000.		
3.5.1.2.1. Normatīvo aktu prasībām neatbilstošu izgāztuvju reaktivācija.		
3.5.1.2.2. Reģionālo atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība.		
3.5.1.2.3. Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība.		
3.5.2.1. Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai.		
3.5.2.2. Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība.		

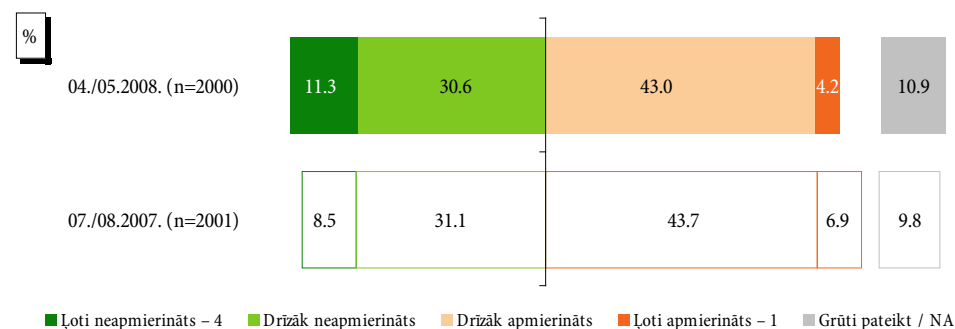
M15 Droša pilsētvide

Mērķis ir nodrošināt drošu pilsētvidi, kas ietver dažādus aspektus – drošību uz ielām (gājējiem, velosipēdistiem, autobraucējiem) un sabiedrisko drošību (darba vide, kriminogēnā situācija u. c.). Pašvaldības uzdevumos ietilpst arī uzdevums veikt profilaktiskus pasākumus sabiedriskās drošības nodrošināšanai pilsētā.

Droša pilsētvide ir integrāls jēdziens, ko lielā mērā ietekmē sabiedrības apmierinātība ar dzīvi, tās bagātības/nabadzības līmenis, izglītība, kultūra u. c. Būtiska ir arī valsts un pašvaldības loma. Tās var cinīties ar sekām vai vērst uzmanību uz preventīviem pasākumiem gan lokālā, gan starptautiskā mērogā. Par drošību pilsētā rūpējas gan pašvaldības institūcijas, gan valsts institūcijas (valsts policija, drošības policija, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests u. c.), kā arī starptautiskas organizācijas, kā, piemēram, NATO u. c.

2007. un 2008. gadā veiktās iedzīvotāju aptaujas parāda, ka ir samazinājies respondentu apmierinātības līmenis ar personisko (un mājokļa) drošību Rīgā no 50,6% 2007. gadā līdz 47,2% 2008. gadā (15. 1. attēls). 2007. gadā neapmierināto bija 39,6 %, 2008. gadā jau 41,9%.

15.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar personisko drošību Rīgā

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Līdzīgi arī 2007. gadā veiktajā starptautiskajā iedzīvotāju aptaujā 75 Eiropas valstīs¹⁹ rezultāti par Rīgu liecina, ka ~70% jūtas droši un attiecīgi, ~30% iedzīvotāju nejūtas droši pilsētā.

Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikators par pilsētvides drošību pa apkaimēm kopumā veido 2,55 punktus²⁰. Visapmierinātākie iedzīvotāji ar drošību apkaimē ir no Mangaļsalas, Sarkandaugavas, Zolitūdes, Mūkupurva, Bierīniem, Vecdaugavas, Šķīrotavas, Zasulauka un Dārziņiem (1,46–2,29 punkti). Savukārt visneapmierinātākie iedzīvotāji ar pilsētvides drošību ir no Ķīpsalas, Bolderājas, Maskavas forštates, Skanstes, Avotu ielas, Mīlgrāvja un Dārziņiem (3,41–2,94 punkti).

Aptaujātie eksperti uzskata, ka visaugstākais drošības līmenis ir tādās apkaimēs kā Centrs, Purvciems, Mežciems, Skanste, Brasa, Kleisti, Vecpilsēta, Dārziems, Avotu iela un Ķengarags. Savukārt par visnedrošākajām atzītas Beberbeķu, Mūkupurva, Salas, Ozolciema, Bišumuižas, Katlakalna, Sužu un Pleskodāles apkaimes.

2006. gadā Rīgas pilsētā noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem bija 357, kas ir lielākais rādītājs Latvijas pilsētās. Ar to arī skaidrojams salīdzinoši zems apmierināto iedzīvotāju īpatsvars personiskās un mājokļa drošības jautājumā. Ceļu satiksmes negadījumu skaits pilsētas robežās 2007. gadā bija 17848. Ceļu satiksmes negadījumos ievainoto skaits pieaug un 2007. gadā tas bija jau bija 2331 (2006. gadā – 2123). Savukārt ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo skaits 2006. un 2007. gadā bija 70.

Mērķa ietvaros ir izvirzīti 10 uzdevumi, 2006. un 2007. gadā tika veiktas aktivitātes visu uzdevumu ietvaros.

U15.1 Veicināt cilvēku drošību pilsētā

Uzdevuma ietvaros 2006. un 2007. gadā pilsētā tika nodrošināts ikdienas dežūrdaļu un patruļu darbs, kā arī tika attīstīta Pilsētas videonovērošanas sistēma (2007. gadā tika uzstādītas 7 videonovērošanas iekārtas). Tika organizētas specifiskas apmācības programmas apsargu, policijas un probācijas iestāžu darbiniekiem darbā ar riska grupas bērniem, ģimenēm, likuma pārkāpējiem, klubu apmeklētājiem u. c.

U15.2 Veicināt braukšanas drošību pilsētā

Pārskata periodā pilsētā tika nodrošināta automašīnu apstāšanās/stāvēšanas noteikumu ievērošanas kontrole un ilgstoši atstāto automašīnu evakuācija (2006. gadā pārkāpumu

¹⁹ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

²⁰ vērtējumu vidējie rādītāji 4 punktu skalā, kur "1" nozīmē "ļoti apmierināts", bet "4" – "ļoti neapmierināts".

skaits bija 103765 un evakuēto automašīnu skaits – 380, savukārt 2007. gadā pārkāpumu skaits jau bija 129150, bet evakuēto automašīnu skaits – 182, īpašo pasākumu laikā tika evakuētas vēl 202 automašīnas un izteikti 572 brīdinājumi). 2006. gadā tika uzstādīti 25 ātrumvaļņi un gājēju barjeras 1065m garumā, pārbūvētas 15 gājēju pārejas, 9 pārejām uzstādīts speciāls papildus apgaismojums un 2 krustojumi aprīkoti ar luksoforiem. 2007. gadā izbūvēti 34 ātrumvaļņi, uzstādītas gājēju drošības barjeras 3787m garumā, 4 gājēju pārejas aprīkotas ar luksoforu, 6 gājēju pārejas aprīkotas ar apgaismojumu un norobežoti 7 dzīvojamie rajoni.

U15.3 Uzlabot ielu un pagalmu apgaismojumu

Uzdevuma ietvaros 2006. un 2007. gadā tika veikts ielu apgaismojuma kapitālais remonts un jauna apgaismojuma ierīkošana. 2006. gadā 4360 gaismas ķermeņi tika nomainīti uz energoefektīviem gaismekļiem un 2007. gadā tika uzstādīti ~ 4700 jauni, energoefektīvi gaismekļi.

U15.4 Popularizēt morāles normas sabiedrībā

Tika īstenoti preventīvi darbi dažādu likumpārkāpumu novēršanai, kā arī tika uzrunāta sabiedrība ar aicinājumu nebūt vienaldzīgai pret apkārt notiekošo un līdzcīvēkiem. Tika organizētas dažādas diskusijas un akcijas jauniešiem par atkarības profilakses aktualitātēm. Kā arī tika īstenota sadarbība ar Latvijas Radio-4, Latvijas Radio-1 un LTV1 autorraidījuma „Abi Labi” ietvaros.

U15.5 Nostiprināt drošības faktoros pilsētā (pasākumi, akcijas)

RD institūcijas organizēja informatīvus pasākumus Rīgas mācību iestādēs par drošību pilsētā. 2006. gadā tika izveidota izglītojoša un informatīva mājas lapa par velotransporta izmantošanu www.veloriga.lv, kā arī notika akcija „Diena bez auto” un eseju konkurss skolēniem par drošības ķiveru lietošanu, braucot ar velosipēdu. 2007. gadā tika noorganizēts 4. zinātniski praktiskais seminārs „Satiksmes drošības problēmas Rīgā, risināšanas ceļi”, kā arī akcija „Diena bez auto”.

U15.6 Paaugstināt drošības uzturētāju darbības efektivitāti

2006. gadā tika iegādāti 27 jauni autotransporta līdzekļi (2007. gadā – 17 un 28 autotransporta līdzekļi tika aprīkoti ar GPS) un palielināts patruļu skaits Vecrīgā, tūrisma sezonas laikā.

U15.7 Veicināt kvalitatīvu policijas pakalpojumu pieejamību sabiedrībai

Uzdevuma ietvaros 2006. un 2007. gadā tika uzturēts Pašvaldības policijas uzticības telefons, kur iedzīvotāji var atstāt ziņojumus (2007. gadā atstāto ziņojumu skaits bija 237) un izgatavoti informatīvi bukleti. 2007. gadā tika rādītas mācību filmas 7.–9. klašu un 10.–12. klašu skolēniem (filmas rādītas ~ 500 reizes).

U15.8 Veidot sociālās programmas, lai mazinātu atkārtotu noziegumu izdarīšanu
Pārskata periodā tika nodrošināts darbs ar uzskaitē esošajām ģimenēm, iesaistot tās dažādās sociālās programmās. 2007. gadā sadarbībā ar Latvijas Paukošanas federāciju tika realizēts projekts: „Atbalsta sniegšana sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem un jauniešiem, dodot iespēju nodarboties ar paukošanās sportu”. Paukošanās nodarbībās tika iesaistīti 10 bērni no sociālajam riskam pakļautajām ģimenēm.

U15.9 Izveidot Rīgas pilsētas videonovērošanas sistēmu un saistīt to ar citām pašvaldības un valsts iestāžu realizētajām aktivitātēm noziedzības profilaksē

Uzdevuma ietvaros noritēja darbs pie Rīgas pašvaldības policijas videonovērošanas centra attīstības. Tika uzstādītas novērošanas kameras vairākās teritorijās – Maskavas ielas „Siena tirgus” teritorijā, Mūrnieku ielas teritorijā, kā arī Rīgas izglītības iestādēs (2006. gadā – 26 skolās, 2007. gadā – 32 skolās). Pie 32 Rīgas skolām 2006. gadā un pie 33 skolām 2007. gadā tika nodrošinātas Rīgas Pašvaldības policijas Apsardzes dienesta darbinieku dežūras.

U15.10 Veicināt cilvēku drošību atrodoties pie ūdeņiem

Tika veikta 2 glābšanas staciju labiekārtošana un ūdenslīdēju, glābēju un civilās aizsardzības nodaļas darbinieki sniedza lekcijas par drošību uz ūdens Rīgas mācību iestādēs (2006. gadā – 25 mācību iestādēs, 2007. gadā – 54).

Mērķa ietvaros veiktās aktivitātes galvenokārt tika finansētas no Rīgas pašvaldības budžeta līdzekļiem, kas integrēti dažādu sfēru RD institūciju pamatbudžetos. Pēc 2006. gada un 2007. gada Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izpildes datiem, izdevumi sabiedriskajai kārtībai un drošībai (iekļaujot gan pamatbudžeta, gan speciālā budžeta izdevumus) attiecīgi bija 6574,1 tūkst. Ls un 10769,3 tūkst. Ls, kas ietver arī policijas budžetu 6543,4 tūkst. Ls (2006. gads) un 9452,6 tūkst. Ls (2007. gads).

RD institūcijas, kas piedalījās mērķa un tā pakārtoto uzdevumu īstenošanā 2006. un 2007. gadā, bija Rīgas pašvaldības policija, Rīgas Atkarības profilakses centrs un Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centrs, RD Satiksmes departaments, RD Kultūras departaments un RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas gaisma” un Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija.

Kopsavilkums:

- Mērķis ietver dažādu institūciju sadarbības tīklu, īpaši valsts un pašvaldības līmenī.
- Palielinājies noziedzīgo nodarījumu skaits, pie tam līdz ar ekonomikas problēmu saasināšanos, vērojama tendence noziegumu skaitam arvien pieaugt.

- Ir samazinājusies iedzīvotāju apmierinātība ar drošību pilsētā, respondenti uzskata, ka galvenokārt jāuzlabo drošība uz ielām un jāmazina narkomānija.
- Būtiski ir turpināt uzlikto preventīvo pasākumu īstenošanu un attīstību drošības vairošanai pilsētā, nevis tikai cīnīties ar sekām (īpaši akcentējot bērnu un jauniešu izglītošanu). Līdz ar to vairāk nepieciešams strādāt uzdevuma U15.4 Popularizēt morāles normas sabiedrībā ietvaros, mainot sabiedrības uztveri un attieksmi pret dažādām aktivitātēm un veidot sabiedrības apziņu par sadarbības nozīmīgumu drošas pilsētvides veidošanā.

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreisā krasta kustība” koordinators, ekonomikas students: *Lai mainītu sabiedrības nostāju un, īpaši apkaimēs, dotu jauniešiem iespēju labvēlīgi pavadīt laiku, apkaimēs jāveido nevalstisko organizāciju pārvaldītas Sabiedriskās mājas, kurās var attīstīties iedzīvotāju iniciatīvas.*

15.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Droša pilsētvide” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju vērtējums par drošību pilsētā									
				50,6%	47,2%	↓		Positīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja
Noziedzīgu nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem									
	350	275	357			↑	↑	Samazinās	Iekšlietu ministrija / CSP
Ceļu satiksmes negadījumu skaits pilsētas robežās									
	26 211	21019*	16183*	17848		↑	↓	Samazinās	CSDD
Ceļu satiksmes negadījumos ievainoto skaits									
	2620	2 404	2 161	2123	2331	↑	↓	Samazinās	CSDD
Ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo skaits									
	77	91	66	70	70	→	↓	Samazinās	CSDD

* 2005.–2006. gadiem CSNg bez saskaņotajiem paziņojumiem

Tendence	↑	↓	↑	↓	→
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Civilmilitārās sadarbības sistēmas attīstības pamatnostādnes noteikto uzdevumu izpildes plāns 2008.–2009. gadam
- Civilmilitārās sadarbības sistēmas attīstības pamatnostādnes 2007.–2010. gadam
- Konceptija par meklēšanas un glābšanas spēju attīstību un pilnveidošanu, izmantojot helikopterus
- Konceptija par valsts un pašvaldību sporta publisko būvju iekļaušanu programmā “Valsts aizsardzība, drošība un integrācija NATO”

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	EK iniciatīvas
3.2.1.3.2. Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā.	Programmas URBACT II 2. prioritātes “Pievilcīgas un sociāli vienotas pilsētas” 1. aktivitāte “Nelabvēlīgo teritoriju un teritoriju ar zaudējuma risku integrēta attīstība”.

M16 Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli

Stratēģijā izvirzītais mērķis ir veicināt finansiāli pieejamu mājokļu piedāvājumu pilsētā, nodrošināt sociālo mājokļu celtniecības programmas, kā arī veicināt dzīvojamo ēku modernizāciju.

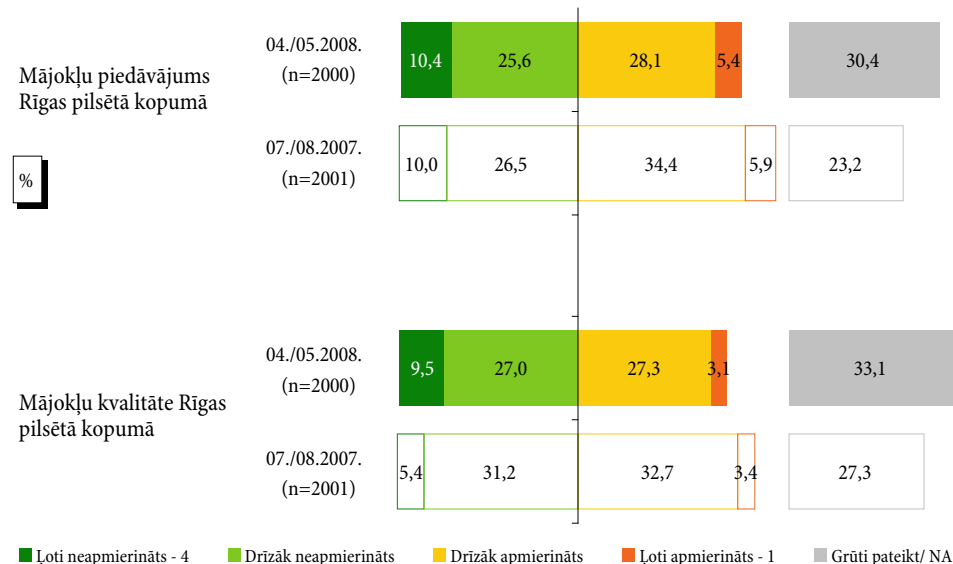
Dzīvojamo fondu Rīgā veido gan privātajā, gan valsts un pašvaldības īpašumā esošas ēkas. Saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem iedzīvotāju mājokļu jautājums atrodas pašvaldības kompetencē. Rīgas pašvaldībā galvenā institūcija dzīvojamā fonda atjaunošanā ir Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrība SIA „Rīgas pilsētņēmums”. Rīgas pašvaldības dzīvojamā fonda attīstības programmā 2007.–2010. gadam ir paredzēts līdz 2010. gadam nodrošināt vismaz 10 000 ģimenes, kurām ir vajadzīga palīdzība mājokļu jautājuma risināšanā, ar labiekārtotiem un mūsdienu prasībām atbilstošiem dzīvokļiem.

Pēdējos gados strauji aktivizējusies dzīvojamo māju būvniecība un veco ēku rekonstrukcija. Lai arī mājokļu skaits 2006. un 2007. gadā ir ievērojami audzis, 2006. gadā tas bija 311,3 tūkst., 2007. gadā – 318,6 tūkst., veidojot 17 926,5 tūkst. m² lielu kopējo platību uz 2007. gadu (2006. g. – 17 541,2 tūkst. m²), tomēr vērojama mājokļu tirgus un būvniecības tempu samazināšanās. Dzīvojamo ēku projektu skaits 2007. gadā ir sarucis līdz 310, kas ir

par 60% mazāk kā 2006. gadā un zemākais rādītājs kopš 2000. gada, no tiem 222 veidoja jaunbūvju projekti, kas ir gandrīz trīs reizes mazāk kā 2006. gadā, kad jaunbūvju projektu skaits bija 637. Ja salīdzina dzīvojamo ēku projektēto kopējo platību m² 2006. gadā un 2007. gadā, tad vērojams vēl krasākas atšķirības – 2006. gadā projektēto dzīvojamo ēku kopējā platība bija 2,6 milj. m², kas ir gandrīz četras reizes vairāk kā 2007. gadā – 0,7 milj. m². Tas daļēji skaidrojams ar prasību par obligātu 10% pirmo iemaksu kredītņēmējiem, kas paralēli novedis arī pie straujas ekonomikas „piezemēšanās”.

Saskaņā ar pētījumu „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību indikatoriem”, iedzīvotāji ir salīdzinoši kritiski noskaņoti pret mājokļu pieejamību un kvalitāti Rīgas pilsētā. Ja 2007. gadā ar mājokļu piedāvājumu bija apmierināti 40,3%, tad 2008. gadā vairs tikai 33,5%. Vēl negatīvāk ir vērtēta mājokļu kvalitāte pilsētā, 2007. gadā apmierināto iedzīvotāju īpatsvars veidoja 36,1% un 2008. gadā 30,4%. Šo rezultātu iespējams skaidrot ar pēdējos gados celto jauno mājokļu kvalitāti – nereti jauno dzīvojamo platību īpašnieki sūdzas par nepilnībām ēkas kvalitātē. Paralēli tam arī kopējais Rīgas dzīvojamais fonds ir novecojis un prasa dzīvojamo ēku modernizāciju (16. 1. attēls).

16.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar mājokļu piedāvājumu un kvalitāti pilsētā

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoriem”, 2008. gads

Jāpiezīmē, ka apmierinātība ar mājokļu piedāvājumu un kvalitāti Rīgā palielinās, proporcionāli pieaugot ienākumiem, turpreti apmierinātība samazinās, pieaugot vecumam. Saskaņā ar aptaujas datiem, izteiktas atšķirības nav vērojamas apkaimju griezumā, kopumā apmierinātāki iedzīvotāji ar mājokli ir Vecdaugavā, Mangaļsalā un Imantā, turpreti negatīvāk mājokļa jautājumus vērtējuši iedzīvotāji no Bieriņiem, Torņakalna un Čiekurkalna.

Vēl negatīvāki rezultāti atspoguļojas 2007. gadā veiktajā starptautiskajā iedzīvotāju aptaujā 75 Eiropas valstīs²¹, kurā apmierināti ar mājokļa pieejamību Rīgā bija tikai 10% iedzīvotāju, tādejādi Rīga tika ierindota 62. vietā starp 75 Eiropas pilsētām.

Pēc aptaujāto ekspertu vērtējuma visatzinīgāk mājokļa jautājumi pilsētā tika vērtēti tādās apkaimēs kā Mežaparks un Vecpilsēta, sasniedzot salīdzinoši augstu vidējo vērtējumu. Turpreti kā problemātiskākās apkaimes tika minētas Spilve, Rumbula, Salas, Ozolciems, Voleri, Kleisti. Kopumā augsti tika novērtēts Centra rajons un salīdzinoši negatīvi tika vērtēta Latgales priekšpilsēta. Jāpiebilst, ka iedzīvotāji nav vienisprātis ar ekspertiem, novērtējuma rezultāti uzrāda salīdzinoši krāsas atšķirības noteiktās apkaimēs.

2006. un 2007. gadā mērķa ietvaros no sešiem uzdevumiem darbības tika veiktas visas.

U16.1. Veicināt finansiāli pieejamu mājokļu piedāvājumu pilsētā un U16.2. Nodrošināt sociālo mājokļu celtniecības programmas

Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrība SIA „Rīgas pilsēt būvnieks” kopumā ekspluatācijā 2006. gadā nodeva 297 jaunus dzīvokļus (Ē. Valtera ielā 108 dzīvokļi, Dzilnas ielā 11 un 13 – 72 dzīvokļus katrā un Parādes ielā 36 dzīvokļus) ar kopējo platību 16,5 tūkst. m². 2007. gadā ekspluatācijā tika nodoti 405 dzīvokļi (Dzilnas ielā 15 – 162 dzīvokļi, Brantkalna ielā 17 k-2 – 162 dzīvokļi un Gobas ielā 20 k-2 – 81 dzīvoklis) ar kopējo platību 15,3 m². Tāpat 2007. gadā tika uzsākti jauni projekti Dzirciema ielā 24 (62 dzīvokļi), Brantkalna ielā 17 k-1 (162 dzīvokļi) un Lubānas ielā 129 D (500 dzīvokļi). 2006. gadā Rīgas domes apstiprinātā „Rīgas pašvaldības dzīvojamā fonda attīstības programma 2007.–2010. gadam” arī turpmāk paredz būtiski paplašināt pašvaldības ieguldījumu dzīvokļu būvniecībā, pilnveidojot un paplašinot pabalstu sistēmu.

U16.3. Veicināt privāto mājokļu renovāciju un labiekārtošanu

Uzdevuma ietvaros dzīvokļu īpašniekiem tika rīkoti semināri „Daudzdzīvokļu māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pamati”, kuri popularizē labākās prakses piemērus. 2006. gadā semināri novadīti 249 un 2007. gadā 263 daudzdzīvokļu māju dzīvokļu īpašniekiem.

²¹ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

Vienlaikus vairāk nekā 200 mājās tika noteiktas prioritātes, kas veicamas mājas pārvaldīšanā un tehniskā stāvokļa, t. sk. energoefektivitātes, uzlabošanā.

U16.4. Nodrošināt pašvaldības īpašumā esošo mājokļu renovāciju un infrastruktūras uzturēšanu un uzlabošanu

2006. un 2007. gadā tika veikti divu administratīvo ēku – O. Vācieša 6b un Dzirciema ielā 26 remonts, dzimtsarakstu nodaļas telpu Dzirciema 24 k-3 rekonstrukcija, 11 dzīvojamās mājās veikti infrastruktūras uzlabošanas pasākumi un uzsākti darbi pie 5 projektiem.

U16.5. Veicināt mājokļu pielāgošanu personām ar invaliditāti

Personām ar invaliditāti pielāgotu mājokļu attīstības programmas ietvaros tika izveidoti 27 servisa dzīvokļi, kas nodrošina neatkarīgas dzīves iespējas personām ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem un viņu integrāciju sabiedrībā. Tāpat tika ierīkoti 19 elektromehāniskie pacelāji 2006. gadā un 16 – 2007. gadā, lai personas, kuras pārvietojas ar ratiņkrēslu, varētu izkļūt no mājokļa un aktīvi iesaistīties sabiedriskajā dzīvē. Bez tam tika veikta mājokļa pielāgošanas nepieciešamības izpēte un analīze, lai apzinātu Rīgas pilsētā dzīvojošo cilvēku ar kustību traucējumiem problēmas un vajadzības dzīvesvietas pielāgošanas jomā. Tā rezultātā tika izstrādāti RD saistošie noteikumi Nr. 59 „Par Rīgas pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas ratiņkrēslā”, saskaņā ar kuriem ir iespējams saņemt mājokļa pabalstu līdz Ls 1500. 2007. gadā tika pielāgoti mājokļi 12 invalīdiem un 15 invalīdu mājokļi bija pielāgošanas procesā.

U16.6. Izstrādāt dzīvojamā fonda monitoringa sistēmu

Uzdevuma ietvaros tiek uzturētas un izmantotas sekojošas informatīvās datu bāzes: „Dzīvokļu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības un biedrības”, „Dzīvokļu īpašnieku biedrību pārvaldīšanā esošās dzīvojamās mājas”, „Neprivatizētais dzīvojamais fonds”, „Apmeklētāji”, „Dzīvokļu īpašnieku informatīvās sapulces” un „Apmācība”.

Pārskata periodā starp prioritārajiem virzieniem Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta kopējā izdevumu struktūrā teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai atvēlētie līdzekļi galvenokārt tika izlietoti mājokļu programmas īstenošanai. 2007. gadā kapitālie izdevumi teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai bija 19,2 milj. Ls (t. sk. investīcijas 14,2 milj. Ls), kas kopā veido 27,7% no kopējiem kapitālajiem izdevumiem.

Mērķa uzdevumu īstenošanā 2006. un 2007. gadā piedalījās sekojošas Rīgas pašvaldības institūcijas: SIA „Rīgas pilsēt būvnieks”, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas mājoklis”, Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas dārzi un parki”, Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija, Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija, Rīgas Centra rajona izpilddirekcija un RD Labklājības departaments.

Kopsavilkums:

- Rīgas pašvaldība aktīvi ir iesaistījusies dzīvokļu problēmu risināšanā, aktivizējot pašvaldības dzīvojamo māju celtniecības programmu, pilnveidojot un paplašinot pabalstu sistēmu.
- Izstrādāti Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. 59 „Par Rīgas pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas ratiņkrēslā”, saskaņā ar kuriem iespējams saņemt mājokļa pabalstu līdz Ls 1500.
- Neskatoties uz strauju jauno dzīvojamo namu celtniecību Rīgas pilsētā, dzīvokļu problēma nav zaudējusi savu aktualitāti. Lai gan pēdējo gadu laikā platībai vidēji uz vienu iedzīvotāju Rīgā tendence ir pieaugt, 2006. gadā tā bija tikai 24,2 m², kas ir aptuveni divas reizes zemāka, nekā līdzīgās Rietumeiropas un Skandināvijas pilsētās. Par galveno šādas situācijas cēloni pilsētā var uzskatīt finansiālo pieejamību, vēl joprojām labiekārtota mājokļa pieejamība maznodrošināto grupā ir dramatiski zema.

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Pūķis, Dr. oec., Latvijas Pašvaldību savienības vecākais padomnieks: *Nepietiekama uzmanība Stratēģijā tiek veltīta pašvaldību pienākumam apsaimniekot privātajā īpašumā esošos mājokļus tāpēc, ka zemesgrāmatā joprojām visa māja, nevis mājas domājamā daļa tiek ierakstīta uz pašvaldības vārda, kaut arī pašvaldībai daudzdzīvokļu mājā pieder tikai daži dzīvokļi. Mājokļu kvalitātes paaugstināšanai viens no būtiskākajiem jautājumiem ir īpašuma tiesību un atbildības juridiskai sakārtošanai. Pašvaldības budžeta līdzekļu ieguldīšana ēkās, kas tikai formāli atrodas pašvaldības īpašumā, bet faktiski pieder privātpersonām, ir netaisnīga pret tiem īpašniekiem, kuri paši apsaimnieko savus īpašumus.*

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreisā krasta kustība” koordinators, ekonomikas students: *Iespējami efektīvāks līdzeklis, kā tērēt pašvaldības budžetu, ir sadarbībā ar attīstītājiem paredzēt katrā jaunuzceltajā mājoklī dzīvokļus maznodrošinātajiem. Tas radīs sociālo vidi bez klašu segregācijas un nelabvēlīgu apkaimju veidošanās, kas, spriežot pēc citu valstu attīstības gaitas, sabiedrībā kļūs par arvien nevēlamāku parādību.*

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Mājokļu attīstības kreditēšanas programmas Mājokļu projekts
- Būvniecības nacionālā programma
- Mājokļu attīstības kreditēšanas programmas Mājokļu projekts

16.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots	
Iedzīvotāju apmierinātība ar mājokļu piedāvājumu Rīgas pilsētā kopumā										
				40,3%	33,5%	↓				
Iedzīvotāju apmierinātība ar mājokļu kvalitāti Rīgas pilsētā kopumā										
				36,1%	30,4%	↓				
Dzīvojamais fonds vidēji uz vienu iedzīvotāju, m²										
	22,9	23,4	24,2	25,0		↑	↑	Pieaug	CSP	
Mājsaimniecību īpatsvars, kam mājoklis savā privātā īpašumā, %										
	76,5%	79,1%				↑		Pieaug	CSP (MBP)	
Mājokļa labiekārtotība ar aukstā ūdens padevi, %										
	99,3%	99,6%				↑		Pieaug	CSP (MBP)	
Mājokļa labiekārtotība ar kanalizāciju, %										
	99,3%	99,4%				↑		Pieaug	CSP (MBP)	
Mājokļa labiekārtotība ar tualeti ar klozetpodu, %										
	91,2%	92,1%				↑		Pieaug	CSP (MBP)	
Mājokļa labiekārtotība ar centrālapkuri, %										
	85,1%	86,4%				↑		Pieaug	CSP (MBP)	
Mājokļa labiekārtotība ar elektrību, %										
	99,9%	100,0%				↑		Pieaug	CSP (MBP)	
Tendence										
						↑	↓	↑	↓	
Novērtējums										
	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu			Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu			Pieaugums ar negatīvu vērtējumu			Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

- Aktualizēta Mājokļu attīstības kreditēšanas programma (II posms)
- Būvniecības nacionālās programmas pasākumu plāns 2007.–2012. gadam
- Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju renovācijas veicināšanas valsts atbalsta programma 2007.–2010. gadam
- Valsts nekustamā īpašuma vienotas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas koncepcija

ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	
3.4.4.2.	Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi.

M17 Efektīvas pārvaldes pilsēta

Stratēģijā izvirzītā mērķa būtība ir nodrošināt pārvaldes sistēmu, kas balstās uz iedzīvotāju un uzņēmēju uzticēšanos Rīgas pašvaldības lēmējvarai un izpildvarai, kā arī iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos, zinot, ka izteiktie viedokļi tiks ņemti vērā. Tam priekšnoteikums ir efektīva un caurredzama pilsētas administrācija.

Tā kā Rīgas pilsētas ilgtermiņa stratēģijā attiecībā uz šo mērķi visvairāk uzsvērta tieši pašvaldības un iedzīvotāju/uzņēmēju savstarpēja saikne, tad jāatzīmē, ka šis mērķis ir cieši saistīts ar citu stratēģijā izvirzīto mērķi M9 „*Informēta sabiedrība*”.

Rīgas pilsētas pārvaldi veido pašvaldības lēmējvara un pašvaldības administrācija.

Rīgas pašvaldības lēmēj institūcijā – domē – pilsoņi, ievēl 60 deputātus. Pilsoņu īpatsvars pilsētas iedzīvotāju kopskaitā 2007. gadā bija 67,1%, un tas ar katru gadu palielinās. Pēdējās pašvaldību vēlēšanas notika 2005. gada martā un vēlētajū aktivitāte pilsētā bija 52,87%, salīdzinājumā ar 2001. gada pašvaldību vēlēšanām aktivitāte bija kritusies. Nākošās pašvaldību vēlēšanas būs 2009. gada jūnijā.

2005. gadā pašvaldību vēlēšanās Rīgā piedalījās 17 politisku organizāciju sarakstu, no kuriem domē ir pārstāvēti astoņi. Sasaukuma laikā vairāki deputāti ir mainījuši savu piederību politiskai organizācijai, uz 2008. gada sākumu deputāti pārstāv 8 frakcijas, kā arī ir vairāki neatkarīgie ārpus frakciju deputāti. Starp deputātiem 13 jeb 22% ir sievietes, 47 jeb 78% – vīrieši.

Laikā no 2005. gada līdz 2007. gada 19. februārim domes priekšsēdētājs bija Aivars Akseņoks (JL), bet 2007. gadā deputāti par priekšsēdētāju ievēlēja Jāni Birku (TB/LNNK). Šis ir pirmais sasaukums, kura darbības laikā deputāti ir atsaukuši domes priekšsēdētāju un ievēlējuši jaunu. Rīgas domes priekšsēdētājam ir trīs vietnieki un deputāti darbojas 10 komitejās. Priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieku un komiteju priekšsēdētāju amati ir algoti pilna laika amati. Priekšsēdētājam un katram vietniekam ir savs birojs.

Rīgas pilsētas pamatbudžeta ieņēmumi 2006. gadā bija 338,77 miljoni latu, no kuriem 73% ir nodokļu ieņēmumi, pamatbudžeta izdevumi bija 319,63 miljoni latu. Speciālā budžeta ieņēmumi 2006. gadā bija 36,26 miljoni latu, bet izdevumi – 27,13 miljoni latu. 2007. gadā pašvaldības budžeta līdzekļi bija ievērojami lielāki. Pamatbudžeta ieņēmumi – 467,11 miljoni latu, no kuriem 73,9% nodokļu ieņēmumi, pamatbudžeta izdevumi bija

455,06 miljoni latu. Speciālā budžeta ieņēmumi bija 47,08 miljoni latu, savukārt izdevumi – 38,92 miljoni latu.

Pašvaldības pārvaldes struktūra ir noteikta Rīgas pilsētas pašvaldības nolikumā (pieņemts 27. 09. 2005. un ir veikti grozījumi). Pašvaldības administrācija sastāv no Pašvaldības centrālās administrācijas (Centrālā administrācija), Pašvaldības kompetencē esošo nozaru vadošajām iestādēm (Domes departamentiem) un Domes departamentiem pakļautām Pašvaldības iestādēm, kā arī Pašvaldības administrācijas institūcijām ar īpašu statusu. Funkcijas īsteno arī pašvaldības aģentūras un kapitālsabiedrības. Rīgas pašvaldība ir pārstāvēta vairākās biedrībās.

Pavisam pilsētas struktūrvienībās ir nodarbināti 16 293 darbinieki (šajā skaitā nav iekļauti pedagogi un skolu direktori, kuriem darba algu nosaka MK noteikumi, un deputāti un komisiju locekļi (kopā tie ir 119 darbinieki)). 2006. gadā pilsētas pamatbudžetā un speciālajā budžetā atalgojumam un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, pabalstiem un kompensācijām bija atvēlēti 128,2 miljoni latu, 2007. gadā – 175,7 miljoni latu, tas ir 34,2% no pamatbudžeta un speciālā budžeta izdevumu kopsomas²².

Pašvaldības funkciju īstenošana tiek organizēta atbilstoši nozarēm, izveidojot nozaru vadošās iestādes – Domes departamentus. Attiecīgo nozaru komitejas īsteno kontroli pār nozares departamentu. Departamentiem padotas ir nozaru iestādes. Pašvaldību aģentūru darbu uzrauga Dome. Īpašu statusa institūcijām ir atšķirīga padotība. Pilsētas izpilddirektora pakļautībā ir Centrālā administrācija, Rīgas pilsētas dzimtsarakstu nodaļa, Tūrisma koordinācijas un informācijas centrs un Rīgas priekšpilsētu un rajonu izpilddirekcijas.

Pašvaldības pamatbudžeta analīze liecina, ka 2007. gadā izdevumi vispārējiem vadības dienestiem pašvaldībā bija 89 miljoni latu, tas ir 19,6% no izdevumiem atbilstoši funkcionālajām kategorijām. Šāds īpatsvars vērtējams kā ļoti augsts. Pie tam jāņem vērā, ka nozaru funkcionālo kategoriju ietvaros arī ir administratīvo izdevumu daļa.

2007. gadā Rīgas pilsētas pašvaldība uzsāka regulāru ikgada pilsētas iedzīvotāju aptauju par apmierinātību ar pašvaldības darbību un sniegtajiem pakalpojumiem. 2008. gadā veikta jau otrā aptauja. Šādu aptauju plānots veikt katru gadu. Rīgas pilsētas pašvaldības darbu kopumā 2007. gadā pozitīvi vērtēja 48,8% aptaujāto, bet 2008. gadā šāda vērtējuma īpatsvars sarucis līdz 39,8%.

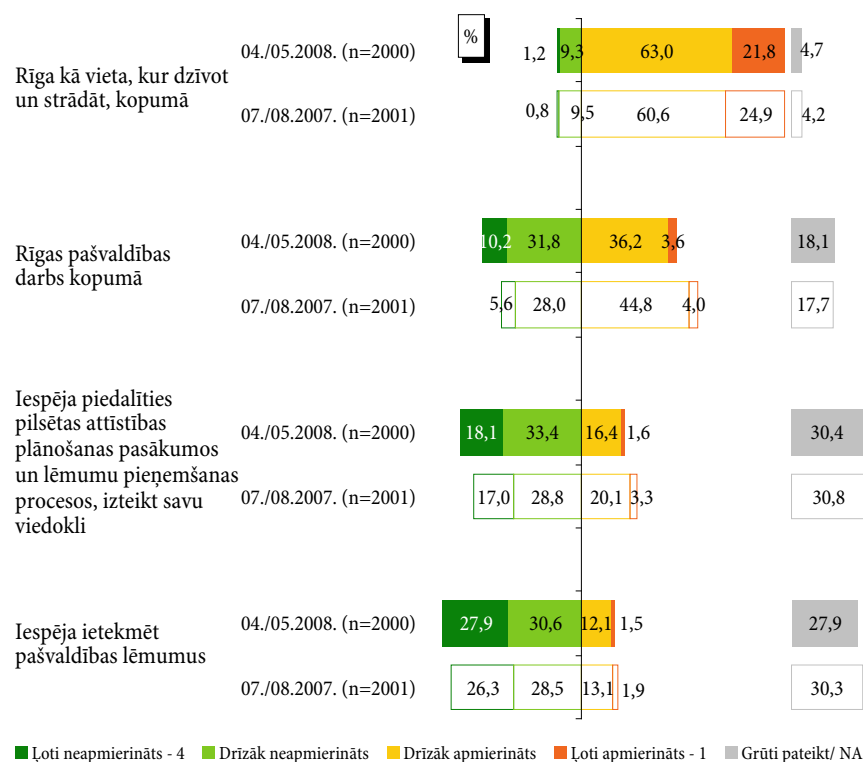
Taču visnegatīvākais vērtējums par pašvaldību, salīdzinot dažādas jomas un nozares, ir tieši par iedzīvotāju iespēju iesaistīties attīstības plānošanas pasākumos, lēmumu pie-

²² Aprēķini pēc 2007. gada decembra pārskatiem

ņemšanas procesos, izteikt savu viedokli. Pie tam 2008. gada aptaujas rezultāti liecina, ka negatīvais vērtējums ir palielinājies, bet pozitīvais samazinājies. Tā, piemēram, ar iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos un izteikt savu viedokli 2008. gadā apmierināti bija 18% aptaujāto (2007. gadā – 23,4%), bet neapmierināti – 51,5% (2007. gadā – 45,8%).

Savukārt ar iespēju ietekmēt lēmumus apmierināti bija 13,7% (2007. gadā – 15%) un neapmierināti – 58,5% (2007. gadā – 54,8%) (17. 1. attēls).

17.1. attēls Iedzīvotāju apmierinātība ar pārvaldi pilsētā

Avots: SKDS pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, 2008. gads

Lūgti nosaukt 3 „labas lietas” – panākumus, situācijas uzlabošanās kādās jomās, ko novērojuši Rīgas pilsētas pārvaldībā pēdējā gada laikā, tikai 3,2% respondentu ir atzīmējuši ar pašvaldības darbu saistītus jautājumus – pilsētas pārvalde (1,6%), pilsētas attīstība kopumā (1,0%), pašvaldības pakalpojumi (0,4%) un līdzdalības iespējas (0,3%).

Latvijas pilsētu iedzīvotāju aptauja 2008. gada sākumā norāda, ka tieši Rīgas iedzīvotāji ir devuši viszemāko vērtējumu domes darbam²³. Tai pašā laikā Rīga ir pilsēta, kas saņēmusi augstāko vērtējumu, kā pilsēta, kur Latvijas iedzīvotāji vislabprātāk dzīvotu.

Centrālās administrācijas ietvaros ir izveidots Apmeklētāju pieņemšanas centrs, kas veic atbalsta funkciju klientu apkalpošanas jomā Rīgas pilsētas pašvaldības administrācijai, kā arī nodrošina vispārīgas informācijas un konsultāciju sniegšanu par Rīgas pilsētas pašvaldības darbu. Apmeklētāju centrs darbojas Kungu ielā, un tam ir piecas filiāles. Iedzīvotāji, citi interesenti var griezties klātienē vai arī saņemt informāciju telefoniski.

Viens no uzraudzības sistēmā paredzētajiem rādītājiem par pašvaldības darbību ir pēc administratīvās tiesas atcelto lēmumu īpatsvars (no administratīvajā tiesā iesniegtajiem).

Stratēģiskā mērķa *M17 Efektīvas pārvaldes pilsēta* sasniegšanai noteikti 6 uzdevumi. Pašvaldības struktūrvienības 2006. gadā norādījušas veiktās darbības 4 uzdevumu ietvaros, 2007. gadā – visu uzdevumu izpildes ietvaros.

UI7.1. *Nodrošināt pilsētas attīstības plānošanas dokumentos iekļauto nostādņu efektīvu darbību, plānoto aktivitāšu uzraudzību un koordināciju*

2006. gadā pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Pasaules Banku sagatavoja Rīgas attīstības stratēģijas uzraudzības sistēmas vadlīnijas, atbilstoši tām 2007. gadā pašvaldība sagatavoja un apstiprināja Rīgas domes instrukciju „Kārtība, kādā tiek īstenota Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2006.–2012. gadam izpildes uzraudzība”. Saskaņā ar minēto dokumentu 2008. gadā tiek gatavots pirmais uzraudzības ziņojums par 2006. gadu un 2007. gadu.

UI7.2. *Optimizēt pašvaldības darbību*

Kopējais klientu skaits Apmeklētāju pieņemšanās Centrā un teritoriālajās filiālēs 2007. gadā bija 22846, sniegtās juridiskās konsultācijas – 1386, iesniegumi – 6459, zvani – 25479, kopā – 54784 kontakti. 2007. gadā tika veikta grāmatvedības sistēmas modernizācija Rīgas pilsētas pašvaldības iestādēs. Īstenojot vienotu metodisko vadību darba samaksas un uzskaites jomā, tika turpināta „Vienotās darba samaksas sistēmas”

²³ L. Rozentāle. Arī skaitā pilsētā dzīvo nelaimīgi cilvēki. Diena, 2008. gada 24. maijs.

ieviešana Rīgas pilsētas pašvaldības iestādēs. 2007. gadā Rīgas pašvaldībā tika ieviests elektroniskais paraksts.

Nākotnē pašvaldības darbības optimizēšanai paredzēts izveidot jaunu administratīvo centru Torņakalnā. 2006. gadā šajā sakarā Rīgā notika Baltijas valstu arhitektu konference par administratīvā centra izveidi. 2007. gadā ir uzsākts Torņakalna detālais plānojums. Projekta ietvaros 2007. gadā norisinājās metu konkurss „Jaunā Rīgas centra Torņakalnā, Rīgas domes un valsts administratīvā kompleksa pilsēt būvnieciskā vizija”, kurā uzvarēja Fletcher Priest Architects (Londona). 2008. gadā norisinājās sarunu procedūra „Jaunā Rīgas centra Torņakalnā, Rīgas domes un valsts administratīvā kompleksa, būvprogrammas izstrāde”.

U17.3. *Nodrošināt pašvaldības finanšu caurskatāmību*

Uzdevuma ietvaros RD Finanšu departaments atzīmē, ka 2006. gadā un 2007. gadā sadarbībā ar neatkarīgajiem revidentiem SIA „Ernst&Young Baltic” tika veikta Rīgas domes kopsavilkuma finanšu pārskata revīzijas, kas publicētas Rīgas pilsētas pašvaldības publiskajos pārskatos. Nodrošināta sadarbība ar starptautiskajām kredītreitinga aģentūrām „Standard&Poor’s” un „Moody’s”, kuras veikušas Rīgas pilsētas finanšu un budžeta sistēmas vērtējumu, publicējot pilsētas kredītreitinga ziņojumus.

U17.4. *Veicināt attālināto pieejas kanālu (internets, telefons u. c.) izmantošanu, sniedzot pašvaldības pakalpojumus*

2006. gadā Informācijas tehnoloģiju centrs sagatavojis projektu par brīvpieejas interneta sistēmas izveidi Rīgas plānošanas reģionā, 2007. gadā notika projekta īstenošana. Pilnveidots Rīgas pašvaldības portāls www.riga.lv un nodrošināta žurnālistu pieeja e-portfelim.

U17.5. *Nodrošināt fizisko personu datu drošību un informācijas privātumu, kā arī publiskās informācijas pieejamību*

2007. gadā tika uzsākta Vienotas datorsistēmas lietotāju pārvaldības sistēmas ieviešana. Sabiedrisko attiecību nodaļa sagatavoja Rīgas pašvaldības telefonu grāmatu.

U17.6. *Iesaistīt sabiedrību lēmumu pieņemšanas procesos*

2007. gadā norisinājās 72 būvniecības ieceru publiskās apspriešanas un 2 prezentācijas (350 dalībnieki), kurās tika saņemtas 20 300 rakstiskas atsauksmes. Norisinājās 16 detālplānojumu publiskās apspriešanas, kur saņemtas 1700 rakstiskas atsauksmes. Pārskata periodā tika apstiprināti 2 detālplānojumi.

Kopsavilkums

- Gan Rīgas pilsētas veiktās iedzīvotāju aptaujas, gan arī starptautiskais apsekojums liecina, ka ļoti liela pilsētas iedzīvotāju daļa ir neapmierināta ar pašvaldības pārvaldi un iedzīvotāju iesaistīšanās iespējām. (2007. gadā veiktajā starptautiskajā iedzīvotāju aptaujā 75 Eiropas valstīs²⁴ rezultāti par iedzīvotāju uzskatiem par pašvaldības budžeta lietderīgu izmantošanu liecina, ka ~20% ir apmierināti un ~80% iedzīvotāju ir neapmierināti).
- Tomēr kopumā ar pilsētu kā vietu, kur dzīvot apmierinātības līmenis ir salīdzinoši augsts. Vienīgi 2008. gada aptaujā tas ir krities.
- Pozitīvi vērtējams Torņakalna projekts, kas reizē arī ir visas apkārtējās teritorijas un infrastruktūras attīstība.
- Būtiski ir turpināt e-pakalpojumu attīstību pašvaldībā.

Nozaru ekspertu viedokļi:

M. Pūķis, Dr. oec., Latvijas Pašvaldību savienības vecākais padomnieks: *Ja efektīvu pārvaldi uztver pēc tās satura, tad Rīgas pašvaldībā noris plašs pasākumu loks pārvaldes uzlabošanai un pilnveidošanai. Pēc daudziem publiskās pārvaldes kvalitātes rādītājiem tā apsteidz valsts pārvaldi. Īpaši jāatzīmē Rīgas pašvaldības portāla attīstība, vienas pieturas aģentūras principa ieviešana un iedzīvotāju iesaistīšanas pasākumi. Augstu jāvērtē uzsāktā funkciju izpildes deleģēšana privāto tiesību subjektiem. Labās prakses pārņemšana no privātās uzņēmējdarbības nu jau vairākus gadus desmitus ir publiskās pārvaldes pilnveidošanas avots.*

M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreisā krasta kustība” koordinators, ekonomikas students: *Jāspēcina nevalstisko organizāciju attīstība, kopā ar tām veidojot konsultatīvās padomes, piemēram, pastāvīgi uzraugot Rīgas ilgtermiņa stratēģijas ieviešanu, un pārņemt organizāciju piedāvātos sabiedrības līdzdalības veidošanas pakalpojumus.*

²⁴ Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

17.1. tabula Stratēģiskā mērķa „Efektīvas pārvaldes pilsēta” rādītāji

RPIAS	2004	2005	2006	2007	2008	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens	Avots
Iedzīvotāju apmierinātība ar Rīgu, kā vietu, kur dzīvot un strādāt, kopumā									
				85,50%	84,80%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā sociāliskā aptauja
Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu kopumā									
				48,80%	39,80%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā sociāliskā aptauja
Iedzīvotāju vērtējums par iespēju piedalīties pašvaldības plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesos									
				19,2%	15,80%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā sociāliskā aptauja
Iedzīvotāju apmierinātība ar iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos, izteikt savu viedokli									
				23,4%	18,0%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā sociāliskā aptauja
Iedzīvotāju apmierinātība ar iespēju ietekmēt pašvaldības lēmumus									
				15,0%	13,6%	↓		Pozitīvā vērtējuma % paaugstinās	Regulāra vienotā sociāliskā aptauja
Pilsoņu īpatsvars									
	60,7	63,2	65,7	67,1		↑	↑	Pieaug	PMLP
	446613	462560	478256	485121		↑	↑	Pieaug	PMLP
Sieviešu īpatsvars pilsētas deputātu kopskaitā									
				21,67%				Pieaug	RD
Tendence	↑		↓		↑		↓		
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu		Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu		Pieaugums ar negatīvu vērtējumu		Samazinājums ar negatīvu vērtējumu		

Nacionālie politikas plānošanas dokumenti:

- Konceptija par elektronisko vēlēšanu sistēmas izveidi
- Konceptija par droša elektroniskā paraksta nesēja izvēli un droša elektroniskā paraksta ieviešanu Latvijā
- Elektroniskās pārvaldes attīstības programma 2005.–2009. gadam
- Elektroniskās pārvaldes infrastruktūras bāzes attīstība un pilnveidošana

- Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas politikas pamatnostādnes 2005.–2014. gadam
- Valsts programma “Pilsoniskās sabiedrības stiprināšana” 2005.–2009. gadam
- Konceptija par centralizēto informācijas sistēmu uzturēšanas pārvaldību
- Elektronisko iepirkumu sistēmas konceptija
- Konceptija “Platjoslu tīklu attīstības stratēģija 2006.–2012. gadam”
- Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2006.–2013. gadam
- Konceptija “Par publisko elektronisko pakalpojumu sniedzēja numura pamatformāta modeli un numerācijas resursu trūkuma risinājumu”
- Latvijas e-pārvaldes konceptija
- Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādnes
- Valsts un pašvaldību aģentūru izveides konceptija
- Pamatnostādnes par rezultātu un to sasniegšanas rādītāju sistēmu
- Konceptija par informācijas tehnoloģiju izmantošanu sabiedrisko iepirkumu sistēmas pilnveidošanai
- Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts stratēģijas pamatnostādnes
- Arhīvu likuma konceptija

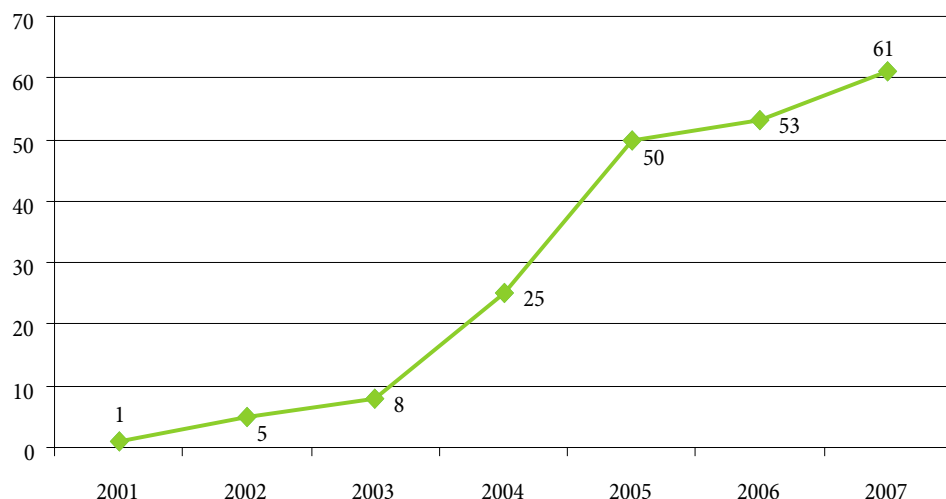
ES struktūrfondu darbības programmu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta un EK iniciatīvu atbilstība Stratēģijas mērķiem pašvaldību kontekstā

Atbilstība ES fondu darbības programmu aktivitātēm	EK iniciatīvas	EK programmas
3.6.1.2. Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība.	Programmas URBACT II 2. prioritātes “Pievilcīgas un sociāli vienotas pilsētas” 4. aktivitāte “Vadība un pilsētu plānošana”.	Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 1. prioritātes “Lielāka Programmas teritorijas kohēzija” 2. atbalsta virziens “Publisko pakalpojumu un resursu kopīgas vadības uzlabošana”.
1.5.1.3.1. Kvalitātes vadības sistēmas izveide un ieviešana.		
1.5.1.3.2. Publisko pakalpojumu kvalitātes paaugstināšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī.		
1.5.3.1. Speciālistu piesaiste plānošanas reģioniem, pilsētām un novadiem.		
1.5.3.2. Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana.		
		Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 3. prioritātes “Aktīvas, ilgtspējīgas un integrētas kopienas” 1. atbalsta virziens “Vides uzlabošana aktīvam un ilgtspējīgām kopienām”.
		Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 3. prioritātes “Aktīvas, ilgtspējīgas un integrētas kopienas” 2. atbalsta virziens “Saskarsmes veicināšana”.
		Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 3. prioritātes “Sadarbības veicināšana „cilvēks-cilvēkam”” aktivitāte 3.1. “Vietējās iniciatīvas attīstība, paaugstinot vietējo un reģionālo pašvaldību administratīvo kapacitāti”.

3. Īstenoto Eiropas Savienības projektu analīze

Kopš 2001. gada, kad Rīgas pašvaldībā tika ieviests pirmais ES projekts, projektu skaits ir ievērojami audzis. Vislielākā projektu ieviešanas aktivitāte sākās 2004. gadā, kad Latvija iestājās ES un kļuva pieejami gan struktūrfondi, gan cits ārējais finansējums. 2006. gadā Rīgas pašvaldības iestādēs tika realizēta 53 Eiropas Savienības programmu līdzfinansētu projektu ieviešana, kuru kopējais budžets bija 162,3 milj. Ls. Savukārt 2007. gadā realizēta 61 projekta ieviešana ar kopējo budžetu vairāk kā 146,1 milj. Ls (2. attēls).

2. attēls Rīgas pašvaldībā un tās iestādēs ieviešanā esošo Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu skaits

Avots: RD PAD

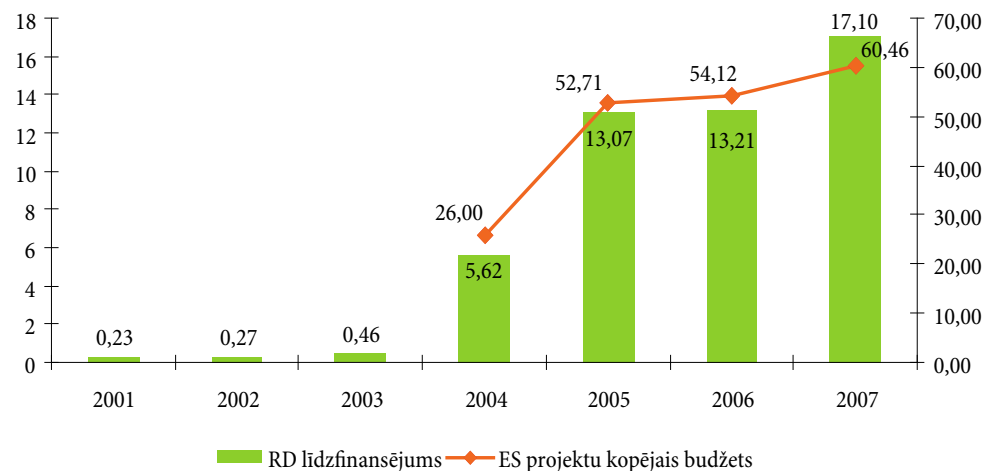
Piesaistītā finansējuma dinamika ir atkarīga no projektu konkursu izsludināšanas. No 2007. gada ir sācies jauns ES programmēšanas periods, kas ilgs līdz 2013. gadam, kas paredz jaunus finanšu resursu piesaistes iespējas pilsētai.

Rīgas pašvaldības projektu realizēšanai piesaistīts finansējums gan no Kohēzijas fonda, gan no Eiropas reģionālās attīstības fonda un Eiropas sociālā fonda, gan arī no Eiropas kapienas iniciatīvām INTERRE IIIB un IIIC. Piesaistītās investīcijas tiek izmantotas dzīves

kvalitātes uzlabošanai pilsētā, risinot sociālās vajadzības, pilnveidojot transporta infrastruktūru un dzīvojamo fondu, kā arī pilsētas konkurētspējas stiprināšanai.

Laika gaitā ir mainījusies arī Rīgas pašvaldības līdzfinansējuma daļa attiecībā pret projektu kopējo budžetu. Skatot gadu griezumā, pašvaldības līdzfinansējums projektu ieviešanā ir samazinājies – 2002. gadā tas sastādīja aptuveni 40%, savukārt 2007. gadā vairs tikai 13% (3. attēls).

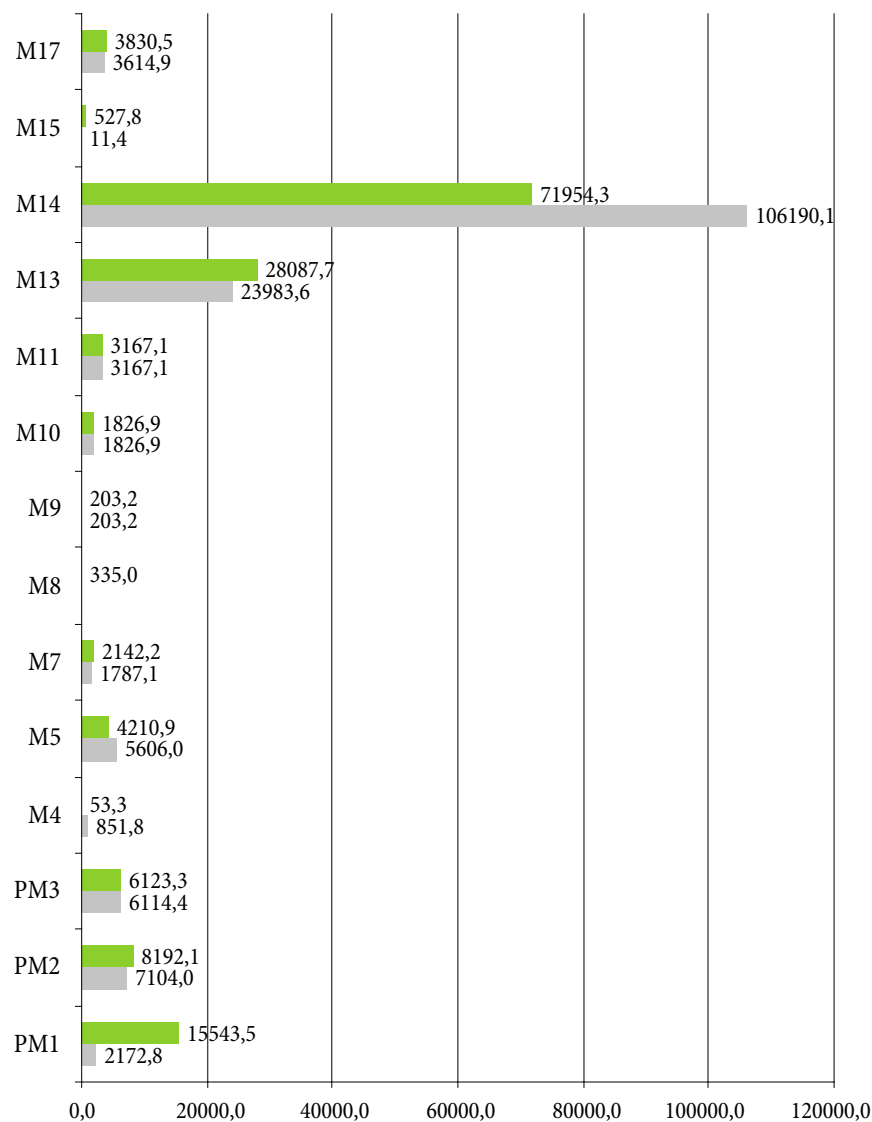
3. attēls Rīgas domes (bez Rīgas pašvaldības uzņēmumiem) katru gadu ieviešamo ES projektu kopējais budžets un līdzfinansējums pa gadiem, milj. LVL

Avots: RD PAD

Līdzīgi kā 2006. gadā, arī 2007. gadā pietā daļa projektu tika īstenoti mērķa PM1 Izglītota un prasmīga sabiedrība ietvaros, tāpat liela daļa projektu tika īstenoti mērķa M7 Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība un mērķa M13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta ietvaros. Jāpiezīmē, ka neviens projekts netika īstenots tādu mērķu ietvaros kā M6 Ģimeniska sabiedrība, M12 Partnerīga ekonomika un M16 Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli. Tomēr, neskatoties uz lielo projektu skaitu, kas realizēti mērķu PM1, M7 un M13 ietvaros, lielākais finansējums caur projektiem novirzīts tādu mērķu īstenošanā kā M14 Tīra un zaļa pilsēta, M13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta un PM1 Izglītota un prasmīga sabiedrība (4. attēls).

4. attēls Rīgas pašvaldībā un tās iestādēs 2007. gadā ieviešanā esošo ES līdzfinansētu projektu finansējuma sadalījums pa mērķiem

Avots: RD PAD

Visaktīvākās pašvaldības iestādes ES finansējuma apguvē 2007. gadā bija RD Pilsētas attīstības departaments, kur tiek ieviesti 13 projekti ar kopējo budžetu vairāk kā 26,2 milj. Ls, RD Labklājības departaments ar 10 projektiem un kopējo budžetu vairāk kā 6,2 milj. Ls, kā arī RD Satiksmes departaments ar 6 projektiem, kuru kopējais budžets pārsniedza 20,3 milj. Ls. Finansiāli visapjomīgākie projekti tiek realizēti pašvaldības uzņēmumā „Rīgas ūdens”, kur tiek ieviesti divi projekti – „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rīgā (II un III fāze)” ar kopējo summu 69,9 milj. Ls.

Kā lielākos ES fondu finansētos projektus ar Rīgas pašvaldības līdzdalību, kas tika ieviesti 2007. gadā, jāmin „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rīgā, III fāze”, kura kopējais budžets ir 48,6 milj. Ls, no tiem 7,3 milj. Ls ir RD līdzfinansējums, „Brīvības gatves un Juglas ielas divu līmeņu šķērsojums” (16,1 milj. Ls, RD līdzfinansējums 11,4 milj. Ls), „Rīgas pilsētas un Rīgas ostas integrēšana TEN-T ceļu tīklā – Ziemeļu koridors” (7,7 milj. Ls, RD līdzfinansējums 3,9 milj. Ls), „Austrumu maģistrāles posma Gaujas iela-Meža prospekts būvniecībā (1. posms)” (7,3 milj. Ls, RD līdzfinansējums 4 milj. Ls), „Luksoforu sistēmas modernizācija, attīstība un luksoforu vadības apakšsistēmas izveide (1. kārtā)” (6,8 milj. Ls, RD līdzfinansējums 2,2 milj. Ls) un „Augusta Deglava ielas rekonstrukcija (ieskaitot rotācijas apli Kaivas iela – Augusta Deglava iela-Lubānas iela)” (4,4 milj. Ls, RD līdzfinansējums 2,4 milj. Ls).

Kopumā 2006. gadā tika pabeigti 22 ES līdzfinansēti projekti, kuru kopējais budžets bija 6,7 milj. Ls. Ievērojami vairāk projektu tika pabeigti 2007. gadā – 34 projekti ar kopējo budžetu 50,6 milj. Ls. Kā lielākos projektus, kas tika pabeigti 2007. gadā, var minēt „Ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojumu attīstība Rīgā, II fāze” (21 608 965 Ls), „Rīgas pilsētas un Rīgas ostas integrēšana TEN-T ceļu tīklā (ViA Baltica Ziemeļu koridors Rīgā)” (7 157 864 Ls), „Hanzas Pasāža” (6 114 360 Ls), „Neatliekamās palīdzības sniegšanas uzlabošana klīniskajā slimnīcā „Gaīlezers”” (4 898 943 Ls), „Baltijas metropoļu inovāciju stratēģija (BaltMet Inno)” (1 826 932 Ls), „Sociālo pakalpojumu infrastruktūras un pakalpojumu attīstīšana klientu rehabilitācijai, integrācijai sabiedrībā un darba tirgū Rīgas reģionā” (1 723 444 Ls), „LogOn Baltic” (1 628 176 Ls) un „Sadarbības tīkls starp inovatīviem MVU Baltijas jūras reģionā / TEICO-Net” (1 082 312 Ls).

Projektu sagatavošanu un iesniegšanu ES finansējuma saņemšanai iniciē un koordinē RD Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Starptautisko projektu nodaļa. Lai atvieglotu ES un pilsētas investīciju projektu menedžmentu un atainotu pilsētas aktivitāti projektos, ir izveidota projektu vadības sistēma, kas ir reizē arī datubāze *www.rigasprojekti.lv*, kurā ir ietverta aktuālā informācija par ES projektu konkursiem un starptautiskajiem projektiem, kuros piedalās Rīgas pašvaldības iestādes, tāpat arī visi Rīgas pašvaldībā realizējamie projekti un projektu idejas, kā arī to detalizācija.

Kopējie secinājumi un priekšlikumi

- Stratēģijas dokuments ir ļoti plašs un nevienmērīgs. Dokumentā ir iekļauti gan ikdienas tekošie pašvaldības uzdevumi, gan ar attīstību, tai skaitā arī ar investīcijām, saistīti uzdevumi, gan obligātas ar likumu pildāmas darbības, gan arī pašvaldības brīvprātīgas iniciatīvas. Līdz ar to, lēmumu pieņemšanas procesā, dokuments ir pārāk apjomīgs, lai politiķi katru savu lēmumu saskaņotu ar stratēģiju.
- Tā kā šāda veida monitoringa pārskata veidošanas pieredze Latvijā ir neliela un Rīgas pašvaldībai tik apjomīgs uzraudzības ziņojums tiek gatavots pirmo reizi, tad ir virkne priekšlikumu nākamā perioda pārskata sagatavošanai:
 - ir nepieciešams uzdot konkrētākus jautājumus aptaujājot pašvaldības institūcijas;
 - jānodrošina nepārtraukts mediju monitorings;
 - katrai struktūrvienībai, aizpildot savu veidlapu par veiktajām aktivitātēm, ir svarīgi sniegt arī pašvērtējumu savai nozarei;
 - nepieciešams uzlabot iekšējo informācijas un datu apmaiņas sistēmu;
 - būtiski ir pamatot visām RD institūcijām stratēģijas dokumenta un pārskata nozīmīgumu, vairāk iesaistot institūciju koordinatorus.
- Stratēģijā formulēto mērķu skaidrojums un to ietvaros veiktās aktivitātes liecina, ka lietderīgi būtu pārformulēt un saturiski pārskatīt vairākus mērķus un uzdevumus to ietvaros:
 - Mērķis PM1 *Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība* ir formulēts plašāk, nekā dotais saturs, tāpēc ieteikums mērķi PM1 formulēt *Izglītota un prasmīga sabiedrība*, un attiecīgi paplašināt mērķa M8 formulējumu *Garīgi bagāta un kultūru cenoša sabiedrība*.
 - Mērķi M4 *Nodrošināta sabiedrība* divi no trīs uzdevumiem ir vērsti vairāk uz sociālās palīdzības nodrošināšanu, ar ko tieši ir saistīts mērķis M7 *Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība*. Ieteikums būtu mērķa M4 ietvaros lielāku uzmanību vērst uz iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes un efektivitātes paaugstināšanu un attiecīgi noteikt šādus uzdevumus, bet pabalstu un citus sociālās palīdzības un aprūpes jautājumus vajadzētu iekļaut mērķi M7.
 - Uzdevums U6.5 *Attīstīt preventīvos pakalpojumus ģimenēm un bērniem* ir vairāk saistīts ar mērķi M7 *Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība*, tāpēc ieteikums izslēgt šo uzdevumu no mērķa M6 un iekļaut to pie mērķa M7.
 - Tā kā Rīgas pilsētas ilgtermiņa stratēģijā attiecībā uz mērķi M17 *Efektīvas pārvaldes pilsēta* visvairāk uzsvēta tieši pašvaldības un iedzīvotāju/uzņēmēju savstarpējā saikne, tad jāatzīmē, ka šis mērķis ir cieši saistīts ar citu stratēģijā izvirzīto mērķi M9 *Informēta sabiedrība*.
- Atbildīgajām institūcijām ir nepieciešams pārskatīt uzdevumus un tos, kas vairs nav aktuāli (piemēram, kopš 2000. gada vardarbībā cietušo rehabilitācija ir valsts kompetencē, tāpēc pašvaldība nav veikusi un neplāno aktivitātes šajā jomā, tamdēļ ieteikums izslēgt uzdevumu U5.7. *Nodrošināt vardarbībā cietušo rehabilitāciju* no Stratēģijas.), ierosināt izslēgt no stratēģijas vai arī ierosināt jaunus uzdevumus.
- Izvērtēt iespēju izdot pārskatu „Pārskats par Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2006.–2012. gadam uzraudzības sistēmas ieviešanu” reizē ar Rīgas pilsētas pašvaldības publisko pārskatu.
- RD iestāžu apkopojums stratēģijas mērķu un to pakārtoto uzdevumu īstenošanā sadalījumā pa mērķiem (4. attēls).
- Salīdzinoši nepilnvērtīgi var analizēt Rīgas pašvaldības veiktās aktivitātes attiecībā pret stratēģijas mērķiem un uzdevumiem, jo pašvaldības projekti/aktivitātes netiek plānoti pēc tiem, līdz ar to nav iespējams identificēt un vērtēt pilnīgi visas aktivitātes mērķu un uzdevumu ietvaros. Izņēmums ir projektu ideju grāmata, kurā ietvertie projekti ir saistīti ar stratēģijas mērķiem un uzdevumiem, tomēr šeit neparādās informācija par visām pašvaldības veiktajām aktivitātēm un pieņemtajiem lēmumiem. Priekšlikums ir caurskatīt iespēju savietot budžeta plānošanu ar ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem.

2. tabula Rīgas domes iestāžu un struktūrvienību apkopojums stratēģijas mērķu un to pakārtoto uzdevumu īstenošanā sadalījumā pa mērķiem

Struktūrvienība / mērķis	PM1	PM2	PM3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	M10	M11	M12	M13	M14	M15	M16	M17
Finanšu departaments																	
Pilsētas attīstības departaments																	
Īpašuma departaments																	
Izglītības, jaunatnes un sporta departaments																	
Komunālais departaments																	
Labklājības departaments																	
Satiksmes departaments																	
Kultūras departaments																	
Vides departaments																	
Apmeklētāju pieņemšanas centrs																	
Ārlietu pārvalde																	
Informācijas tehnoloģiju centrs																	
Sabiedrisko attiecību nodaļa																	
Uzņēmējdarbības koordinācijas centrs																	
RPA „Rīgas dārzi un parki”																	
RPA „Rīgas mājoklis”																	
RPA „Rīgas meža aģentūra”																	
Rīgas Pašvaldības policija																	
Rīgas Atkarības profilakses centrs																	
Rīgas Bērnu tiesību aizsardzības centrs																	
Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centrs																	
Centra rajona izpilddirekcija																	
Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija																	
Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija																	
Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija																	
Ziemeļu rajona izpilddirekcija																	
Kurzemes rajona izpilddirekcija																	
Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”																	
Rīgas Enerģētikas aģentūra																	
RPA „Rīgas gaisma”																	
SIA „Rīgas pilsēt būvnieks”																	

Iedzīvotāju viedoklis:

- Rīgu kā vietu, kur dzīvot un strādāt 85,5% (2007. gads) aptaujāto vērtēja pozitīvi, 2008. gadā – 84,8%. Rīgas pašvaldības darbu kopumā pozitīvi vērtēja 48,4% (2007. gadā) respondentu, bet 2008. gadā 39,8%.
- Salīdzinot pašvaldības organizētajā aptaujā ietvertās dažādās nozares un jomas, augstāko vērtējumu saņēmusi kultūras joma, nodarbinātības iespējas pilsētā, bet viszemākais vērtējums ir sabiedrības informēšanai, zems vērtējums arī ir nodrošinājumam ar kvalitatīviem mājokļiem.
- Salīdzinot 2007. un 2008. gadā veikto pētījumu datus, var konstatēt, ka šogad respondenti biežāk minējuši problēmas, kas saistītas ar dzīves dārdzību, pilsētas labiekārtošanu, sociālajiem jautājumiem, kā arī ar pašvaldības darbu. Jāpiebilst, ka 2008. gadā retāk par prioritāriem atzīti ar sabiedrisko kārtību un drošību saistīti jautājumi.
- Vērtējot kopējos vidējos iedzīvotāju apmierinātības rādītājus apkaimju griezumā, visaugstākie rādītāji ir no tādām apkaimēm kā Mangaļsala, Mūkupurvas, Sarkandaugava, Āgenskalns un Zolitūde, savukārt viszemākie rādītāji ir no Ķīpsalas, Čiekurkalna, Maskavas forštates, Milgrāvja un Torņakalna.
- Analizētā perioda statistikas dati kopumā liecina par sociālekonomiskās situācijas uzlabošanos pilsētā, taču operatīvā informācija norāda uz situācijas pasliktināšanos, attīstības tempu samazināšanos un problēmu palielināšanos.

Ekspertu viedoklis

Vērtējot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas apkaimēs, visatzinīgāk eksperti ir novērtējuši tādas apkaimes kā Centrs, Imanta, Mežciems, Ilģuciems un Vecpilsēta, savukārt viszemāk tika novērtētas tādas apkaimes kā Mūkupurvs, Beberbeķi, Voleri, Salas, Kundziņsala u. c. Jāmin fakts, ka ne vienmēr ekspertu vērtējums sakrīt ar iedzīvotāju vērtējumu.

Veiktā mērķu rādītāju analīzes dinamika liecina:

Salīdzinoši sekmīga virzība uz nospraustā mērķa sasniegšanu ir sekojošos stratēģijas mērķos:

- PM2 Uz austrumu – rietumu saikni balstīta ekonomika
- M4 Nodrošināta sabiedrība
- M6 Ģimeniska sabiedrība
- M7 Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība

- M8 Garīgi bagāta sabiedrība
- M9 Informēta sabiedrība
- M10 Augstas pievienotās vērtības ekonomika
- M11 Daudzveidīga un augoša ekonomika
- M12 Partnerīga ekonomika
- M16 Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli

Nepietiekoša virzība uz nospraustā mērķa sasniegšanu ir sekojošos stratēģijas mērķos:

- PM1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība
- PM3 Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)
- M5 Veselīga un aktīva sabiedrība
- M13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta
- M14 Tīra un zaļa pilsētvide
- M15 Droša pilsētvide
- M17 Efektīvas pārvaldes pilsēta

Sevišķa uzmanība būtu jāpievērš šādiem rādītājiem:

- Pirmsskolas vecuma bērnu skaita pieaugumam, kuri stāv rindā un kuriem pašvaldība nevar nodrošināt vietas pirmsskolas izglītības iestādēs (PM1)
- 9. klašu beidzēju īpatsvara pieaugumam, kas saņem tikai licību atestāta vietā (PM1)
- Saņemto un nosūtīto kravu samazinājumam lidostā „Rīga” (t) (PM2)
- Iedzīvotāju skaits samazinājumam pašvaldībā PM3
- Negatīva migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem pieaugumam PM3
- Zemajam iedzīvotāju vērtējumam par apbūvētās vides kvalitāti Rīgā kopumā PM3
- Džini koeficienta pieaugumam (M4)
- Jaundzimušo vidējā paredzamā mūža ilguma samazinājumam (M5)
- Zīdaiņu mirstības pieaugumam uz 1000 dzīvi dzimušajiem (M5)
- Saslimstību pieaugumam ar narkotisko un psihisko vielu atkarību un ar alkoholismu, HIV inficēšanās gadījumu skaita pieaugumam (uz 100 000 iedzīvotājiem) un nāves gadījumu, kuru cēlonis ir ļaundabīgi audzēji (uz 100 000 iedzīvotājiem) pieaugumam (M5)
- Gaisa kvalitātes rādītājiem pilsētā: pieaugošajam reižu skaitam, kad tiek pārsniegta direktīvā pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM₁₀ (M14)
- Noziedzīgu nodarījumu skaita uz 10 000 iedzīvotājiem pieaugumam (M15)
- Zemajam iedzīvotāju vērtējumam par iedzīvotāju apmierinātību ar mājokļu piedāvājumu Rīgas pilsētā kopumā (M16)

- Zemajam iedzīvotāju vērtējumam (M17):
 - par iespēju piedalīties pašvaldības plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesos,
 - par iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos, kā arī izteikt savu viedokli,
 - par iespēju ietekmēt pašvaldības lēmumus

Rīgas startējijas pārskata sagatavošanā izmantotie materiāli

Dokumenti

- Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025.gadam. Rīga: Rīgas dome, 2005
- Rīgas attīstības programma 2006.-2012.gadam. Rīga: Rīgas dome, 2005.
- Rīgas attīstības stratēģijas uzraudzības sistēmas vadlīnijas. Rīga: Pasauls Banka, SIA „PKC” Pašvaldību konsultāciju centrs, 2006.gada augusts
- Rīgas domes 28.08.2007. instrukcija Nr.9 „Kārtība, kādā tiek īstenota Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025.gadam un Rīgas attīstības programmas 2006.-2012.gadam izpildes uzraudzība”
- Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats. Rīga: Rīgas dome, 2006
- Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats. Rīga: Rīgas dome, 2007
- Rīgas pašvaldības dzīvojamā fonda attīstības programma 2007.-2010.gadam. Rīga: SIA „Rīgas pilsētībūvnieks”, 2006
- AS „Rīgas siltums” gada pārskats. Rīga: A/S „Rīgas siltums”, 2008
- Pārskats par Rīgas domes Rīgas bāriņtiesas darbu 2007.gadā. Rīga: Rīgas bāriņtiesa, 2008
- SIA „Rīgas ūdens” 2007.gada pārskats. Rīga: SIA „Rīgas ūdens”, 2008
- Sociālā sistēma un veselības aprūpe Rīgā 2006.gadā. Rīga: Rīgas domes Labklājības departaments, 2007

Izpētes

- Pētījums „Apkaimju ekonomiski – ģeogrāfiskais apraksts” Rīga: SIA „Metrum”, 2007
- Analītisks pārskats par nekustamā īpašuma tirgus tendencēm Rīgas pilsētā – Rīgas apkaimju nekustamā īpašuma tirgus tendenču analīze. Rīga: SIA „Latīo”, 2007

Sabiedrisko aptauju rezultāti

- Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”. Rīga: Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs „SKDS”, 2007.gada jūlijs – augusts.
- Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”. Rīga: Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs „SKDS”, 2008.gada aprīlis – maijs.
- Survey on perceptions of quality of life in 75 European cities, EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY Territorial co-operation, urban actions and outermost regions Urban actions

Citi materiāli

- Rīgas Ekonomiskā vide. Rīga: Rīgas dome, 2007.
- Rīgas vides un ilgtspējības profils. Rīga: Rīgas dome, Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”, 2007
- Nordic Major City Statistics. Stockholm: Office of research and statistics, 2006

Iesaistītās Rīgas domes struktūrvienības

- Finanšu departaments
- Pilsētas attīstības departaments
- Īpašuma departaments
- Izglītības, jaunatnes un sporta departaments
- Komunālais departaments
- Labklājības departaments
- Satiksmes departaments
- Kultūras departaments
- Vides departaments
- Apmeklētāju pieņemšanas centrs
- Ārlietu pārvalde
- Informācijas tehnoloģiju centrs
- Sabiedrisko attiecību nodaļa
- Uzņēmējdarbības koordinācijas centrs
- RPA „Rīgas dārzi un parki”
- RPA „Rīgas mājoklis”
- RPA „Rīgas meža aģentūra”

- Rīgas Pašvaldības policija
- Rīgas Atkarības profilakses centrs
- Rīgas Bērnu tiesību aizsardzības centrs
- Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centrs
- Rīgas Centra rajona izpilddirekcija
- Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija
- Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija
- Rīgas Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija
- Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija
- Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija
- Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”
- RPA „Rīgas enerģētikas aģentūra”
- RPA „Rīgas gaisma”
- SIA „Rīgas pilsētbūvnieks”

Ārējās institūcijas

- Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvalde
- SIA „Lursoft”
- Rīgas brīvostas pārvalde
- Starptautiskā lidosta „Rīga”
- Nodarbinātības valsts aģentūra
- Kredītaģentūra „Standard&Poor’s”
- Kredītaģentūra „Moody’s”
- Latvijas Republikas Bērnu un ģimenes lietu ministrija
- Latvijas Republikas Pilsoneības un migrācijas lietu pārvalde

Nozaru eksperti

- P. Strautiņš, Mg.pol., MBA, AS „Hansabanka” vadošais sociālekonomikas eksperts
- M. Sakalovskis, Rīgas nevalstisko organizāciju apvienības „Kreisā krasta kustība” koordinators, ekonomikas students
- A. Kublačovs, Mg.geogr., Latvijas Teritoriālpilnvarotāju asociācijas valdes loceklis
- O. Nikodemus, Dr.geogr., LU profesors
- K.Sedlenieks, Mg.phil., sociālantropologs, RSU lektors
- M. Pūķis, Dr.oec., Latvijas Pašvaldību savienības vecākais padomnieks
- Inga Vilka, Dr.oec., SIA „Pašvaldību konsultāciju centrs” direktore

Ekspertu vērtējumi par Rīgas pilsētas apkaimēm

- Rīgas Centra rajona izpilddirekcija
- Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcija
- Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcija
- Rīgas Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija
- Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija
- Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija
- Rīgas Centra rajona galvenais arhitekts
- Rīgas Latgales priekšpilsētas galvenais arhitekts
- Rīgas Vidzemes priekšpilsētas galvenais arhitekts
- Rīgas Zemgales priekšpilsētas galvenais arhitekts
- Rīgas Kurzemes rajona galvenais arhitekts
- Pilsētas attīstības departaments
- Komunālais departaments
- Izglītības, jaunatnes un sporta departaments
- Labklājības departaments
- Kultūras departaments
- Satiksmes departaments
- Vides departaments
- Rīgas pašvaldības policija

Izstrādātāji

- Gvido Princis, Pilsētas attīstības departamenta direktora p.i.
- Ilgvars Francis, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes vadītājs
- Guntars Ruskuls, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes vadītāja vietnieks
- Māra Zīra, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Analītiskās plānošanas nodaļas vadītāja
- Zita Ruņģe, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Analītiskās plānošanas nodaļas vadītājas vietniece
- Renāte Tuča, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Analītiskās plānošanas nodaļas galvenā speciāliste
- Agnija Šarkūna, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Starptautisko projektu nodaļas speciāliste

